İKİNCİ YIL SAYI:20 NİSAN 1989 3000 TL (KDV'lI)

TOPLUMSAL KURTULUŞ

TEORİK-PRATİK SOSYALİST DERGİ

İÇİNDEKİLER

● **Sahibi**: Dönem Yayıncılık Adına *Yalçın Küçük* ● **Genel Yayın Yönetmeni ve Yazılşleri Müdürü**: *İlhan Akalın* ● **Merkez**: Konur Sokak, 73/9 Ankara - Telefon: 1259378 ● **Baskı**: Kurtiş
● **Abone Koşulları**: Yurtiçi Yıllık 20 bin Tl ● **Posta Çeki Numarası**: 28 155-7 ● **Yurtdışı**: Yıllık 60 DM ● **Dönem A.Ş. Döviz Tevdiat Hesap Numarası**: 1380 İŞ Bankası Akay Şubesi

Kapak: İsaak Brodsky
Lenin Smolny'de yağlı boya

● **Frankfurt Temsilcisi: Mustafa S. Silar**
Schichau Str. 7-9 6 Frankfurt 1 Tel: 069/495743
● **Hamburg Temsilcisi: Yüksel Er**
Bilser Str. 24 a 2000 Hamburg 60 Tel: 040/5117632
● **Stuttgart Temsilcisi: Kamber Resuloğlu** Postfach 400261 7000 Stuttgart 40
● **DanimarkaTemsilcisi: Fadıl Ölmez**
Bellingevej 128/B 5250 Odense SV - Telefon: 961562
● **Paris Temsilciliği: A. Yalman**
Poste-Restrante, Paris-Bonne-Mouvelle 75010 Paris
Tel: 01/ 47832846

4.4.1989

BU SAYIMIZ

Bu Sayımız'da sizlere değişik konulardan söz etmek isterdim. Ne yazık. Yine bir önceki sayının 'Polisiye Hikayesi' ni yazmak zorunda kaldım.

Dergimizin Mart sayısının bir kısmına mücellithanede tamamı henüz dergi haline gelmemişken Devlet Güvenlik Mahkemesi Savcı Yardımcısı Nuh Mete Yüksel'in emirleriyle polis tarafından el konuldu. Bu operasyona Basın Bürosu, Siyasi Şube ve Güvenlik Şubesi'ne bağlı onbeşe yakın sivil polis katıldı.Bu oporasyonla ortaya çıkan gerçek şudur: Devlet Toplumsal Kurtuluş'un çıkmasına tahammül edemiyor. Çıkışını engellemek için bütün yollara başvuruyor. Bu yollar ise kanunlara aykırı oluyor.Nitekim, Toplumsal Kurtuluş'un Mart sayısına el koyan polisler, suç unsuru yazı belirtmeden dağıtımı durdurma kararı olduğunu bildirdiler. Aradan onbeşgün geçmesine rağmen hangi yazılarda suç bulunduğu belirlenmiş değil. Ayrıca polisler, matbaaya, dergi basıma girmeden kendilerinin haberdar edilmelerini istiyor. Bu isteği sadece dergimizin basıldığı matbaaya değil, basılması muhtemel tüm matbaalardan istiyor. Kanunlar ise böyle söylemiyor.

Herşeye rağmen, bir süre gecikmeli de olsa çıkışımızı sürdürüyor ve doğru bildiklerimizi yazmaya devam ediyoruz.

İki sayı öncesine yönelik bir açıklama yapmak istiyorum. Dergi kapağının fotoğrafının Savaş Ay'a ait olduğunu duyurmuştuk. Logomuzun altında da Nazım Hikmet İlkokulu okunuyordu. Bu okul Yugoslavya'da.

Mart sayımızın kapağı da Vasiliy Kandinsky'e ait ve tablonun adı Köşegen.

Bu sayımıza ilişkin bir bilgi de fiyat üzerine. Fiyatımızı 3.000 lira yapmak zorunda kaldık.

Geçen sayılarımızın birinde yurtdışında yeni temsilcilikler oluşturacağımızı duyurmuştuk. Bu sayımızda Paris temsilciliğimizin açıldığını duyuruyor ve künyede adresini duyuruyoruz.

Bilgesu Erenus yeni bir oyun yazdı. Oyunun adı 'Havuç Ya Da Sopa'. Bilgesu, 'Perdesiz Halk Opereti' tanımlamasını eklemiş.

Oyuna birkaç topluluk yakın ilgi gösterdi. Ne var ki gelişmeler, şimdilik oyunun oynanma şansının olmadığını gösteriyor. Baskılar otosansürü çarçabuk gündeme getiriyor.

Biz, bu sayımızda yeni bir düzenleme ile 'Havuç Ya Da Sopa' oyunun metnini okuyucularımıza iletmeyi uygun bulduk.İlgi boyutunun, yeni topluluklara kadar uzanacağını ve sahneleneceğini umuyoruz.

Yeni bir sayıda buluşmak umuduyla.

İlhan Akalın

KÜTLELER, EYYÜLİZMİN KURUMLARINI ORTADAN KALDIRMAYA EYLÜLİZMİ MEŞRU SAYANLARI MEMUR ETTİ

Seçim, eylülist Özal eylülizmi meşru sayan Demirel ve İnönü arasında oldu. Utangaç eylülistler militan eylülizmi mağlup etti.

Yerel seçimlerde elle tutulur başarıyı Demirel'in Doğru Yol Partisi gerçekleştirdi ve önemli bir oy sıçraması gösterdi. Moral başarısını ise SHP sağladı. SHP, başta İstanbul, Ankara, İzmir ve Adana olmak üzere büyük kent belediye başkanlıklarını ve pek çok il ve ilçe merkezini kazandı. SHP'nin bu başarısı, psikolojik açıdan eylülizmi zor bir duruma soktu.

Eylül Darbesi'nden dokuz yıl sonra yapılan yerel seçimlerde büyük kentlerin çoğunun başına bir sosyal demokrat bir belediye başkanının gelmesi, başta Evren olmak üzere Eylül Darbesi'ni yapan generaller için çok şaşırtıcı olmalıdır. Generaller, sosyal demokratlara her zaman sosyalistlerin ve devrimcilerin gelişinin habercileri gözüyle bakarlar.

NE DEĞİŞTİ?

Darbe ne yaptı? Yerel seçim sonuçları bunu tartışmayı geretiriyor. Erbakan'ın partisi, eski oyunu çoktan yakalamış bulunuyor. DSP oyları tüm öyle solu temsil etmemekle birlikte SHP ve DSP oyları yüzde otuyediyi aşarak yüzde kırka yaklaşıyor. MÇP, MHP'nin oy tabanını bulmuş görünüyor. Devrimci sosyalistler üzerine derin baskı ve sonuçları bir kenara konulacak olursa, Eylül Darbesi'nden dokuz yıl sonra toplumda temel eğilimler kendisini korumayı sürdürüyorlar.

Darbe, yalnızca tekellerin kendisine güvenini artırdı, yargıyı hukuksuzlaştırdı, üniversiteleri liseye çevirdi ve en önemlisi basını devletin bir parçası haline getirdi. Seçim, tekellerin güvenini kırmada etkili olabilir. Üniversiteleri kişiliğine kazandırmak zor değildi. Yargı her zaman kütlelerdeki hareketliliklerden etkilenir. Geriye basın kalıyor; basını eski haline getirmek, şimdilik mümkün görünmüyor.

DALAN'IN MUMU

Toplumsal Kurtuluş, İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan üzerinde ilk ve en doğru yayını başlattı. Dalan'ın ABD Büyükelçisi ile yakınlığını, Mafya ile dostluğunu ve Washington'un müstakbel başbakan adayı olduğunu hep ve ilk önce Toplumsal Kurtuluş yazdı. Dalan, yerel seçime bunları doğrulayan bir hava ile girdi. Herkes kazanmasının kesin gözüyle bakıyordu.

Bedrettin Dalan'ın kaybetmesi semboliktir ve bu anlamda çok büyük bir önem taşıyor. Mafyaya, Washington'a, basının desteğine, ve büyük morale karşın kütleler Dalan'ı yenebiliyorlar.

Dalan'ın yenilmesi tekellerin moralini kırmaktır. Tekellerin moralini kırmak kütlelerin moralini yükseltmektir. Dalan'ın yenilgisi sevindiricidir.

Oriana Fallaci, "Bir İnsan" kitabına, davasını uzun süre Yalnız bırakan halkın gürlemeye başlamasını anlatarak başlıyor. Seçimler, Darbe kadar sürprizleri içeriyor. Genel seçimlere ölçüt olabilecek olan il genel meclisi seçimleri sonuçlarına göre oylarını artırmamış olan SHP ve toplam oyların dörtte birinden bir puan fazlasını alabilmiş olan DYP, "zafer" sevinç çığlıkları atabiliyorlar. Gerçekten de büyük kent ve ilçe merkezi başkanlarının değişimiyle, toplumda, bir iktidarın değiştiği izlenimini verebiliyorlar.

BİR ESİNTİ VAR

Toplumsal Kurtuluş, 31 Aralık 1988 itibariyle Türkiye gericiliğinin en yüksek noktaya çıktığı saptamasını yapmıştı. Yılın ilk üç ayı bu saptamanın doğruluğunu gösteriyor. Toplumda artık bir başka hava esiyor. Kütleler, ürkek adımlarla, çok büyük bir değişikliğin ilk haberlerini sızdırıyorlar.

Şimdi mücadele Eylül Darbesi ekibi ile Eylül Darbesi'ni meşru görenler arasındadır. Özal, eylülizmin militan temsilcisidir. Demirel ve İnönü ile Baykal, Eylül darbesini meşru görüyorlar. Yerel seçimler, bir darbenin militanları ile bunu meşru görenleri arasında geçti. Meşru darbeciler militan darbecilere bir darbe indirdiler.

İŞÇİLER HOMURDANIYOR

Hep öyle oluyor. Darbeyi kıs-

kançlıkla bağlı olanlarla darbenin utangaç sahipleri arasındaki kavgayı hakiki tavga izliyor. Bu kavga sermaye kesimi ile işçiler arasındaki kavgadır. Darbenin militanlarının da darbeyi meşru sayanların da bu kavgayı önleyecek imkan ve güçleri bulunmuyor.

Bu yıl iş yerlerinde işçiler homurdanıyorlar. İlk kez her yerde yeni direniş yöntemleri uygulanmaya başlıyor. İlk kez yeni bir öğrenci kuşağı, "yaşasın sosyalizm" diye bağırıyor ve sosyalizmi arıyor. İşçilerin yükselen sesi, birleşik sosyalist kampanyaya duyulan ilgi, toplantılardaki yeni yüzler ve coşku, bunu gösteriyor.

BEYAZ ORDULARIN ARKASINDAN KOŞAMAYACAKLAR

Tövbekarlar, yine, esen havadan habersiz görünüyorlar. Adımlar, DYP dahil bütün partilere destek dileniyor. Görüş aynı yolu izliyor. Hepsi, SHP içinde aday çıkararak iktidar kırıntısına yapışmak istiyor. Adımlar, yerel seçimler için ön seçimler bitince birleşik sosyalist kampanyayı düzenleyenlere koşuyor ve ortak miting öneriyor, reddediliyor.

Tövbekarlık, iki cami arasında binamaz olmaktır. Tövbekarlar, sermaye ile devrimciler arasında mekik dokumakla günahlarından kurtulacaklarını sanıyorlar.

Onlara artık sadece üzülmek gerekiyor. Bu mücadelelerde yer alamayacakları için üzelmek gerekiyor.

UZLAŞMACILAR ÜÇ BAKANINI KAYBETTİ

Yerel seçimlerden sonra kurulan yeni Turgut Özal Hükümeti'nde uzlaşmacı solun üç bakanına yer verilmedi. Toplumsal Kurtuluş Devlet Bakanı Adnan Kahveci, Milli Eğitim Bakanı Hasan Celal Güzel ve Turizm Bakanı Tınaz Titiz'i uzlaşmacı solla ilişkiler bakanları olarak niteliyordu.

Turgut Özal yerel seçimlerden sonra kurduğu hükümetinde bu üç bakana yer vermedi. ■

DİNSEL GERİCİLİĞİ KÖRÜKLEYEN EYLÜL DARBESİDİR

● Evren'in, türban nedeniyle başlatılan gösterilere tepkisi, Eylül darbesinin liderinin lâik olduğu konusunun yayılmasına yol açıyor. Halbuki Evren döneminde Türkiye en yoğun dinsel baskı altına girdi.

● Türkiye'de yükselen sosyalist mücadele ile Kürt hareketini durdurmak için İslam'dan çare bekleniyor.

Evren ile Özal arasındaki gizli Cumhurbaşkanlığı yarışı türban konusunda kazaya uğradı. Özal, türbanı serbestleştirmek için yasa çıkarınca, Evren bunu Anayasa Mahkemesi'nde iptal ettirdi. Bunun üzerine son yılların en büyük gericilik gösterileri başladı. Polis ise dinsel akımları korumaya alışmış olduğu için, "kemalistleri" ürküten bu sokak gösterileri karşısında sessiz kaldı.

rek okşamaya çalıştığı islamcılardan görünce solculara SOS çağrısı yaptı. SHP'nin dinsel gösterilere sessiz kalmasını Evren üzüntüyle karşıladı.

Aslında Evren'in islamcı tepkilere kızmaya hakkı yoktur. Dincilik ve gerici akımlar ençok Evren döneminde canlanmıştır. Şimdi Evren hem Cumhurbaşkanlığı yarışında yararlı olacağı düşüncesiyle ve hem de islamcı akımların kontrol

Türkiye'de Humeyni'ye bağlanan gerici gösteriler, Salman Rüşdü'ye karşı Humeyni'nin açtığı kampanya ile birleşince bazı çevrelerde paniğe yol açtı. Türban yasağını protesto eden çarşaflı ve çember sakallı kalabalık "Rüştü Evren elele", "Evren İstifa" sloganlarını attılar ve Devlet başkanı Evren'e hakaret dolu sözler söylediler.

Evren 12 Eylül Darbesinde bastırdığı kütlelerden göremediği sert tepkiyi, hep desteklediği ve yönetimi aldığında ilk konuşmalarında "imamın oğlu" olduğunu söyleye-

edilemeyecek bir noktaya geldiğine inanarak tepki göstermektedir.

Evren döneminde Evren'in yaptıklarından bazıları şunlardır:

1 – Cumhurbaşkanı Evren, Atatürk Yüksek Kurulu'nun 20 Haziran 1986 günkü toplantısında Türk-İslam sentezini esas alan bir raporun, Türkiye'nin kültür hayatını topyekün planlamak üzere kabul edilmesne önderlik etmiştir.

2– Evren, Doğu Bölgesinde devletin asker ve polisinin ayetli hadisli bildiri ve afişlerle, halkı "Allah'ın emrine ittaate" ve "cihada" çağır-

ması karşısında, hiçbir duyarlılık göstermemiştir.

3– Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası bir anlaşma ile Rabıta, Hizbullah ve İslama Davet gibi şeriatçı örgütlere kucak açmasını onaylayan 4 Ağustos 1982 tarihli 8/4809 sayılı Bakanlar Kurulu kararnamesinin altında Cumhurbaşkanı'nın imzası bulunuyor.

4– Cumhurbaşkanı, imam maaşlarını Rabıta örgütüne ödeten kararnameyi bilerek imzaladığını kabul etmiştir.

5– Evren'in yönettiği Milli Güvenlik Konseyi döneminde din dersleri zorunlu hale getirilmiş, din ideolojisinin yayılması devlet politikasıyla desteklenmiştir.

6– Evren'in katıldığı bazı toplantılar Kur'an okunarak açılmıştır.

7– Evren yurt gezileri sırasında sık sık mukaddes kitaptan örnekler vermiştir.

BÜTÜN MÜSLÜMANLAR KARDEŞTİR

Evren–Özal yönetiminde, özellikle doğu ve güneydoğuda yükselen devrimci demokratik mücadelenin karşısına din ideolojisinin yaygınlaştırılmasıyla karşı çıkılmaya çalışılıyor.

Bir yandan devlet havadan "müslümanlar kardeştir" bildirileri atarken, diğer yandan Refah Partisi "bütün Müslümanlar kardeştir, Türk ve Kürt Müslümanları da kardeştir" parolasıyla Kürtlere gitmeye çalışıyor. 26 Mart seçimlerinde Erbakan'ın Refah Partisi'nin oylarının bu bölgede ortalamanın üstüne çıkarak % 15–20 civarında olması, ekilen tohumların meyve vermeye başladığını gösteriyor.

RP Siirt Belediye Başkan Adayı Mehmet Emin Aydın: "Doğu'daki olayların önlenmesi için islami felsefenin buralarda yaygın olması gerekir" diyor ve RP Siirt İl Başkanı Bekir Amcalar tamamlıyor: "PKK'yı önlemek için toplumun kafasına islamın iyi bir şekilde yerleştirilmesi gerekiyor." Devlet, Refah Partisi'nden batıda çekinirken doğuda medet umuyor. ■

Dostumuz Töb-Der Genel Sekreteri Mustafa Düzgün'ün yönetiminde Stockholm'de çıkan kültür ve araştırma dergisi Berhem'den aktarıyoruz

NEW YORK'TA KÜRT KÜTÜPHANESİ KURULDU

1981'de Harvard Üniversitesi kökenli bir antropologlar grubunun desteğiyle "Kürt Programı"nı kuran Bayan Vera B. Saedpour ve Amerika'daki Kürt aydınlarının katkısıyla New York'ta 22 Mart 1986'da Kürt Kütüphanesi kuruldu. Önemli bir aşama olarak değerlendirilmesi gereken kurumun açılışı New York'ta ilgiyle karşılanmıştı. Kürt sanatçılarının renklendirdikleri geceye çok sayıda İnsan Hakları üyesi ve yöneticisi, Kürt devrimciler, Ermeni Ulusal Komitesi temsilcileri, Yunanlı ve Kıbrıslı çeşitli grupların temsilcileri ve çok sayıda basın mensubu katılmıştı. Helsinki İzleme Komitesi Müdürü Jeri Laber de davetliler arasındaydı. Vera B. Saeedpour ve Bonn Kürt Enstitüsü Başkanı Yekta Geylani birer konuşma yaptılar.

Geceye katılmayan ancak ilgi ve desteklerini mesajlarıyla belirtenler arasında New York Valisi Mario M. Cuomo, New York belediye Başkanı Edvard I. Koch, Demokrat başkan adayı Mechael Dukakis, 1986 Nobel Barış Ödülü sahibi Elie Wiesel (Wiesel, aynı zamanda kütüphanenin yayın organı Kurdish Times'in Danışma kurulundadır). New York üniversitesi Dekanı Robert L. Hess, Kürt tarihçi İ. Şerif Vanlı vb... isimleri vardı.

Kürt Kütüphanesi, yarısına yakını Kürtçe olmak üzere Kürt literatürüne ilişkin çok sayıda eserden oluşan zengin bir yayın koleksiyonuna sahiptir ve akademik çalışmalar için geniş bir kaynak sunmaktadır. Bu kuruluşun etkinlikleri arasında film gösterileri, folklor, müzik çalışmaları ve paneller sayılabilir.

Kürt Kütüphenesinin "Kurdısh Times" adlı periyodik bir yayın organı var. Bu yayının danışma kurulunda çeşitli ülkelerden seçkin bilim adamları yer almaktadır.

Kürt Kütüphanesinin açılışı Amerikan basınında "olumlu bir gelişme" olarak değerlendirildi. Hürriyet de geç de olsa haberi duyurdu (7 nisan 1988) ve toplantıya Bayan Veni Labes'in katılmasına dikkati çekti. The New York Times'da kütüphanenin açılışı haberi şu şekilde verildi: "Kürdistan'ın, bir Kürdün ve onun kültürünün bulunduğu her yerde olduğu söylenebilir. Moskova'da ya da Damaskus'ta, Paris'te ya da Roma'da... Bu hafta Underhill Bulvarı köşesi 345 Park Place'deki tuğla cepheli bina, Kuzey Amerika'da türünün ilki olup nadir kitaplar, eski haritalar ve çok renkli kostümlerin yer aldığı bir Kürt Kütüphanesi olacak. Ancak bundan daha fazlası, bazıları için coğrafyanın bir halkı bölebileceği ama onu çözüp yok edemeyeceğinin bir çağrıştırması olacak." (23 Mart 1986, s.42)

Kürt Kütüphanesinin etkinliklerinden bazıları şunlar:

!-- Talabani ile ABD'li yetkililer arasındaki toplantıların organizasyonu.

2-- Talabani'nin Ulusal Basın Kulübü'nde toplantı yapması.

3-- Güney Kürdistan'daki yıkımı araştırmak üzere bir heyetin oluşturulması.

4-- Amerikan Basını için güncel haber akışının sağlanması.

5-- Kültürel çalışmaların desteklenmesi.

6-- Basın vb. iletişim araçlarında Kürt sorununun tanıtılması gibi daha çok etkinlik sayılabilir. ■

DİYARBAKIR'DA SEÇİM HAVALARI

Hürriyet, Cumhuriyet, Milliyet Gazeteleri'nin seçim haberlerine göre kampanya nerede ise Kürtçe yapıldı.

Mehdi Zana'nın eşi Leyla Za-na, PKK sanığı Mehmet Şener'in annesi Saliha Şener mitinglerde Kürtçe hitap ettiler.

Diyarbakır'da seçim kampayası son derece sürprizli oldu. Olağanüstü Hal Bölge Valiliği'nin bulunduğu yerde yapılan mitinglerin çoğunda Kürtçe konuşmalar yapıldı ve adaylar "Kürt Halkına" vaad yarışına giriştiler. SHP'den Belediye Başkanı seçilen Turgut Atalay, seçim kampanyasında "Diyarbakır merkezine Halepçe Anıtı" dikeceğini söyledi.

20 Mart tarihli Cumhuriyet bağımsız sosyalist aday Refik Karakoç'un mitingine 10 bin kişinin katıldığını, halen Eskişehir Cezaevinde tutuklu Eski Belediye Başkanı Mehdi Zana'nın eşi Leyla Zana'nın izleyicileri Kürtçe selamlayıp konuştuğunu ve mitingde "Kahrolsun faşizm, kahrolsun sömürgecilik" sloganları atıldığını bildirdi. Aynı mitingde konuşan Karakoç'un ise konuşmasından önce mitinge katılanları "Halepçe'de şehit olanların anısına" bir dadikalık saygı duruşuna çağırdığı yazılıyordu.

21 Mart tarihli gazeteler Turgut Atalay'ın mitinginin çok görkemli geçtiği haberini veriyordu. Hürriyet PKK davasından tutuklu Mehmet Şener'in annesi Saliha Şener'in "Hepinize merhaba, üzerinizdeki bu baskı zulüm, işkence yükünün kalkması için oyunuzu bölmeyin SHP'ye verin" dediğini, yazdı. Milliyet ise Turgut Atalay'ın konuşmasını "21 Mart Nevroz Bayramı'nı yönetime geldiklerinde şenliklerle kutlayacaklarını, Halepçe Katliamı'nın anıtını, Kürt halkının düşmanlarının ve faşistlerin gözüne sokarak kentin en görkemli yerine dikeceğiz" dediğini, SHP milletvekili Fuat Atalay'ın ise "Merhaba benim Kürt halkımın evlatları, selam sana Botan, selam Yeşilyurt'a coşar türkülerim yırtar Kürdistan dağlarını" dediklerini belirterek geçiyordu.

Turgut Atalay daha önce SHP programının Kürtçe yayınlanmasını istediği için Erdal İnönü tarafından SHP'den ihraç edilmişti. O zaman Turgut Atalay'ın önerisine yalnız Toplumsal Kurtuluş sahip çıktı. Şimdi Atalay'ı "anıt dikme" işi bekliyor. ■

PKK sanığının annesi, SHP mitinginde Kürtçe konuştu

SHP adayı Atalay'dan "Kürtçülük" gösterisi

• Ahmet UYANIK

SHP'li Ekmen 'Ben Kürdüm'

DÜNYA SOLU ve TOPLUMSAL KURTULUŞ TOPLATILDI

Toplumsal Kurtuluş'un son sayısı ve Akış ile Dönem Yayıncılık'ın ortak yayını Dünya Solu'nun ilk sayısı, Ankara ve İstanbul DGM tarafından toplatıldı.

Dünya Solu'nun toplatılmasına, Middle East Journal'da çıkan Michael M. Gunter'in "The Kurdish Problem in Turkey" başlıklı incelemesinin çevirisi neden oldu. Amerikalı yazar, Amerika Birleşik Devleteri'nde yayınlanan ve CIA raporlarını da kullandığı yazısında, kendi açısından ve "bilimsel" bir gözle kürt sorununu inceliyor.

Toplumsal Kurtuluş'un toplatılmasına ise artık gerekçe gösterilmiyor. Önce toplatılıyor ve daha sonra varsa, dergideki Yalçın Küçük'ün yazılarından birisi hakkında dava açılıyor. ■

Bedrettin Dalan, bir ara Türkiye basınının göz bebeği oldu. Yalnız Toplumsal Kurtuluş, buna karşı çıktı. İlk kez Toplumsal Kurtuluş, ABD Ankara Büyükelçisi Robert Strauz-Hupe'nin sık sık İstanbul'da Dalan ile buluştuğunu yazdı. İlk kez Toplumsal Kurtuluş, Dalan ile mafya yakınlığı üzerinde durdu. Washington'un ANAP genel başkanı ve başbakan adayı olduğunu ileri sürdü. Bütün bunlar seçimlerden on beş gün önce su yüzüne çıktı. Dalan, Özal ile arasına mesafe koymaya başladı. Bu, bir danışıklı senaryo da olabilirdi. Fakat seçimleri Dalan'ın da kaybetmesiyle senaryo ciddileşmeye başladı.

Bundan sonra ne olur? Dalan politikada kalabilir mi? Şimdilik bu önemini yitirmişe benziyor. Ancak Dalan, Türk politikasında bir kuyruklu yıldız da olsa, unutulmamalıdır. Unutulmaması gerekenlerin bir bölümünü Uğur Mumcu yazıyor. Aktarıyoruz.

KADİFE

İstanbul Anakent Belediye Başkanı Bedrettin Dalan, geçen yıl öldürülen İstanbul Ticaret Odası Başkanı Niyazi Adıgüzel'in en yakın dostu ve iş arkadaşıydı.

Dalan ve Adıgüzel, İstanbul'da "Türkmen Kadife" ve "Dokusan" adlı şirketlerde ortaktılar.

Her iki şirket de son yıllarında moda deyişi ile "ödeme güçlüğü içine" düştü.

Düşünce ne yapsınlar? Ortak aradılar. Öyle bir ortak olsun ki, onları içine düştükleri bu mali sıkıntıdan kurtarsın.

Şirketlerin borcu her gün daha da artıyordu. Bankalara ve piyasaya borçları yanında bir de SSK'ya prim borçları vardı.

Aranan ortak bulundu:

Asil Nadir.

Londra'da "Poly Peck International" adlı şirketin sahibi olan Asil Nadir, Türkiye'de yatırımlar yapıyordu. "Vestel" marka televizyon ve video üretimi, Niksar suları, Antalya'da bin yataklı beş yıldızlı otel.

Bu işler için Asil Nadir, bazı bankalardan "teminat mektupları" da alıyor.

Asil Nadir'in bunlar dışında "A–N Graphichs". "Pearl Construction". "Treveloz & Co". "Voyager." "ICP Cyprus". "Sunara-Pack". "Meyna" gibi şirketler kurmuştu; "Kıbrıs Industrial & Overseas" ve Türk Bankası adlı iki banka da satın almıştı.

Narenciye ve sebze dışsatımı için paketleme işlerini yapan Mersin'deki "Tudaş" da nasıl olsa, Asil Nadir'in eline geçecekti.

Asil Nadir'in Londra'da "Rothschild Bankası" ile de ortaklığı vardı. Asil Nadir, "A–N Graphichs" şirketi ile Türkiye'de basın dünyasına adımını atacaktı. Bugün basın, yarın televizyon! İlk adımını, Günaydın ve Güneş gazeteleri ile Gelişim grubunu satın alarak attı.

Ünlü ITT ile de ortaklık kuran Nadir, Türkiye'de telefon rehberi basımını da üstlendi.

Asil Nadir, bir Fransız otomobil şirketi ile anlaştı; yakında Türkiye' de de araba üretimine başlıyor. Asil Nadir'in arabaları karayollarında sefere çıkarken havayollarında da Asil Nadir uçakları dolaşacak. Asil Nadir havacılık işine de giriyor.

Asil Nadir, bir ara, "Transtürk" şirketi ile de ortak iş yapmak istedi. "Olmus Sanayi ve Ticaret A.Ş." payları üzerinde bir anlaşma sağlanmadı. Sağlanmadığı gibi Faruk Süren ve Asil Nadir arasına kara kedi girmiş oldu.

Asil Nadir'in Polly Peck şirketi, Türkiye'deki büyük otellerdeki kumar aletlerini de Türkiye'ye hibe etmişti.

Asil Nadir, gerek basın dünyasına araladığı kapı için gerekse öteki işler için Türkiye'de güçlü ortak, danışman ve yandaşlar bulmuştu.

Bunlardan ilki, Gazeteciler Cemiyet Başkanı Nezih Demirkent'ti.

Bir başkası Fahri Görgülü.

Fahri Görgülü, eski emniyet genel müdürlerindendi.

BCC'nin Ankara temsilcisi gazeteci Metin Münir de Asil Nadir'in yakın çevresindeydi.

Asil Nadir, İstanbul Belediye Başkanı Bedrettin Dalan ve İstanbul Ticaret Odası Başkanı Niyazi Adıgüzel ile de ortak olunca zincir tamamlanacaktı.

O günlerde bir aksilik olmuştu. Asil Nadir'e "sağ kolu kadar yakın" mali koordinatörü Arseven Gümüş, bir gün Taksim'de arabasına giderken saldırıya uğramış burun kemiği kırılmıştı. Gümüş, bilinmeyen kişilerce düzenlenen bu sopalı saldırıdan sonra hemen Amerikan Hastanesi'ne kaldırılmıştı.

Arseven Gümüş, bu olaydan sora, Türkiye'den ayrıldı. Gümüş, şu anda Londra'da yaşıyor.

Ve olay hakkında hiç konuşmuyor.

Olay neydi? Ne değildi? Kim adam göndermişti Asil Nadir'in "en yakın "adamını" dövdürmeye?

Bu konu hiçbir zaman aydınlanmayacaktı.

Neyse, yine asıl konumuza dönelim:

Asıl Nadir Dokusan ve Türmen Kadife şirketine 1 milyar 700 milyon para koyar.

Türkmen Kadife ve Dokusan için Asil Nadir'i devreye sokan Dalan'dır. Dalan, Londra'da Asil Nadir ile görüşüp Nadir'den 1 milyar 700 milyonluk bir katkı sağlar.

Sağlar, ama bir süre sonra Asil Nadir ve Adıgüzel arasında uyuşmazlık başgösterir. Asil Nadir, Selim Kanetti adındaki bir avukatı bu uyuşmazlığın özümü için görevlendirir. Karşılıklı suçlamalar sürer.

Adıgüzel öldürülünce Türkmen Kadife ve Dokusan'ın borçlarının ödenmesi yeni yeni sorunlar doğurur. Dalan, hemen kolları sıvar ve bu kez Necati Kurmel ve ortağı Mustafa Süzer'i devreye sokar.

Necati Kurmel, önceki hafta, Asil Nadir'in sahibi olduğu Nokta Dergisi'nde şu açıklamayı yapar:

– Bedrettin Dalan'ı on senedir tanıyorum. Üçümüz, dördümüz arkadaşız. Bedrettin Dalan, Niyazi Adıgüzel ile aramızda daima kefil görevi görmüştür. Mesela Niyazi benden mal ister, karşılığında Dalan'ı kefil gösterir.

Dalan, Asil Nadir ile eski dost ve ortak. Şimdi ise Dalan ve Nadir iki düşman.

ADNAN KAHVECİ'NİN DEVŞİRME OPERASYONU SÜRÜYOR

Adnan Kahveci, ilk baharda başlıyor ve sonbaharda devşiriyor. Hürriyet, Kahveci'nin emriyle Zülfü Livaneli programı hazırlandığını duyururken Nokta, Aziz Nesin'in de televizyona yerleştiğini haber veriyor.

Yazarlar Sendikası'nı Nisan tarihinde yapılacak genel kurulu için hazırlanan yönetim kurulu raporunda şunlar yazıyor: "TRT'nin önceki yönetiminin Türkçe sözcüklere getirdiği yasaklamayı kaldırması dolayısıyla TRT Genel Müdürü Sayın Cem Duna'ya 12.4.1988 tarihli kararımıza uyarak bir kutlama telgrafı çekildi" TYS Yönetim Kurulu oturup tartışıyor ve TRT Genel Müdürü Cem Duna'ya telgraf çekiyor.

"Devlet Bakanı Sayın Adnan Kahveci ile İstanbul'da yönetim kurulu üyelerimiz iki kez görüştüler" Adnan Kahveci, bir yandan TRT ile sorumlu devlet bakanlığı yapıyor ve diğer yandan da eski solcuları ve aydınları devşirme işlerini yürütüyor.

2 Nisan 1989 tarihli Nokta Dergisi de şu "sürpriz" haberi veriyor: "Ekim ayında başlayacak olan yeni yayın döneminin 'sürpriz' programı, tartışmasız Azik Nesin'in 'Sait Hop Sait' adlı öyküsünün dört bölümlük bir dizi halinde ekrana yansıması" Artık Aziz Nesin de böylece devlet örgütlerinin repertuarına girmiş oluyor. TRT Repertuar Kurulu'nun bir üyesi, bunu, "yeni yayın döneminde, TRT ekranı kuruluşundan bu yana en pırıltılı günlerini yaşayacak" diye açıklıyor.

Aziz Nesin bir yandan Çan Projesi için toplantılar yapıyor ve "demokrasi kurultayı hazırlıyor", iki yıl sonra çıkacak en demokratik gazetenin iskeletini kuruyor, diğer yandan da televizyon ekranında hak ettiği yeri alıyor. Aziz Nesin, devlet ile kurulacak yeni parti ve çıkacak gazete, toplanacak demokrasi kurultayı arasında köprüler kuruyor.

"ZÜLFÜ'YE NE OLDU?"

Hürriyet'in eki Kelebek soruyor: "Zülfü'ye ne oldu?" Şu haberi veriyor: "Adnan Kahveci, Livaneli'yle bir çalışma yapılmasını istemişti. Emir büyük yerdendi. Karşı koymak da kimsenin haddi değildi. Ve yönet-men İzzet Öz çekimi özenle gerçek-leştiriyordu." Livaneli için televizyon çekimi yapıldı. Ama neden gecikti?

Kahveci, BBC muhabirine demeç veriyordu. BBC Muhabiri, Aziz Nesin'in Bulgar yazarlarını protesto etmesini nasıl bulduğunu sordu. Kahveci, çok net bir cevap verdi: "Aziz Nesin akıllı adamdır." Doğrudur. Ancak Adnan Kahveci de akılsız değildir.

İşte böylece Türkiye'de demokrasi partisi kuruluyor. ■

Livaneli, programın ekrana geleceği günü dört gözle bekliyor.

ÇEKİM hazırlıkları aylar öncesinden başlamıştı. Yıllar sonra ilk kez bir solo programla ekrana gelecekti **Zülfü Livaneli**. Aslında bu inanılır gibi değildi doğrusu. **Adnan Kahveci, Livaneli**'yle bir çalışma yapılmasını istemişti. Emir büyük yerdendi. Karşı koymak da kimsenin haddi değildi. Ve yönetmen **İzzet Öz** çekimi özenle gerçekleştiriyordu.

Aradan epeyce uzun bir zaman geçti. **Zülfü Livaneli** programı TRT'nin raflarında yayın sırası bekliyor. Apar topar çekilen programın yayınının neden bu kadar geciktiğini bilen kimse yok. **İzzet Öz "Ben programı çektim ve teslim ettim. Bundan sonrası benim sorumluluğumda değil. Neden yayınlanmadığını bilmiyorum"** derken TRT yönetiminden ses çıkmıyordu.

TRT/ YENİ YAYIN DÖNEMİ

Ve karşınızda "Sait Hop Sait..."

TRT Repertuar Kurulu'nun son toplantısında ekran vizesi alanlar... Aziz Nesin, Cüneyt Arkın, Rıfat Ilgaz ve diğerleri...

"Yeni yayın döneminde, TRT ekranı kuruluşundan bu yana en pırıltılı günlerini yaşayacak" diyordu TRT Repertuar Kurulu'nun bir üyesi.

Böylesine iddialı konuşması, son yaptıkları toplantıda ekran vizesi rafından yazıldı.

Kurul üyelerince ekim ekranının "süksesi" olarak lanse edilen "Doktorlar" adlı yerli dizinin başrol oyuncusu ise Cüneyt Arkın. Arkın katıldığı repertuar kurulu toplantısında üyeler tarafından "vu-

Repertuar Kurulu'ndan ilk vize Aziz Nesin'e...

TOPLUMSAL KURTULUŞ'U BASACAK MATBAA ARANIYOR.

Son sekiz sayısı toplatılan ve iki sayısına da matbaada el konulan dergimizi basacak matbaa bulamıyoruz. Başvurduğumuz Ankara'daki matbacılar, polisin "Niye basıyorsunuz, nasıl olsa her sayısı toplatılıyor" diyerek dergimizin basılmaması için baskı gördüklerini söylüyorlar. Biz, Toplumsal Kurtuluş'u çıkarmayı sürdüreceğiz. Bu nedenle:

TOPLUMSAL KURTULUŞ'U BASACAK MATBAA ARANIYOR.

Dostumuz ve Avukatımız İbrahim Açan Merkez Cezaevin'nde iken Hürriyet Başyazarı Oktay Ekşi'nin Ankara Sıkıyönetim Komutanı ve şimdiki Anap Milletvekili Recep Ergun'a açıkça sevgiler düzmesi ve yanlış bilgiler vermesi üzerine bir yazı kaleme aldı. Avukatlar bütün gazetelere gönderdiler. Ancak yayınlanmadı. İbrahim Açan'ın yazısını, gecikmeli de olsa yayınlıyoruz.

UCUZ KAHRAMANLIK

1 Şubat 1989 günlü Cumhuriyet gazetesinin 7. sayfasında Recep Ergun'un "Dokunulmazlığım kaldırılsın" başlıklı yanıtını okuyunca 7,5 ay gecikme ile de olsa cesarete gelip adalete hesap vermeye hazır olduğunu bildirmesini saygı ile karşılamıştım. Birkaç saat sonra bana teblig edilen Gn. Kurmay As. Savcılığının 26. Ocak. 1989 gün ve 1989/96-42 sayılı kararının okuyunca, meydan okumanın nedeni anlaşıldı. Bu kararda: "Behçet Dinlerer'in işkence ile öldürülmesi olayında Sıkıyönetim Komutanı olarak; soruşturmanın gereği gibi yapılmasına ve suç faillerinin saptanmasına engel olduğu iddaasının subutu halinde öngörülen ceza müddetine göre 5-7,5 yıllık zamanaşımı müddeti geçtiğinden sanık hakkında "Koğuşturmaya Yer Olmadığı Kararı verildiği" açıklanıyordu.

Recep Ergun zamanaşımı nedeniyle adalete hesap vermekten kurtulduğunu öğrenince "hakkındaki iddialara kesin cevap verebilmesi için dokunulmazlığının kaldırılmasını isteme cezaretini kendinde bulabiliyor"

Suç duyurusu tarihi olan 22 Haziran 1988 tarihiyle Koğuşturmaya Yer Olamadığı karar tarihi olan 26 Ocak 1989 tarihleri arasında böyle bir başvuruda bulunmuş olsaydı hareketini biz de saygıyla karşılardık.

Gerçek işkence sanıkları aklanmış değildir. Bunlar hakkında henüz dava da açılmış değildir. Aklananlar özel maksatla isimleri Emniyet Müdürlüğü'nce C.Savcılığı'na bildirilen ve haklarında dava açılması sağlanan işkence olayı ile ilgisi bulunmayan kişilerdir. Bunların suç ile ilgilerinin bulunmadığını, beraat etmeleri gerektiğini, asıl suçluları mevcut resmi belgelere göre saptadığımızı, bunlar hakkında soruşturma açılması için dosyanın Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmesini müdahil avukat olarak biz istedik.

Behçet Dinlerer işkence sonucu 15.12.1980 günü vefat etmiştir.

a) 1986 yılına kadar 6 yıl içinde gerçek işkenceciler hakkında niçin dava açılmamış da sıkıyönetim kaldırılınca görevsizlik kararı ile dosya Yenimahalle Cumhuriyet Savcılığı'na gönderilmiştir?

b) 15 gün süreyle Ankara Tıp Fakültesi Hastanesi'nde yatan Behçet Dinlerer'in başında bekleyen işkenceci polisin kimliği zamanında niye saptanmamıştır?

c) Hergün Emiyet D. grubundan gelip Behçet'i kontrol eden ekip mensuplarının kimlikleri niçin tespit edilmemiştir.

d) Behçet Dinlerer'in tedavisini engelleyen, Adli Vaka Raporu düzenlenmesini önleyen Dekan hakkında soruşturma yapmak isteyen Sıkıyönetim Savcılarını azarlayan kimdir?

Recep Ergun bunları açıklayabilir mi?

Ergun'un dediği gibi bu olay bir yılan hikayesi değildir. İnsanlık dışı bir canavarlık hikayesidir. Recep Ergun olayı "bir yönüyle gülünç, bir yönüşle iğrenç" diye niteliyor.

İşkenceyle adam öldürmek gerçekten iğrençtir. Ama bu olayın gülünç yönünü biz göremedik. Gülünç olan, olsa olsa Recep Ergun'un ucuz kahramanlık taslamasıdır.

Olay soruşturma aşamasında olduğu için daha fazla açıklama yapmamız olası değil. Şimdilik bu kadar. ■

TOPLUMSAL KURTULUŞ FOTOKOPİ DERGİSİ

Yasa açıktır. Yayın ciltlendikten ve dağıtıma hazır olduktan sonraki 24 saat içinde savcılığa verilmesi gerekiyor. Fakat yasanın bu açık hükmü Toplumsal Kurtuluş'a uygulanmıyor: Toplumsal Kurtuluş'un son sayısına henüz mücellithanede iken Ankara DGM'den alınan bir kararla el konuyor.

Büroya gelen polislere Toplumsal Kurtuluş görevlileri, üç saatte, Savcının nasıl okuyup da dağıtımı durdurma kararı talep ettiğini soruyorlardı. Polisler, "Siz üç saatte yurt dışı ve İstanbul dağıtımını yaparsanız, Savcı da okur" cevabını veriyorlardı. Polislerden birisi Ahmet Ak arkadaşımızı alıp postahaneye götürdü. Belki postalanmış olan dergi paketlerine el koyabilecekleri.

Bazı kentlere ve pek çok okuyucuya Toplumsal Kurtuluş'u ulaştıramıyoruz. Dağıtımı ancak bizimle temas kurmuş arkadaşlarımız aracılığıyla sürdürüyoruz.

Okuyucularımıza "Toplumsal Kurtuluş Fotokopi Dergisi" çıkarmalarını öneriyoruz. Ellerine geçen sayıların tümünü veya beğendikleri yazıları fotokopi yaparak en yakınlarına gönderebilirler.

Baskıyı yenmenin bir gereği de budur. ■

OTUZUNCU YILINDA 28-29 NİSAN

Ülkemizde yaşanan bunalım ve çıkmazlara karşı ilk tepki genellikle gençlikten gelmiştir. Bu da gençlerimizin olaylara daha duyarlı olmalarından ileri geliyor. Geleceğe, yeniye, güzele olan ümit ve heyacanları onları hep toplumsal mücadelenin en ön saflarında yer almaya götürmüşt1960 yılında DP iktidarı Bayar-Menderes ikilisinin ülkede estirdiği terör, baskı ve yurdumuzun tüm kaynaklarının uluslararası tekellerin emrine sunulmasına ilk tepki yine gençlerden geldi. İlk eylem 28 Nisan 1960 sabahı İstanbul Üniversitesi'nde toplanan öğrencilerin, iktidarı istifaya çağıran sloganlarıyla başladı. Zamanın başbakanı bizzat emir vererek polisi öğrencilerin üzerine saldırttı. Öğrenciler üzerlerine silah ve cop'la saldıran polise rağmen "Hürriyet, Hürriyet" sloganlarını haykırdılar. Bu saldırı sonucu bir çok öğrenci yaralandı. İlk hürriyet şehidi Turan Emeksiz polis tarafından vuruldu. Bir gün sonra İstanbul Erkek Lisesi öğrencilerinin Turan Emeksiz'in öldürülmesini protesto etmek ve ağabeylerini desteklemek amacıyla yaptıkları eylem sırasında lise öğrencisi Nedim Özpolat, tank paletleri arasında ezilerek şehit oldu.

28 Nisan kanlı Perşembe'sinden sonra 29 Nisan 1960'da öğrenciler Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde iktidar ve polisin İstanbul'daki uygulamalarını kınamak ve öldürülen devrimci arkadaşlarını anmak için eylem hazırlığına başladılar ama içlerindeki bir ajanın haber vermesi üzerine eylem başlamadan okul çevresi atlı polis ve askerler tarafından sarıldı. Buna rağmen öğrenciler "Menderes istifa", "Hürriyet, Hürriyet" sloganlarıyla eylemlerini başlattılar.

Zamanın Ankara Sıkıyönetim Komutanı General Namık Argüç askerlere ateş emri verip öğrencileri, okul binasını taratıyordu. Bu tarama sonucu onlarca öğrenci yaralanıyor, onlarca öğrenci gözaltına alınıyordu.

Bu saldırıların mutlaka hesabını sormak isteyen gençlik, Mayıs ayında yine Ankara'da 555K'yı oynadılar. "555K" 5. ayın 5'inde saat 5'de Kızılay'da buluşma anlamına gelen parola idi.

5 Mayıs günü saat 5'te Kızılay'a sadece gençlik değil toplumun her kesiminden insanlar kitle halinde katıldı ve iktidarın uygulamaları protesto edildi. İktidarın bu eyleme karşı paralı adamlar tutarak karşı eyleme kalkışması fiyaskoyla sonuçlandı. Bu eylemler DP iktidarının sonunu hızlandırdı.

1960'larda yapılan bu eylemlerden çıkarılacak çok ders olduğunu düşünüyor, aynı coşkuyla ve heyecanla gençliğimizi sınıfsal ve bilimsel temelde ögütlenmeye çağırıyor ve örgütlenmeyi acil sorunumuz olarak görüyoruz.

28-29 Nisan Eylemlerinde şehit düşen Turan Emeksiz ve Nedim Özpolat'ı saygıyla anıyoruz. Mücadelemizde yaşıyorlar, yaşayacaklar. ■

İsveç, Sol parti Komünistler (VPK) eski Genel Başkanı Carl Henrik Hermansson'un Kurdistan Press gazetesinde çıkan söyleşisini , gerekli hukuk denetiminden geçirdikten sonra, aktarıyoruz:

"REFAH TOPLUMUNUN BEDELİNİ ÜÇÜNCÜ DÜNYA ÜLKELERİ ÖDÜYOR."

-- Sayın Hermansson, bir ekonomist olarak bize İsveç kapitalizminin özelliklerinini anlatabilir misiniz?

-- İsveç gelişmiş, tipik bir kapitalist ülkedir. İki güçlü temel eğilim gözlemleniyor. Birincisi iktidar ve mülkiyet konsantre olmaya ve merkezileşmeye devam ediyor. Özel sektörde süregelen bu eğilimler, tepede çok büyük mülkiyet ve iktidar grupları arasında oluşuyor. İkinci güçlü eğilim de, çok uluslu şirketleşme eğilimidir. Yani, İsveç' te etkin olan şirket ve finans grupları geniş kapsamda dış ülkelerde faaliyet gösteriyor. Aynı zamanda yabancı sermaye büyük çapta İsveç şirketlerini kendi mülkiyetine geçirmiş durumda. Her iki eğilim içiçe yaşıyor.

Bu eğilimleri tahlil etmek için Marx'ın, ayrıca Lenin ve Buharin' in de yöntemlerini kullanmak gerek. Onların anladığı ve tahlil ettiği temel eğilimler günümüzde de geçerliliğini koruyor. 50 yıllık Sosyal Demokrat hükümetler döneminde kapitalizmin ve emperyalizmin ana öğeleri İsveç'te değişmedi.

-- Kitaplarınızda İsveç'i "küçük, fakat aç bir emperyalist ülke" olarak niteliyorsunuz. Tahlil ettiğiniz emperyalistleşme dönemi Sosyal Demokrat hükümetlerin iktidar dönemine rastlıyor. Sizce, Sosyal Demokrasiyi nasıl değerlendirmek gerekir?

-- Ben emperyalizm kavramını istila politikası olarak görenlerin aksine, Lenin'in kullandığı biçimde anlıyorum. Emperyalizmi kapitalizmin en yüksek ve son aşaması olarak görüyorum.

Carl Henrik Hermansson, 1964-1975 yılları arasında İsveç Sol Parti Komünistler'in Genel Başkanlığı görevinde bulundu. 1985 yılına kadar İsveç Parlamentosu'nda milletvekilliği de yapan Hermansson 70 yaşında. Avrupa'daki Komünist hareketin ve İsveç Komünist Partisi'nin yenileşmesi konusunda önemli görüşleri ve katkısı olan bir lider. Ekonomi eğitimi gören Hermansson, yazdığı kitaplarda İsveç ekonomisinin tekelleşmesi ve emperyalistleşmesi sürecini inceledi. Kitaplarından bazıları, 15 Aile, Tekeller, İsveç ve Emperyalizm ve İsveçce Sosyalizm'dir.

O zaman diyebiliriz ki, Lenin'in tezlerini oluşturduğu dönemdeki bazı emperyalist özellikler bugün kaybolmuş durumda. Örneğin, sömürgeci imparatorluklar devrilmiş. Bu tipik bir özellik olarak II. Dünya Savaşına kadar sürdü. İsveç, hiçbir zaman sömürgelere sahip olmadı. İsveç Komünist hareketi içinde yapılan tartışmalarda "madem İsveç'in sömürgeleri yok, o halde emperyalist olamaz." deniyordu. Bence emperyalist bir ekonomi için bu zorunlu bir özellik değildir. Emperyalist bir ülkenin ana özelliği, ülkenin başka yoksul halkları talan edip sömürmesidir. İsveç, emperyalizmi bunu üç ana yoldan gerçekleştiriyor. Biri, III dünya ülkelerine yapılan yatırımlar yoluyla İsveç, fabrika ve tesis kuruyor ve onların aracılığıyla kapitalistler kazanç sağlıyor. Diğeri, fiyat makası denen ekonomik olaydır.

III. dünya ülkelerinde üretilen mallar, alçak bir seviyede tutulurken, gelişmiş kapitalist ülkelerin malları yüksek bir seviyede korunuyor. İsveç, bundan büyük kâr sağlıyarak III. dünya ülkellerinin sömürüsüne katılıyor. Aynı zamanda İsveç uluslararası emperyalist organlara da katılıyor. Dünya Bankası vb. Mevcut durum da dünyaya eğemen olan İktidar ve mülkiyet ilişkileri İsveç'te yarar sağlıyor.

-- Sayın Hermansson, anlattıklarınızdan yola çıkarak İsveç'i sosyal emperyalist bir ülke olarak değerlendirebilir miyiz?

-- Evet.. İsveç'in kurduğu refah toplumunun olanaklarının bir bölümü yoksul ülkeleri sömürmekten geliyor. Yüksek yaşam standartlarımıza yakından baktığımızda, bunun, III. dünya ülkelerinin sömürülmesi sonucu olduğunu görürüz. İsveç yaşam standardını, başka halkların açlığı ve yoksulluğu üzerine kurmuş bulunuyor

-- Sayın Hermansson, izin verirseniz başka bir konuya geçelim. SB'de 1920'ler de uygulanan NEP (Yeni Ekonomik Politika) ve Prestroika arasında benzerlikler ve paralellikler var mı? Sovyetlerdeki yeni gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

--Hayır koşullar farklı. NEP, savaş komünizmi olarak adlandırılan bir dönemden sonra uygulamaya konuldu. NEP'ten önce iç savaş vardı, kıtlık vardı, herşey fişlerle dağıtılıyordu. Üretim aygıtı işlemez hale gelmişti. Toplumun acilen yeniden inşaya ihtiyacı vardı. Lenin, NEP'i uygulamaya başladı. Amaç kapitalist şirketlere etkinlik gösterme fırsatı vermekti. Aynı zamanda sosyalist şirketler de etkinlik gösterecekti. Bu şekilde sosyalizm ile kapitalizm arasında bir yarış başlıyacaktı.

Bugünkü durum ise farklıdır. Gerçi oldukça geniş kapsamlı bir biçimde pazar ekonomisi kullanılmak isteniyor. O dönemle de kıyaslanırsa, sosyalizmin bugün daha çok oturduğunu görmek gerekir. Bir tür pazar sosyalizmi kurmak istiyorlar bugün. Bürokrasinin ve kuralların ekonominin işlerliği üzerindeki etkinliği kaldırmak istiyorlar.

Carl Henrik Hermansson

Amaçları üretimin sonuçlarını koordine etmektir.

-- Ya politik reformlara nasıl bakılmalı?

-- Ekim Devrimi'nden sonraki dönemde de kültürün bütün alanlarında bir canlılık vardı. Glasnost ile devrim sonrası Sovyetlerde bu bakımdan bir benzerlik var tabii.

1917'den sonra bir dizi parti Sovyetler'de faaliyet gösteriyordu. Lenin'e düzenlenen suikasttan sonra, örneğin Sosyalist Devrimciler Partisi (SR) yasaklandı. Benim kişisel görüşüm şu; sosyalizmin gelişmesi için özgür ve çok partili bir düzene gereksinim vardır. Bu sistemden herkes yararlanmalı.

- Avrupa toplumlarında sosyalizme geçiş sadece barışçıl yöntemlerle mi?..

-- Öncelikle bir konuya açıklık getirmek gerek. Tarihin bize öğrettiği tüm toplumlarda şiddet vardır. Kapitalist ve sosyalist toplumlarda da... Herkesin gördüğü ve yaşadığı açık yapısal bir şiddet de var toplumlarda. Bu devlet örgütünde var. Eğer şiddetten silahlı mücadeleyi kasdediyorsan ve işçi sınıfı iktidarını kurmak için silahlı mücadele ve iç isyan zorunludur, demek istiyorsan, Batı Avrupa ülkelerindeki gelişmenin bu stratejiyi olanaksız kıldığını söyliyebilirim. Silahlı iç ayaklanmayı savunmak olmaz. Hiçbir komünist partisi bunu savunmuyor zaten. Fakat faşizmin ve askeri diktatörlerin olduğu ülkelerde...

--Sömürge ülkelerde de örneğin...

-- Evet, o zaman silahlı isyan ve şiddet bir zorunluluktur. Koşullar onu gerektiriyor. Fakat siyasal demokrasinin olduğu ülkelerde bu strateji bugün olanaksızdır. Böyle ülkelerde sosyalizme geçiş tabiki barışçıl olacak. Fakat ilerde sınıf düşmanımızın şiddet kullanamayacağına dair kimse garanti veremez. Bunun için bir hazırlığımız olmalı ki, düşmana böylesi bir durumda vuralım. Sadece işçi sınıfı sosyalizme barışçıl geçişi garantileyemez. Sorun bizim karşıtımız olan sermaye ve onun temsilçilerine de bağlıdır. Bugünkü Avrupa'da işçi sınıfının sosyalizme geçiş stratejisi barışçıl yollarla geçiş stratejisidir. Fakat Avrupa'nın geleceği hakkında kimse garanti veremez. Yarın politik koşullarımız değişebilir. Nazizm döneminde olduğu gibi. O zaman gündem değişir ve şiddet zorunlu olur. Faşizm ve diktatörlüğü yenmek için tabii.

-- Sizce sosyalist bir toplum askeri ve sivil kurumlara ne kadar yer verebilir? Gelecekle ilgili düşünceleriniz neler? Düşündüğünüz sosyalizm nasıl olmalı?

-- Önemli ve zor bir soru. Çünkü sosyalizm çelişkileri ve çatışmaları olan bir dünyada inşa edilecek. Sosyalizm, kendi yaşamını sadece barışçıl yollarla böyle bir dünyada garantileyemez. Benim hayal ettiğim sosyalist toplumda ise militarizme yer yoktur. Bu, Marks'ın da hayal ettiği bir toplum düzenidir. Devlet aygıtı için "sönen" tabirini kullanıyor Marks. Bugün devlet aygıtının yerine başka bir devlet aygıtını koymak için söylemiyor bunu Marks. Devlet, Marks'a göre ortadan kalkacak ve ölecektir. Böylesi bir varsayım militer örgütlerin kaybolmasını gerektiriyor. Bence bu toplum sosyalistlerin amacı olmalı.

-- Evet sayın Hermansson ilkesel bir soru daha sormak istiyorum. Sizce enternasyonalizm ve halkların kendi kaderini tayin etme ilkesi nasıl birleştirilmeli? Böylesi konularda sosyalistler nasıl bir politika gütmelidir.

-- Lenin'in ulusların kendi kaderini tayin hakkı ile savunduğu ilkeler bugün de geçerli. Fakat acı olan bu ilkenin bugün de pratiğe uygulanmamasıdır. Sözkonusu ilkeler sadece kapitalist ülkeler tarafından değil, sosyalist ülkeler tarafından da ayaklar altına alanıyor. Bence şunu anlamak gerekli. Bir yandan yurtseverlik, yani; kendi halkı için mücadele etmek ve enternasyonalizm, yani; halkların dayanışması arasında bir çelişki yoktur. Bu iki eğilim bence birleştirilmelidir. Diğer yandan enternasyonalizm maskesi altında büyük sosyalist güç politikasını saklamamak gerekli. Bu politika hem SB'de hem de Çin Halk Cumhuriyeti tarafından yıllarca hayata geçirildi. Bence bu tutumu eleştirmemek gerek...

-- Bu tutum sosyalist ilkelere zarar vermiştir, değil mi?

-- Evet zarar vermiştir. Bütün sosyalist ve komünist dünya hareketine zarar vermiştir. Burada ulusal çıkarlar politikayı tayin etmede ön plana çıkmıştır. Bu ülkelerin dediği gibi enternasyonalist ilkeler politikayı tayin etmemiştir. ■

Aziz Nesin, Yazarlar Sendikası adına yaptığı bir basın toplantısı ile, Bulgaristan Yazarlar Birliği'ni Türklere yapılan muameleler nedeniyle Bulgar Hükümeti'ni eleştirmediği için kınadı ve ilişkileri askıya aldığını ilan etti. Nesin, Eylül darbesine kadar Bulgaristan'ın en yakın dostu idi. Şimdi Yunanistan'ın dostudur. Yunan Hükümeti'nin Batı Trakya'da Türklere muamelelerini görmemektedir.

Aziz Nesin'in, Yön Dergisi'nin 20 Ocak 1967 tarihli 199 uncu sayısındaki arka kapak yazısını yayınlıyoruz.

BULGARİSTAN'DAN GÖÇ EDECEK BULGARİSTAN TÜRKLERİ

Çoktan beri yazmak istediğim bir konunun yazılmasına son olaylar fırsat verdi. Birkaç günden beri gazetelerimizde Bulgaristan'daki Türklerden birtakımlarının Türkiye'ye göçetmeleri için Türk ve Bulgar hükümetleri arasında konuşmalar olduğu yazılmaktadır. Bu haberi veren 8 Ocak tarihli gazetelerden birinde başlıkta iki sütunla verilmiş şu haber yer alıyor: "İşsizlik krizi her geçen gün artıyor; Almanya'daki işçilerimiz çok zor durumda."

Bulgaristan'dan göç edecek Türkler konusunda çok şey anlatıyor bu iki haber. Bundan beş ay kadar önce Sofya'dan İstanbul'a gelmek için trendeydim. Bindiğim tren Almanya'dan izine dönen işçilerimizle doluydu. Tren garda beklerken işçilerimiz de trenin pencelerine doluşmuşlardı. Yerde öbek öbek uğurlayıcılar, karşılayıcılar ya da başka insanlar vardı. Önümüzdeki üç-dört kişi Türkçe konuşuyorlardı. Yanımdaki kompartmanın penceresindeki Türk işçileri Sofya garında Türkçe konuşanların bulunmasından kıvanmış olacaklardı sanırım. Bunlardan birisi Türkçe konuşanlara,

- Siz Tük müsünüz? diye sordu. Onlar da,

- Evet Türküz... dediler.

Bu kez soruyu soran,

- Hiç merak etmeyin, ama hiç ... Yakında gelip sizi kurtaracağız.

Penceredeki işçinin, "Hiç merak etmeyin yakında gelip sizi kurtaracağız" dediklerinden biri ona,

- Sen nereden geliyorsun? diye sordu.

İşçi,

- Almanya'dan geliyorum... dedi.

- Almanya'ya niçin gitmiştin?

- İşçi olarak çalışmaya...

Bu cevap üzerine, o Bulgaristan Türk'ü

- Arkadaş önce sen kendini kurtar da, sonra beni düşünürsün... dedi.

İşçi sustu. Ben büsbütün bozuldum. Acı, çok acı ama, şu birkaç cümlelik konuşmada, bütün acılığıyla gerçek ortaya çıkmıştı.

İŞÇİ İHRACI

Türkiye ne ihraç eder? Tütün, palamut, fındık, salyangoz falan fıstık gibi. Ta tarihin başından beri tabiatta ne varsa onları... Modern çağ, İkinci Dünya Savaşı'nın getirdiği biçimsel demokrasi ve ondan sonraki palavra kalkınma edebiyatı, Türkiye'nin ihracatına yeni bir katkıda bulundu: İnsan ihracı. Palamut, salyangoz, deri meri ile birlikte insan da ihraç ediyoruz. En çok gereksinmemiz gereken işçilermiz alın terini ihraç ederken yüzümüz kızaracağı yerde bir de üstelik resmi ağızlar, gert gert işçilerim şu kadar milyor döviz getiriyorlar diye övünüyor.

ESKİDEN GELENLER

İkinci Dünya savaşından sonra Bulgaristan Türklerinden akın akın Türkiye'ye göçler oldu. Ben bunlardan kimisini cezaevlerinde tanıdım. Niçin cezaevlerinde? Her iki-üç günde bir, bir Bulgaristan göçmeni Türk'ü cezaevine atıyorlardı, komünizm propagandası yapıyor diye... O zaman zorla komünist yaratmak sonra da yarattıkları komünistleri cezaevlerine tıkmak modası vardı. Komünist diye aramıza soktukları için de, sabahtan akşama kadar komünistlere sövenler vardı. Suçları neydi bunların? Burada işsiz kalmışlar, sıkıntıya düşmüşler kahvede orada burada, Bulgaristan'da bazı durumların buradan daha iyi olduğunu söylemişlerdi. Zaten resmi işlemlerin dışında bunlara iyi gözle bakılmadığını çok kişi bilir. Emniyet Müdürlüğü'nde kendini bilmez siyasi polislerin bunlara "Bulgar tohumu" ya da "çingeneler" dediklerini benim gibi duyanlar olmuştur elbette... Süreyya Ağaoğlu da bilir, bazı şeyler. O zamanlar cezaevine gelip bu göçmenlerle konuşmuş, haksızlığa uğrayanların işleriyle uğraşarak onları kurtarmıştı. Hemen pek çoğu aylarca cezaevinde yattıktan sonra beraat etti bunların. İçlerinde polis olanlar, ajan olanlarda çıktı.

O zamanki politika gereğince Bulgaristan'daki Türklerin Türkiye'ye göç etmeleri isteniyor, bu yolda propaganda yapılıyordu. Bulgaristan'daki Türklerin bütününe yakın çoğunluğu köylü ve çiftçidir. Bu yüzden Bulgaristan nüfusunun onda biri olan Türklerin, Türkiye'ye göç etmesini Bulgaristan Hükümeti istemiyordu. Türkiye'ye gitmemeleri için propagada yapıldı, ama gitmeleri önlenmedi, engellenmedi, zorlanmadılar. Onbinlerce Bulgaristan Türkü pasaportlarını alıp evlerni mallarını satıp yollara

düştüler. Ne oldu biliyor musunuz? Bizim sınırlar kapatıldı, hükümetin değişen kararıyla bunlar alınmadılar. Bu olayı yaşamış, sınırda kalıp tersyüzü dönmüş olanlar Bulgaristan'da çoktur. Onların alınmamaları, hem kendileri, hem Türkiye için iyi oldu.

ESKİ BULGARİSTAN'LA ŞİMDİKİ BULGARİSTAN

Faşist Bulgaristan döneminde, Bulgaristan'daki Türklere çok baskı yapıldığı gerçektir. Bulgar faşistleri, sanki beşyüz yıllık Osmanlı egemenliğinin acısını, Bulgaristan'da kalmış Türklerden çıkarmak ister gibi. Türk kültürünün kökünü kazımaya, Türkleri ezmeye çalışmışlardır. Okulları yıkılmış, dilleri susturulmuş, Türkler ezilmiştir. Bu faşist milliyetçiliğin çok tabii bir sonucudur. O faşistler ki, kendi halkına kendi ulusundan insanlara zulm eder, onları öldürürken Türklere daha başka davranamazlardı. İşte ikinci dünya savaşı sonunda Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye akın akın göçetmek isteklerinin nedeni bu çok acı anılar ve yakın geçmiştir.

Bulgaristan Türklerinden, Bulgar devrimi için çalışanlar, devrime yardımcı olanlar da vardır. İvan Demirciyef "Aytos Dağlarında" adlı kitabında, Bulgaristan Türklerinin devrim mücadelelerini anlatmaktadır.

Bulgaristan Türklerinin şimdi yeniden Türkiye'ye göçetmeleri düşünülürken eski Bulgaristan'la yeni Bulgaristan arasındaki büyük ayrımı ve oradaki Türklerin bugünkü olanaklarını ve durumlarını iyi bilmemiz gerekir. Bulgaristan sosyalist ülkeler içinde en çok kalkınmış olan değildir ama sosyalist ülkeler içinde en hızlı kalkınmak temposunda olan bir ülkedir. Çok kısa süre içinde o geri kalmış, ilkel koşullar içindeki tarım ülkesi küçük Bulgaristan bugünkü kalkınmış düzeyine gelmiştir. Bu kalkınmada en önde giden ve en çok pay alan köyler ve köylülerdir. Hangi Bulgar köyüne giderseniz gidiniz burasının köy olduğunu anlamak zordur, büyük ve ileri bir kasabadan ayırmak zordur "Bulgaristan'da elektriksiz köy yok" demek boşuna bir sözdür; çünkü köylerde elektrik sorunu çoktan çözümlenmiştir. Bugün Bulgaristan'da kitaplıksız, sinemasız, eczanesiz, ebesiz, sağlıkçısız köy yoktur. Bulgaristan'daki herkes okur-yazardır. Her köyde ortalama on-onbeş motosiklet, bir-iki de otomobil vardır. Yol, sulama, gübreleme işleri çok iyidir. Radyoyu şöyle bırakınız, köy evlerine televizyon girmektedir.

Bulgaristan'da bir grup işçi

Bütün bu köy kalkınması, 9 Eylül devriminden bu yana olmuştur. Ondan önceki eski köyler en geri kalmış, en ilkel koşullardaki köylerdi.

Bulgaristan nüfusunun onda birine yaklaşık bir milyona yakın Türk işte bu çok kalkınmış köylerde yaşayan çoğu çiftçi insanlardır. Bu Türklerin tıpkı Bulgarlar gibi okuma ve öğrenim olanakları vardır. Köylü oluşlarından ve eski faşist dönemin baskısından Bulgarlara göre daha geride kalmış olan Türklerin de yetişmeleri için onlara Bulgarlardan daha uygun koşullar hazırlanmış olduğuna ben tanığım. Örneğin: Bulgar üniversite ve yüksek okullarına sınavla girilir; ama sınavda Türklerin az şanslı olmaları düşünülerek, onlar için özel kontenjanlar ayrılmıştır. Bulgaristan'da ne Türkler ne başkaları için işsizlik sözkonusu değildir.

Şimdiii... Türkiye'ye göçedecek olan Bulgaristan Türkleri işte bu birazcık anlatmaya çalıştığım Bulgaristan köylerinden geleceklerdir. Nereye? Çoğu köylü ve çiftçi olduğu için bizim köylere... Aradaki büyük karşıtlığı düşününüz. Bu adamlar yirmi yıldan beri o koşullarda yaşamaya alışmışlardır. Buradaki her sözleri burası ile orasını ister istemez karşılaştırmaları belki de komünizm propagandası sayılacak ve birçok istenilmeyecek çatışmalar, sürtüşmeler ortaya çıkacaktır. Hele bizde zaman zaman şahlanan sözde "komünizm ile mücadele" adı altındaki politik isteri dönemi de gelirse bu insanların çok çekeceği vardır.

Gazetelerin verdikleri haberlere göre, bu göçmenlere, İş ve İşçi Bul-

ma Kurumları iş sağlayacakmış... Bu sözü söyleyenler söyledikleri yalana kendileri de inanıyorlar mı? Hangi İş ve İşçi Bulma Kurumu, kime nereden, nasıl iş bulacak? Türkiye'deki açık ve gizli işsizler kolayca gitmek olanağı bulsalar, sınırları aşıp kapitalist ülkelere alın terlerini satanlar milyonları bulacak. Almanya'ya işçi ihracı umutları zayıflayınca "Avusturalya işçi istiyor bizden" diye yazan gazetelerin uydurdukları bu yalanla satışları artıyor. İş ve İşçi Bulma Kurumları, bu göçmenleri, onlara iş bulmak için, Bulgaristan'dan ithal edip, sonra Almanya'ya ihraç edecek desek ekonomik krize giren mucize kalkınmalı F. Almanya da artık eskisi kadar işçi istemiyor.

Onbinlerce çocuğumuz her yıl okulsuzken orada her türlü öğrenim olanağını bırakıp buraya gelen göçmenleri nerede nasıl okutacağız? Orada elde ettikleri öğrenim ve ustalık olanağıyla bu göçmenler burada iş bulabilirler desek, onların bulacağı buradaki birini işsiz bırakacaktır.

Buraya gelecek göçmenlerin bir süre sonra dönüp Bulgaristan'da yaşamaları da kanunca olanaksızdır.

Kısacası, Bulgaristan Türklerinin Türkiye'ye göçetmeleri, hem kendileri hem bizim için yararlı değildir. Tersine Bulgaristan'da kalmaları, hem kendileri, hem Türkiye için yararlıdır Çünkü Bulgaristan nüfusunun onda birine yakın bir milyona yaklaşık Türkler, Türk-Bulgar halkları arasında bir altın köprü görevi yapar. İlişkilerimizin düzelmesine yardımcı olur. Türk kültürünü, komşu bir ülkede sürdürürler.

Yine gazetelerde okuduğumuza göre, bu göç, parçalanmış ailelerin birleşmesi amacına yönelikmiş . Ailelerin parçalanması yalnız Bulgaristan'la Türkiye arasında değil, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, bütün dünya uluslarının acısını çektikleri bir toplumsal dramdır. Özellikle hemen bütün Avrupa bu dramı yaşıyor. Bu acıyı, Bulgaristan Türkleri için azaltmanın yolu göçetmek değil, Türkiye ile Bulgaristan arasındaki dostluğu daha pekiştirerek iki ülke arasında gidiş-gelişi kolaşlaştırmaktır. Bulgaristan bizim kapı komşumuz. Sofya'ya gitmek, İstanbul'dan Ankara'ya gitmekten, İstanbul'a gelmek, Sofya'dan Varna'ya gitmekten daha kolaydır. Bu yolların daha genişçe açılmasına çalışılmalıdır.

BULGARİSTAN TÜRKLERİNİN DURUMU

Bulgaristan Türklerinin bütün sorunlarının çözümlenmiş, her işleri yolundaymış gibi gösterdim. Oysa Bulgaristan'daki Türkler konusunda bazı aksaklıklar vardır Ama acı olanı şudur; bu aksaklıklar Bulgaristan'daki sistem ve Bulgar yönetimi yüzünden değil Bulgaristan'daki bazı Türk yönetmenlerin yanlışları yüzündendir. Bunlardan birkaçını söyliyeyim. Bulgaristan'daki bütün azınlıkların okuma odaları, kulüpleri olduğu halde, en büyük azınlık olan Türklerin okuma odaları yoktur. Bunun sorumu, Bulgarların değil bazı Türk yönetmenlerinindir. Bulgaristan'da Türk öğrencilerinin gittiği bütün liselerde Türkçe dersleri vardır bu çok iyi bir şeydir. Ama bir milyona yaklaşık Türkün yaşadığı Bulgaristan'da Türk lisesi yoktur Bunun gerekçesi de, Türklerin Türk liselerinden mezun olunca, üniversitelere girişte ve üniversite öğreniminde Bulgarlara eşdeğerde başarı gösterememeleridir. Bu gerekçe haklıdır ancak, bu sakınca, Türk Lisesi açmamakla değil, başka yollarla giderilmelidir. Bunun da sorumlusu, Bulgarlar değil, yine bazı Türk yönetmenlerdir. Bundan başka, Bulgaristan'daki Türklerin adlarının sonuna "ef", "of" gibi Bulgar adlarına göre ek almaları yanlıştır. Sosyalizme göre yanlıştır. Hiç kimse Bulgaristan'da Türkleri adlarının sonuna bu Bulgarca ekleri almaya zorlamadığı halde, bazı Türk yönetmenler Türkleri bu gidişe itmektedirler. Bu yolda Azerbaycanlıları örnek göstermek de yanlıştır. Çünkü, Azerbaycanlıların adlarının sonuna "ef", "of" gibi ekleri almaları, Çarlık zamanındadır. Çarlık döneminde, devlet hizmetinde çalışabilmenin koşulu olarak, bazı Azerbaycanlılar, özellikle aydınlar, adlarının sonuna bu Slav eklerini almışlar ve adlar o zamandanberi öyle kalmıştır. Örneğin şimdiki Samet Ağaoğlu'nun babasının adının eskiden Ahmet Agayef olduğu gibi kaldı ki, bugün bütün Azerbaycanlıların adları "ef", "of" lu değildir. Herhangi bir insan adının sonuna "ef", "of" takarak sosyalist olmaz. Bulgaristan Türklerinin bu tutumları çok yanlıştır.

Bulgaristan'da bu aksaklıkları gören ve düzeltmeye çalışan iyi ve gerçek toplumcular vardır ama böyleleri, çok yanlış olarak, sözünü ettiğim bazı Türk yönetmenlerinin onları "milliyetçilik"le suçlamalarına yol açmaktadır. Bütün bunların sorumu, Bulgar yönetiminin değil, bazı Türk yönetmenlerinindir. Kaldı ki, bunlar, işsizlik geçim sıkıntısı, öğrenimsizlik, konutsuzluk politik baskı gibi, büyük sorunlar değildir ve çözümlenmeleri de kolaydır.

Sözünü ettiğim bu bazı Türk yönetmenleri, benim Bulgaristan Türklerinin edebiyatı konusunda burada bir gazetedeki bir yazımda, oradaki Türk edebiyatçılarının Türkiye edebiyatıyla daha sıkı bağ kurmalarını, buradan daha çok kitap ve dergi getirtmelerini salık verişimi, "Gerici ve burjuva edebiyatını salık veriyor" diye yorumlamışlardır. Bunlara cevabım şöyle olmuştur: "Sosyalist bir ülkede sosyalist olmak kolay: Biz geri kalmış kapitalist bir ülkenin sosyalistleriyiz!" Anlıyana yeter de artar bile.

Bulgaristan'daki Türklerin, bence, ızleyecekleri üç önemli yol vardır:

1-- Gerçek sosyalist olmak.

2-- Tam Bulgaristan yurttaşı olmak.

3-- Türk kültür ve geleneğine bağlı olmak.

Birkaç kez gittim, gördüm; Bulgaristan'daki Türklerin, yetişmek, gelişmek, yücelmek için, Bulgarların sahip oldukları her türlü olanakları vardır. Türkiye'ye göç etmelerinde ne kendileri, ne Türkiye için bir yarar görmüyorum; tersine orada kalmaları, Türk ve Bulgar halklarının dostluğunda, iyi ilişkilerinde, kültür alışverişinde çok yararlıdır. ■

1 MAYIS 1989

Bir Mayıs 1989 daha görkemli kutlanmalıdır.

Toplumsal Kurtuluş'u okuyucularımıza ulaştırmayı umut ettiğimiz Nisan Ayı'nda 1989 yılının 1 Mayıs hazırlıkları ciddiyetle ele alınmalıdır. Bu yılın 1 Mayıs'ı, soğukkanlılıkla hazırlanmalı ve coşkuyla kutlanmalıdır.

Bir Mayıs'lar solun her türünün günüdür. İşçi sınıfının günüdür. İşçi sınıfı içinde solun her eğilimi bulunuyor. Bu nedenle 1 Mayıs'ı yalnızca kutlamak değil aynı zamanda birlik içinde kutlamak zorunlu oluyor.

Bir Mayıs, ayrılıkların değil birliklerin günüdür.

Bu yılın 1 Mayıs'ını, geçmiş deneyimleri de göz önüne alarak her türü ile kutlamak görevdir.

1 Mayıs 1989 için birlik içinde olmaya çağırıyoruz. ■

EMEK DÜNYASI TOPLATILDI

Emek Dünyası dergisinin Mart 1989 sayısı bölücülük propogandası yapıldığı gerekçesiyle İstanbul DGM'ce toplatıldı. Toplatılma gerekçesi olarak, dergide yayınlanan Engin Erkiner'in Hürriyet Gazetesi'nin isminin altında yer alan "Türkiye Türklerindir" ibaresini eleştiren "Türkiye Türklerin mi?" başlıklı yazısı gösterildi.

Derginin yazı işleri müdürü Osman Güneş sosyalist bağımsız adayların seçim propogandalarına katıldığı için Ankara DGM'ce tutuklanmıştı. Osman Güneş halen Ankara Merkez Cezaevi'nde bulunuyor. Emek Dünyası dergisi ve çalışanlarına yönelik baskıları kınıyoruz. ■

DR. ŞEFİK HÜSNÜ DEYMER'İ ANMA ETKİNLİKLERİ: II

PANEL

DEVRİMCİ GEÇMİŞİMİZ VE DR. ŞEFİK HÜSNÜ

Yöneten: Zihni T. Anadol

Konuşmacılar: Serhat Bucak, Metin Çulhaoğlu, M. İlhan Erdost, Yalçın Küçük, Şaban Ormanlar

Ali Poyrazoğlu Tiyatrosu
24 Nisan 1989, Pazartesi 18:30

Yalçın Küçük'ün 18 Mart 1989 tarihinde Beşiktaş'ta Birleşik Sosyalist Kampanya Paneli'nde yaptığı konuşmanın özetini sunuyoruz:

1982 ANAYASASINI DEĞİŞTİRME ÖNERİSİ, ŞEYTANDAN DA GELSE CİDDİYE ALINMALIDIR

ANAP Genel Başkanı ve Başbakan Özal'ın '82 Anayasasını ortadan kaldırarak yerine genel hükümler içeren kısa bir metin koyma projesine gelen tepkiler, önerinin kendisinden daha şaşırtıcı oldu. Muhalefet liderleri, bazı üniversite öğretim üyeleri ve başyazarlar, Özal'ın ciddi olmadığı veya anayasa mahkemesine yazık olacağı düşüncesiyle, 1988 yılında Generaller tarafından hazırlanan ve tek yanlı propaganda ve baskılarla kabul ettirilen anayasal cenderenin kıskanç bekçileri rolüne çıktılar.

SHP Başkanı İnönü ile DYP lideri Demirel'in tepkileri anlaşılır görülüyor. Türkiye'yi '82 anayasası cenderesi ile bir süre yöneten Özal'ın yerine geçmeye anırken, bu sendereden yoksun olmak istemiyorlar. Özal'ın bir süre kullandığı ngenesini, hükümete gelirlerse kendileri de kullanmak istiyorlar.

'82 anayasası platformunda Özal mı, Demirel mi, İnönü mü daha samimiyetsizdir, buna karar vermek zordur ve falcıların işidir. Samimiyet, '82 Anayasasını değiştirme ve ortadan kaldırma önerisi şeytandan da gelse ciddiye almayı gerektirir.

Bu öneriye tepkiler, Türkiye'nin bugünkü şansızlığının hükümette Özal'ın bulunması kadar muhalefet liderliğinde İnönü'nün ve yardımcı muhalefet rolünde de Demirel'in olmasından kaynaklanıyor.

'82 anayasası ortadan kaldırılarak Türkiye'nin anayasasız bırakılmasında hiçbir kötülük yoktur. Çünkü Türkiye'de kötülüklerin kaynaklarından birisi '82 anayasal cenderesidir.

Bütün bunların ötesinde bir de Özal'ın, İnönü'nün ve Demirel'in ortak katkılarıyla Türkiye'de iki hukuk ve iki anayasal sistem yaratılmaktadır. Türkiye'nin fiilen bir polis devleti yapılması söz konusudur ve bunu hiçbir anayasal belge önleyememektedir. Polis devletini yaratan fiili mekanizmaları Özal işletmektedir ve Önönü ile Demirel'in buna karşı çıktığı görülmemiştir.

Anayasa mahkemesine gelince, bu mahkeme üzerinde bir sis yaratılarak gerçek gözlerden saklanmak isteniyor. Bu mahkeme, Türkiye'de ilerlemenin değil tutuculuğun sigortası olmuştur.

Anayasa mahkemesinin önüne, 141 ve 142. maddeler dava edilerek iki kez getirildi ve mahkeme, iki kez 141 ve 142. maddelerin Türkiye'ye layık olduğuna karar verdi.

Bu mahkeme, iki kez yasal sol partiyi birinci TİP ile TEP'i hukuk dışı ilan etti ve kapatılmasına hükmetti.

Üç gencin, Gezmiş, Aslan ve İnan'ın idam edilmeleri kararı da anayasa mahkemesinden geçti ve mahkeme idamları sağlayıcı yönde karar verdi.

'61 anayasasında yer alan ve kamulaştırmayı mali açıdan kolaylaştırarak toprak reformu yapılmasını imkan dahiline sokan düzenleme yine bu mahkamenin anayasanın bir başka maddesine aykırı olduğu görüşü ile iptal edildi. Toprak reformu yolu kapatıldı.

Bu mahkeme, yüce Divan olarak çalıştığı zaman, Tuncay Mataracı, Hilmi İşgüzar, Şerefettin Elçi ve İsmail Ödağlar davalarında, hukukun bütün kurallarını bir kenara atmış ve İstiklal Mahkemeleri veya Sıkı Yönetim mahkemelerini aratır bir yargılama yöntemi çıkarmıştır.

Böyle bir mahkemenin ortadan kaldırılacağı gerekçesiyle '82 anayasal cenderesinin savunuculuğunu üstlenmek gülünçtür. Üniversitelere türbanla girmeyi anayasal sistemin yıkılışı ve 141 ve 142. maddelerini ise anayasal sistemin temeli sayan bir mahkemeye sahip çıkan anayasa profesörlerinin yeri YÖK üniversiteleridir. YÖK profesörleriyle özgürlük ve demokrasi savunuculuğuna katılmak ise kütlelerle alay etmekmtir.

Özal'ın bu öneriyi yerel seçimlerden sonra kızışacak cumhurbaşkanlığı yarışında imajını düzeltmek için yaptığı açıktır. Demirel ve İnönü'nün tepkileri de demokrasi ve özgürlükten çok cumhurbaşkanlığı yarışı ile ilgilidir. Demirel içinde büyüttüğü kin ile Özal'ı devlet başkanı görmemek için Evren'e yeniden razı olmuş görünüyor ve Evren ile birlikte Eylülist anayasaya sahip çıkmaktan sıkılmıyor.

Bütün ömrünce hiçbir özgürlüğü kavrayamamış olan İnönü ise Demirel'in cumhurbaşkanlığı yarışı için birbiri arkasından düzenlediği manevraların uysal bir izleyicisi durumuna düşüyor. Her ikisi de Özal'ın prestijini kırmak için, 1982 Anayasal cenderesine, 141 ve 142. maddelere, genel af yasasını yasaklayan hükümlere sahip çıkıyorlar.■

BİRLEŞİK SOSYALİST KAMPANYA TOPLANTI'SINDAN İZLENİMLER

Deniz CAN

İstanbul, Yalova, Gaziantep ve Diyarbakır'da coşkulu bir şekilde yapılan kampanya paneli, seçimlerden bir gün önce, 25 Mart 1989 Cumartesi günü de Ankara'da yapıldı. Daha önce panele konuşmacı olarak katılacağı duyurulan Ertuğrul Kürkçü ve Sungur Savran, aynı gün İstanbul'da yapılacak miting nedeniyle katılamadılar.

Panel duyurusunun iyi yapılmamış olması açılışı geciktirdi. Yalçın Küçük'ün konuşmasından sonra bir grup Yeni Öncü okuru, İlknur Kalan'ın kampanyada bulunmadığı halde, panele konuşmacı olarak katılmasını protesto ettiklerini söyleyerek salonu terk ettiler. Ancak, Birleşik Sosyalist Kampanya adayı Seyit Nurettin Yeniay'ın tutuklu olması nedeniyle panel başvurusunu İlknur Kalan yapmıştı.

Yalçın Küçük, Türkiye yönetiminin kendi kendini yönetemez olmaya başladığını (sadece başladığını), **Mit-Mafya-Basın**'ın iç içe olduğunu, meydana gelen politik bunalımların Eylülizmin getirdiklerinin sonucu olduğunu belirterek konuşmasına başladı.

"Eylülizm üç şey yapmıştır: 1) Türk parasının değerini aklın alamayacağı ölçüde düşürmüştür. 2) Paranın değerinin düşmesiyle birlikte, emeğin ve Türk malının değeri de düşmüştür. Bankalarda 10–12 yıllık işçiler iyi imkanlarla hızla emekli edilmektedir. 1975'te giren işçiler 450–500 bin TL. alırken, onların çıkmasıyla yerine alınacak işçiler 90 bin TL. ile çalışmaktadır. Onlara göre AET'ye entegre olmak için bunu yapmak lazımdır. Ağalık, Tekeller, AET'ye girme çabaları, böylesine kaydırılmış işçi dünyası... Bu çerçevede ne sosyal demokrasinin ne de Avrupa demokrasisinin hiçbir temeli yoktur. Türkiye'de demokrasi olmaz. 3) Eylülizm, korku jeneratörü olmuştur. Ayakta kalmak için korku salmaktadır. Bunun için Hürriyet'e bakmak yeterlidir. Nükleer savaş tehlikesi, ozon tabakasının delinmesi, her gün çeşitli nedenlerle ölen insanlar, Doğu'da gelişen PKK hareketlerinin sürekli dehşet salıcı nitelikte gündemde tutulması vs.

Yalçın Küçük, Eylülist romanlara insanı şizofren yaptığı için karşı çıktığını, temel mücadelenin sınıf mücadelesi olduğunu, sosyalizm mücadelesi olduğunu, bu mücadelede de korkmayan insana ihtiyaç olduğunu belirtti.

Yalçın Küçük, Türkiye'de bu yılın başında başlayan sol esintinin rüzgara çevrilmesi gerektiğini söyleyerek, alkışlarla sözlerini bitirdi.

Metin Çulhaoğlu da, "Geçmişte hangi oluşum içinde olduğumuz önemli değil, şimdi nerede olduğumuz önemlidir. Kadrolar arası mesafelerin kapatılması için bu kampanyayı destekliyoruz." dedi. Çulhaoğlu, kuşaklar sorunu, dışa açılma ve sosyalizmin ülke gündemine sokulması konuları üzerinde durdu. Demokrasiden medet ummamak gerektiğini vurgulayarak şöyle devam etti:

"Demokrasi her sorunu çözecekse sosyalizm ne işe yarar? Sosyalizm ülke gündemine dolayımsız olarak sokulmalıdır. En güncel, en yakın sorunların sosyalizmde çözümü gösterilmelidir...

Sorumluluktan kaçmadan ama gereksiz yumurta küfelerini de taşımadan Türkiye'nin geleceğini planlamalıyız. Olgun bir proje sunmalıyız."

İlknur Kalan, Birleşik Sosyalist Kampanya deklerasyonundan farklı olarak Sosyalist Parti'nin programına değindi. Demokratik istemlerini dile getirdi.

Panelin son konuşmacısı, İşçi Dünyası Ankara bürosu temsilcisi Yüksel Işık'tı. Bazı sosyalist dergilerin seçimlerde SHP içinden ilerici aday aramalarını eleştirdi. Platform ilkelerini okudu. Buraya ilkeleri aynen aktarıyoruz:

1– Emperyalizme karşı mücadeleyi kapitalizme karşı mücadeleden ayrı düşünenler,

2– Proleter enternasyonalizmini, ezilen ve sömürülen halkların kardeşliğini ulusların kendi kaderlerini tayin hakkını önkoşulsuz olarak desteklenmesini evrensel ilkeler olarak benimsemeyenler,

3– Demokrasiyi sınıfsal içeriğinden soyutlanmış bir kavram olarak ele alanlar, bu günden sosyalist demokrasiye giden yolda sınıf mücadelesinin önüne kapitalizmin sınırlarını aşmayan ara aşamalar koyanlar,

4– Kadınlar üzerindeki her türlü baskı ve ayrımcılığa, kadınların bir cins olarak ezilmelerine karşı çıkmayanlar ve kadınların kurtuluş mücadelesini toplumsal kurtuluş mücadelesinden kopartanlar,

Bu platformda yer almazlar.

Yüksel Işık'ın coşkulu konuşması sırasında sık sık "Yaşasın sosyalizm", "Burjuva partilerine oy yok", "Üreten biziz, yöneten de biz olacağız" sloganları atıldı.

Panel, Ali Yıldırım'ın okuduğu şiirlerle son buldu.

"YABANDAN" MEKTUP VAR:

YOL AYRIMI

Yüksel ER

Herkes kendine yeni bir yol seçti. Eski yol arkadaşlarımızdan kimse olduğu yolda duramadı. 12 Eylül dipten ve şiddetli sarstı. Yol ayrımlarını zorladı. Uzun yıllar "yabanda" bir köşede bir-iki satırdan bile uzak kalmış, unutulmuş olmanın acısını ben bilirim. 12 Eylül sadece işkencesi, zindanı ve yarattığı korku ile değil, bir de "beyinleri" teslim alması ile de işlev gördü. "Yabanda" "beyinsel" teslimiyet daha çabuk gelişiyor. Ben o yolu seçmedim, seçemezdim. Ayrı ama doğru bir yolda yürüdüğümü sanıyorum.

12 Eylül dipten gelen şiddetli sarsıntı ile bizleri olğunlaştırdı. 12 Eylül öncesinin "çocukluklarını" yapan insanlar değiliz artık. Neyi aradığımızı, neyi istediğimizi kime karşı, kimden yana ve nasıl bir gücü yaratmamız gerektiği gibi soruları kendimize soracak ve yanıtlayabilecek bir süreç yaşadık. Dünün perspektifsizliğini aşan, teori ile yoğrulan bir birikimi ne yazık ki, 12 Eylül'e borçluyuz. Yani olumsuz olan kendi olumlu karşıtlığını üretmekte gecikmiyor. Yaşamın bizden istediği yanıtı verebileceğimiz kanısındayım. Tabiiki bu yanıt; sadece "benim" veya "senin" yanıtın değil, "bizim" yanıtımız olacaktır. "Bizim" yanıtımız ise aynı yolu birlikte yürüyerek yaratılabilir. Aynı yolu birlikte yürümek istiyorum. Aynı yolu birlikte yürüyebileceğimize inanıyorum. Kendine güvenenlerin aynı yolu birlikte yürümekten kormayacağını sanıyorum. Bu yolun sonunda "aydınlığa varacağımızı sanıyorum. "Aydınlığa" varmak ise kavgasız olmuyor. Ben de kavgayı seçiyorum. Kavga vermek ise "inanç" işi, yürek işi. Yüreklerimizin aynı çarptığına inanıyorum.

Yürüyeceğimiz bir ve aynı yolda bir-kaç noktaya dikkatini çekmek istiyorum. Bu yolda 12 Eylül öncesinin yenilmiş ama kavga verme isteminden vazgeçmemiş işçi sınıfı savaşçıları ile buluşacağımızı sanıyorum. İnsan oluşumuzu yine de "eskinin" içinden çıkan "yeni" olanlar oluşturacak. Yenilgi bize iktidara yürümeyi öğretti. İktidara yürüme ve iktidarı isteme perspektifi yolumuzu açacak ve bu yolda birliğimizin harcını oluşturacak. Aynı yolumuz iktidara varacak. Bundan taviz verilemez, işçi sınıfımızın hegomanyası paylaşılamaz. İnanıyorum ki, bizden ayrı yürüyenler olsa bile, iktidar perspektifi açıldıkça aynı kaleyi döven gülleler gibi aynı noktada buluşacağız. Ayrı yollarda yürüyenleri bizden kısa süre için ayrılanlar olarak görüyorum. Onlara saygı duyyorum ve pratiğin aynı yolda buluşmamızı sağlayacağına inanıyorum. 12 Eylülün birliğe giden yolu çabuklaştırdığını sanıyorum. Bu tek tek güçsüzlüklerimizden değil, 12 Eylül'ün ilkesel düzeyde bizi geliştirmesi ve önümüzü açmasından kaynaklanıyor. İşçi sınıfımız güven verecek bir güç arıyor, onun için de ayrı ayrı duranlara güç vermiyor. İşçi sınıfımıza sınıf sezileri büyük güçlerin karşısına kavga verecek büyük güçlerin yaratılması gerektiğini kavratıyor. Bu bize teslimiyetle aramıza kalın çizgileri çekmeyi zorluyor. Teslimiyette değil, kavgada birlik ve kavgadan yana olanların birliğini yaşam dayatıyor.

Ayrı durmaktan da korkmuyorum. Çoğunun bir "güruh" gibi aynı ama teslimiyete giden yolda yürüdüğünü gördükçe ayrı durmanın zor ama erdemli bir tutum olduğuna inanıyorum. Bu teslimiyetçi eğilimin içinde yitmektense, ayrı ve aynı yolda bir avuç kahramanla birlikte yürümenin onurunu taşımak istiyorum. Çünkü aynı yolumuz aynı zamanda birlikte bir ayrılığın da kendisini oluşturuyor. Dünün, eskiyenin ve yenilenin bilimsel inkarı olmak, ama onun doğru yanlarının bir sentezini oluşturarak, bu sentez üzerine yükselmek. Eski ile yeninin yanyana varolmasını değil, eskiyenin yerine yeni olanın gelmesini amaçlamak. "Gelenekçi" bir yanaşımla eskide inat edenler yeni görevleri kavrayamaz. Çünkü yaşam gelişiyor. Ve eskiyen yaşamın getirdiği yeni durumu kavrayıp, yanıtını oluşturamıyor. Bu eskiye "küfretmeyi" değil, onu aşmayı dayatıyor. Dünü hem taşımak, hem de ondan kopmak çelişki gibi görünüyorsa da bilim bize bu yolu gösteriyor.

12 Eylül şiddet tohumları ekti. Ektiğini biçecektir. Sınıf savaşımı, burjuvazinin Osmanlıdan devraldığı şiddet özelliğinin her biçimini tanıttı bizlere. Yığınlardan yanıtını almakta gecikmeyecekler. Şimdi saat geriye saymağa başladı. Korku yenme ile ezeli korkularının arasına sıkıştılar. Soygundan aldıkları payları bile neşe ile yiyemiyorlar. Skandalların kokusu her yanı sardı. Birbirlerini tehdit etmege başladılar. İşkencecilerin günah çıkarmaları başladı. Burjuva saflarda güvensizlik yayılıyor. Zamanın çarkları şimdi işçi sınıfımızdan yana dönüyor. Korktuklarına uğrayacaklar. Bu "bizim" tarihe vereceğimiz yanıttır. Gelişen süreçte bu yanıtı geciktirmemenin çabası içinde olacağız.

12 Eylül'ün üniformasız takipçileri şimdilerde şiddeti daha yoğun bir şekilde sosyalistler üzerinde uyguluyorlar. Eylülistler, bu anlamda şiddeti sınırladılar. Yığınların üzerine fazla gidemeyeceklerini gördüler. Yığınlarda öfke birikti. Bunu taşırmaktan çekiniyorlar. Sosyalist yazar ve dergiler üzerine uygulanan şiddet onların politikalarının bir parçası. Aydın teslimiyetini şiddetle zorladılar. Bir yandan da aydını teslim olmak

için onları, şimdiye kadar akıllarına bile gelemeyecek kadar çok parasal olanaklarla boğdular. Yolların ayrılması kaçınılmazdır. Bunlardan ötürü döneklik ile kavgacılık ayırımı çabuklaşıyor. Kaldı ki, Türkiye aydını ve solu 12 Eylül öncesinde de burjuva sol çizginin dışına çıkamamıştı. Solcular kendilerini burjuva çizginin solunda veya daha solunda tanımlamağa çalıştılar. Kemalist ideolojiden kökten bir kopuş olmadığı, daha doğrusu kemalizm solculuk olarak yorumlandığı için işçi sınıfı ideolojisi kendisine karşıt ve yabancı unsurlarla doldu. Bundan ötürü işçi sınıfı ideolojisinin egemen burjuva ideolojisiniden kesin kopuşu ve bağımsızlaşması sağlanamadı. Bu da işçi sınıfımızın bağımsız partisinin yaratılmasının önündeki en büyük engel oldu. Ne işçi sınıfımızın öz örgütlenmesi yaratılabildi, ne de işçi sınıfı kendisi ile buluşulabildi. 12 Eylül gözleri ve ufku açıcı bir doping işlevi gördü.

Yeni bir ahlak yaratılıyor. Döneklik bir ahlak anlayışıdır. Ona karşı direnme ve kavgacılık gelişiyor. Soygunculuk ve talan 12 Eylül'e damgasını vurmuştur. Buna karşı, hesap sorma ve halkın malına sahip çıkma anlayışı gelişiyor. Korkaklığa karşı cesaret gelişiyor. Fabrikalardan işçi sınıfının, üniversitelerden öğrencilerin sesleri yükseliyor. Cezaevlerinden kahramanlık destanları fışkırıyor. Namusunu pazarlayan tellallara karşı, onuru ile yaşam savaşı verenlerin kavgaları yükseliyor. 12 Eylül'ün yarattığı her şey "benim" için diyenlerin karşısına herşeyi "bizim" yapacakların kavgası gelişiyor. Kötüye karşı iyilik yeni bir ahlak yaratıyor. 12 Eylül'ün alternatifi gelişiyor. Umutsuzluğa karşı umut tohumları yeşeriyor. Ve bizim herkesten fazla umutlanmaya hakkımız var. Çünkü biz geleceği, güzeli, iyiyi temsil ediyoruz. Büyük bir kopuş zorunlu. Bunu zorlamalıyız da. Öncelikle bunu kendi kişiliğimizde zorlamalıyız. Bugünkü çürümüşlüğü yanımıza yaklaştırmamamlıyız. Onun için de aynılık ve ayrılıklarımızın altını kızıl bir şerit gibi çizmesini bilmeliyiz.

Dünkü siyasal söylem bugün yolumuzu çizemiyor. Dünkü söylemin yetmezliği 12 Eylül'ün karşısındaki konumu ve çözümsüzlüğü ile belirginleşti. Öyleyse dünün söylemi ile bir yerlere varamayacağız. O halde dünkü söylemin doğru yanlarını kendinde toplamış, günü kavrayan yeni bir söylemle yükselmek durumundayız. 12 Eylül öncesi yaşanan toplumsal çalkantıda yığınları sokağa döken eylem ile söylem elbette hareket noktası olacaktır. Ama kendimizi aynı şeyleri vaaz eden papaz ve imamdan kesinkes ayırmalıyız. Dün tekerrür etmeyecektir. Bu mümkün değildir. Yeniyi aramaktan ve yaratmaktan kormamalıyoz. Kaldı ki, takılmış plak gibi zaman kesiti içinde takılanlar gelişen yaşama müdahale edemezler. Olayların gerisine düşerler. Biz, her koşuda kendimizi yenileyerek yürümek zorundayız. Sizlerle birlikte böyle bir yürüşüye çıkmak istemem en büyük sevincimdir. Bu sevincimi paylaşmak istiyorum.

12 Eylül ayrılık ve birlik noktalarımızı belleklerde silikleştirmeğe çalışıyor. Buna karşı dirençli olmalıyız. Kavgadan yana olanların bazı ayrılıklarını da taşıyarak birlik olabileceğini sanıyorum. Bu ayrılıklar temele yönelik olmamak kaydiyle. Çünkü her yeni gelişme karşımıza bir ayrılık konusu çıkarabilir. O zaman da 12 Eylül öncesi gibi amip gibi çoğalmağa devam mı edeceğiz? Yoksa ayrılıklarımızın yaratacağı iç dinamizmi egemen sınıfa karşı mı yönelteceğiz? Çelişkilerimizle birlikte var olmayı ne zaman öğrenecğiz? Çelişkinin varlığı ana bir kural değil mi? Çelişki iç dinamizmin yaratıcısı değil mi? Çelişkilerimizin var edeceği iç dinamizm ile sınıf düşmanımızın üzerine birlikte yürüyemez miyiz? Başaracığımıza inanıyorum. Çünkü diğer devrimlerden öğrendiğimizi sanıyorum. Aralarındaki ayrılıklara rağmen Lenin, Troçki, Zenovyev,. Kamenev, Buharin ve Stalin aynı örgütle yürüyüp hedefe ulaşabilmişler. Bolşevikler menşeviklere defalarca bir partide örgütlenmeyi önermişler ve birlik konferansları örgütleyebilmişler. Düzen karşısındaki tutumları yerlerini belirmeşi. Bizde niçin olmasın? Sorunumuz işçi sınıfımızın tüm birikim ve geleneğini kendinde toplamak olmalıdır. Özellikle bu geleneklerin tutucu bir şekilde şu veya bu örgüte maledilmesinin önüne geçilmelidir. İşçi sınıfımıza malolmuş değerler ne "senin" ne de "benim" malımdır. Onlar hepimizin sahip çıkması gereken değerlerdir. Bu değerleri paylaştırmayacağız. Suphi, Mahir, Deniz, İbrahim ve diğerleri hepimizindir. Kavgalarına saygılıyız. Düşüncelerini ise aşmak zorundayız. Dünü iyi soyutlayabilmeliyiz. Ve en önemlisi sınıf düşmanımızın tutumu bizlere birşey öğretmeyecek midir? Düzen söz konusu olduğunda hepsi aynı saflarda toplanabiliyor. Niçin sosyalist bir iktidar hedefi bizleri aynı noktada toplayamasın?

12 Eylül öncesi işçi sınıfı hareketi küçük burjuvazinin ve yığınların kendiliğinden eylemliliğinin altında ezildi. Sınıf hareketi içinde ekonomizm ve sendikalizm boy verdi. Sınıf hareketenideki sürece oportünizm damğasını vurdu. Buna karşı ihtilalci sol eğilim gelişti. Sınıf hareketinin örgütsüzlüğü belirgindi. Buna karşın

gelişen süreçte işçi sınıfının burjuvaziye alternatif olabileceğini 12 Eylül kendisi ilan etti. Sınıf düşmanımız kendi sınıf sezileri ile bunu kavradı. İşte bu nedenledir ki; 12 Eylül tüm şiddetini ekonomik ve ekonomi dışı zor yöntemlerini uyguladı. Burjuvazi toplumsal, ekonomik ve siyasal bunalıma son çözüm yolu olarak 12 Eylül'ü dayattı. Devrimci durumun bastırılması, tekrar ve güçlü bir gelişi de beraberinde getirecektir. Bunun öncüleri görülebiliyor. Baskı altına alınan yığınların öfkesi bir gün önüne örülen tüm engelleri aşarak düzen dışına taşacaktır. Bu fırtınayı onlar ektiler, daha şiddetlisini de biçeceklerdir. İşte bu büyük fırtınada sağa-sola savrulmayacak işçi sınıfının öncü müfrezesinin örülmesi dayatmıştır. Onun için doğru yolda olduğumuza inancım tamdır.

Burjuvazi siyasal bunalım içinde. Burjuva parlamentosu, burjuvazinin çeşitli kesimlerinin birliğini sağlamak, ortak çözüm yollarını aramak ve bu doğrultuda politikalar üretmekten uzak. Ekonomik, siyasal ve sosyal gelişmeler burjuvazinin bunalımının artacağını ifade ediyor. Sorun; burjuvazinin kendisinin bu siyasal bunalıma çözüm üretip, burjuva alternatifler yaratıp, yaratamayacağıdır. Burjuvazi bu bunalımdan kurtulmak için yığınların tanıklığına gereksinim duyuyor. Yığınları da kendi alternatiflerinin peşinde sürüklemek istiyor. Seçimler bunun ifadesi. Yığınlar, kendi çözümsüzlüğünü 12 Eylül ile kanıtlamış burjuva çözümlerin peşinde sürüklenecek midir? Yoksa yığınlar gelişen bir şekilde siyasallaşarak kendi sınıfsal ve yığınsal çözümlerini üretme doğrultusunda kendiliğinden bir hareketliliğin içine girecek midir?

Teşhiste anlaşabiliyorsak çözümlerde de anlaşabileceğimizi sanıyorum. Sanatçı titizlikği ile çalışmalıyız. Bizi devrimi kazanmaya zorlayan tarihe yanıtımızı yazmalıyız. Ancak böylece "'korkaklar" olmaktan kurtuluruz. Zaferi istemeliyiz ve kazanmalıyoz. ■

Bilgesu Erenus, bu oyunu Ortaköy Kültür Merkezi için yazdı. Provalar başlayacağı sırada, Hasan Hüseyin Korkmazgil gecesinden sonra Kültür Merkezi kapatıldı. Bilgesu, "açılışı için benim oyunumu pazarlık konusu yaparlar" dedi ve arkadaşları bunu fazla kötümser buldular. Ancak OKM, önce sadece sinema ve çocuk oyunları içinde kalma koşuluyla açılma izni aldı. Daha sonra iznin, Erenus oyunları dışında, bütün oyunlar için de geçerli olduğu anlaşıldı.

Devlet, devrimci aydın ve sanatçıların her birisi için ayrı bir program hazırlıyor. Bunların çoğu sonuç veriyor. Şimdi Ortaköy Kültür Merkezi oyuncuları, devletin bu kıskacından çıkabilme yolları ve zamanını arıyorlar.

Devlet OKM arasında pazarlık konusu yapılan oyunu yayınlıyoruz.

HAVUÇ YA DA SOPA

(Perdesiz Halk Opereti)

Bilgesu ERENUS

1. oyuncu .... Eşek
2. oyuncu .... Muhtar, iskemle
3. oyuncu .... Köylü kadın, Europolitikvizyon ve Na haberler ağzı
4. oyuncu .... Caferus, Ruh baytarı Hipokrit, Tosbağa
5. oyuncu .... Kamilus
6. oyuncu .... Sıpacık – 1
7. oyuncu .... Sıpacık – 2
8. oyuncu .... Mehmedus
9. oyuncu .... Kolcu, Topluma Kazandırılmış Dönek TKD–1, E.T
10. oyuncu .... Kolcu, Topluma Kazandırılmış Dönek TKD–2, Pişmiş kelle
11. oyuncu .... Şekspiryen haberci

Not: a– Havuçtan sopa, orta oyunlarının şakşağı ya da pastavı gibi düşünülmeli.

b– Oyuncular bütün oyun boyunca bir gazete haberinden yola çıkarak oyun çıkardıkları duygusunu korumalı.

c– Oyun her türlü katkıya açıktır, yeter ki içtenliğini yitirmesin ve kendi mantığını dayatabilsin seyirciye.

Birinci perde için bölüm başlıkları:

1. Eşeklere mahsus düşe giriş.
2. Eşeklere mahsus havuçlu düş.
3. Düşünen heyvandan poh yiyen insana.
4. Eşek ruh baytarına karşın kendi düşünü yönetme kararında.
5. Kararını düşdaşlarına karşın uygulamaya koyan Eşek.
6. İnatçı eşeğin çağ mekan atlattığı düş düşdaşların katılımıyla yoğunlaşıyor.
7. Ortak düşe sıkılan limon.

İkinci perde için bölüm başlıkları:

1. Şekspir'in iş güzarlığı.
2. Çuvallamadan önce Eşek kendi kuyruğunu çoğaltma kararında.
3. Dokunmademokra–tik tırtt'da na haberler.
4. Aynı anda başlayan Tahkikat ve Tatbikat.
5. Equus Sasinus'un kapalı devre teşhis ve tedavisine geçiş.
6. İnatçı eşek seyirlik seyredenlere nispet tedaviye boyun eğiyor.
7. Çüş sözcüğüne çağdaş katkı.

EŞEKLERE MAHSUS DÜŞE GİRİŞ

Dekor olarak tanımlanabilecek hiç bir şey yoktur. Birinci oyuncu bir köşede gazete okumakta. Ötekiler türküyü başlatmadan önce bir süre seyirciye bakarlar bezgin ve kıpırtısız.

Eşeği saldım çayıra
Otlayıp karnın doyura
Gördüğü düşü hayıra
Yoranın da..

Oyuncular bir an duraksar. 1. oyuncu gazeteden başını kaldırarak noktalar ezgi.

1. oyuncu – İçraatını. (yeniden gazetesine yönelirken)
En çok da eşeğe acıyorum.

Oyuncular ortak bir kararla, birinci oyuncuyu karga tulumba oyun alanına taşırlar.

1. oyuncu – (doğrulmaya çalışırken) Olup biten her şeyden kendini suçluyordur belki de.
İkinci oyuncu iter düşürür onu.

2. oyuncu – Eşeksen eşekliğini bil hadi.

1. Oyuncu dört ayak üstü uzun uzun yakınır.

1. oyuncu – Hep benim yüzümden aaiiiiii

EŞEKLERE MAHSUS HAVUÇLU DÜŞ

Işıklar azalır. Yalnızca eşek kalmıştır oyun alanında.

Eşek – (1. oyuncu) Zati düşümde havuç görmek hiç yaramaz bana. Gözümü açıyorum havuç kapıyom gene havuç. Aş erermişim gibi aynı.

6. ve 7. oyuncular, çocuklar gibi sekerek oyun alanına girer, eşeğin yanına sokulurlar dört ayak üstü.

Sıpacık 1– (6. oyuncu) Havuç dediğin de ne ki kız ano? Eşek parmak hesabı yapar gibidir, dalgın.

Eşek – (seyirciye) Adet günlerimi hesaplıyorsam da değildir.

Sıpacık 2 – (7). oyuncu) Yenir mi içilir mi havuç?

Eşek okşar sıpacıklarını, düşte gibidir hala.

Eşek – Oy ooy, derdimi debreştirmen benim sıpacıklarım.
Anonuz yedi ise sopa yedi, havucu ne bilsin?

Sıpacık 1– Mırra olmasın bu havuç dediğin, güneydoğu kahvesi.

Sıpacıklar itişmeye başlar kendi aralarında.
Eşek gördüğü düşün etkisindedir hala.

Sıpacık 2 – Mırra mı olurmuş lan kuro, mercimekli köftedir havuç, bello, öğlen yinen.

Sıpacık – Öğlen yinen bello değildir bi kerem, basmavattır havuç, köftenin içlisinden.
Eşek – Ah ah, tekdurun itişmeyin ula sıpacıklarım, sonra operasyon efendiye veririm sizi.

Sıpacıklar alt alta üst üste oynaşmaya başlamıştır. Eşek başına çaktı çatar.

Eşek – (seyirciye) Bunlar seksen sonrası sıpacıkları olduğundan operasyon ney dinlemiyor tabii. (sarılır onlara) Anonuz da ansiklopedilerin yalancısı a yavruuu. Havuç eşeğin tercihidir diyerekten, Ana Britanica'da bile yeri var.

Sıpacıklar arsızca asılır analarına.

Sıpacık 2 – Bana ne, bana ne havuç.
Sıpacıklar – Bize ne, bize de havuç.

Eşek – (iter) ula hiç halden anlamaz mısınız siz?

Eşek uçma hazırlığındadır sanki.

Sıpacık – Nere kız ano?
Eşek – İçim ahıra sığmazlandı gene.

Sıpacıklar eteğine yapışır onun.

Eşek – (kapı açar gibi) Şıngır mıngır. Kapıyı açık unutakomuşlar iyi ki.

Sıpacıklarıyla bir süre düşte gibi uçar eşek. Seyirciyle konuşur.

Eşek – Gayri siz düş deyin ben gerçek, ahırın darından kokusundan kurtuldum ya, benim gönlüm sıpacıklardan da çocuk. Bir mani bile tutturmuşum keyfim sıra.

Eşek uçuşta manisini söylerken, sıpacıklar nasıl edipte anolarının eteğinden düşmeden kulaklarını tıkama çabasında.

Eşek – Ah benim eşek gönlüm
Tepeden inme gönlüm aaiii

Sıpacıklar – Ano gı bir şan hocası tutak sana.

Eşek – Değme güle konmazken
Dikene kondu gönlüm aaiiii

Sıpacıklar – Bize ne, bize de havuç.

Sıpacıkların kuşbakışıyla oyun alanında dikili bir havuç vardır. Dördüncü oyuncu bacaklarının arasına fallus gibi yerleştirdiği sopadan havuçla, gözler onların uçuşunu.
Sıpacıklar sevinçle işaretler.

Sıpacıklar – Ahacık havuç
Eşek – Nerde hani?

Eşek bir an bakar, sonra korkuyla ağızlarını kapar sıpacıkların.

Eşek – Operasyon efendi.

Üçünün de ayağı yere değmişcesine sarsalanırlar.
Eşek sıpacıkların ellerinden tutar tüyer gibi.

Eşek – Uçuştan kaçışa. (ezgili) Aman avcı vurma beni, ben bu dağın oy balam meralıyam, belanın püsküllüsü.
Caferus – (4. oyuncu) Kansız anarşist, bölücü eşkiya, dur teslim ol, ateş, ta ta ta ta...

Dört ayak üstü çöker üçlü. 9. ve 10. oyuncular oyun alanına çaprazlama dalar, yere yatarak tek ayaklarını tüfek gibi kullanırlar.

Eşek – Belkim de uyanamamışımdır hala.
Kolcular – (kurşun sektirir) dikşin dikşin çiyuvvv ateş

Eşek ard ayaklarını tutarak kendini yere atar.

Eşek – Yandım ano, yandım

Sıpacıklar analarının başında sessizce ağlaşır.

Sıpacık 1 – Havuç yimekten vazgeçtik gız ano, höngür.
Sıpacık 2 – Kalk ahırımıza gidek hadi, höngür höngür.

Eşek sıpacıklarına tutunarak doğrulur, ard ayaklarını sürümekte.

Eşek – Düş değil karabasan, poh canına yandığımın.

Sıpacıklar analarına destek olup, ahıra yöneltme çabasında.

Sıpacıklar – (ezgili) Kara basma iz olur gız ano (normal)
Sen ne karabasanlar atlattın, dayan.

Operasyon efendi ve kolcular onların izini yitirmiş gibidirler, oyun alanına da dönenirken, birbirlerine çarpıp, birbirlerine yöneltirler silahlarını korkuyla.

Eşek – Ano anom, korkandan korkacaksın dememişler boşuna.
Sıpacık 1 – Havuç der iken eşekler cennetini boylama sakın gız ano.
Sıpacık 2 – (kapı kapar gibi) şıngır mıngır şlak.

Sahne aydınlanır. Oyuncular oyun başındaki tavırları içersindedir. Eşeği oynayan oyuncu gazetesine yönelir yeniden.

1. oyuncu – Yok ağbi bu kadarı da olmaz artık.

Sıpacıkları oynayan oyuncular omuz titreterek doğrulur.

6–7. oyuncular – Ah neden olmaaazz

Oyuncular şalvarlarını giyerken kantoya başlarlar.

Zorbalar bir yan – Bir yan aldırmayan
Oldukça olmaz olmaz – Olur benli
Olmaz beli – Ah neden olmaaaz
Eller kelepçeli – Gözler sürmeli
Beliiii – Gel sürmelim gel.

Oyuncular son dizeyi 1. oyuncuya yöneltmişlerdir. 1. oyuncu gazetesini bırakıp, oyun alanına yönelirken, sopadan havucu alır, mikrofon gibi kullanır.

1. oyuncu – ATA'nın çok sevdiği Rumeli ezgileri dinlediniz

Oyuncular uyarır onu.

1. oyuncu – Rumeli değil mi yoksa?
3. oyuncu – 10 Kasım törenleri kaldırıldı çoktan.

İkinci oyuncu saatini kurar.
2. oyuncu – 24 Ocak kararlarının onuncu yılı.

Oyuncular kısa bir tezahürata girişirler.

– En büyük şık şık şık
– En büyük şak şak şak

5. oyuncu, yeniden köşesine çekilmek isteyen 1. oyuncuyu çekeler.

5. oyuncu – Sakın basma. Birazdan operasyon efendi köyümüze gelip yedirecek onları.

Birinci oyuncu yerde pislik varmışcasına çeker ayağını.
3. oyuncu üzerine YE EFECTİ yazan bir levhayı getirip diker o noktaya.

3. oyuncu – Brecht yaşasaydı alnımızdan öperdi. Gerçek bir yabancılaştırma efecti.

1. oyuncu midesi bulanmış gibi öğürür.

1. oyuncu – (dört ayak üstü yürür köşesine) Ben gene ahırıma sığınayım en iyisi. (ard ayaklarını çekeler) Biz değil ema, ard ayaklarımız eşekler cennetini boylamıştır çoktan.

Peşinden gelen 6. ve 7. oyuncuyu engeller.

1. oyuncu – Siz köylümüz efendimizle kalın sıpacıklarım. Tek taş duvar olmaz derini ya hanı.

DÜŞÜNEN HEYVANDAN POH YİYEN İNSANA

Işıklar yarı aydınlığa dönüşür. Köylüyü oynayanlar şaşkın ve uykulu bir yüzle uzakları dinlemekte.

2. oyuncu – Kolcular kurşun yakar gene.
3. oyuncu – Az biraz uzağımızdır, çok değil.
5. oyuncu – Ahırın kapısını açık unutakomasaydık bari.

6. ve 7. oyuncular köylülere havuçtan sopayı işaretler. Dördüncü oyuncu hızla kapar sopayı.

4. oyuncu – İti an çomağı hazırla demişler.

2. oyuncu pos bıyık takınır.

2. oyuncu – Eşeklere mahsus bu düşte, düşse düşse banada muhtar rolü düşüyor.

Dördüncü oyuncu gömleğini çıkartır.

4. oyuncu – (muhtara) İyiki hatırlattın. (seyirciye) Seyirlik oyunlarda üniformalılar çıbıldak temsil edilir.

4. oyuncu havuçtan sopayı megafon gibi kullanır.

4. oyuncu – (Caferus) Bir nolu emri işitin ey ahaliii..

Eşek kulak kesilir ahırında.
Kolcular (9. ve 10. oyuncu) gömleklerini çıkarırken caferusun sesini yansılarlar.
Kolcular – Li li li li li

Caferus – Kansız karaltının köyden yana kaçtığı belirlendi.

Eşek inleyerek ard ayaklarını çekeler.

Eşek – Kansız kendi. (yalar ayaklarını) Kansız imiş.
Caferus – İki nolu emre kadar herkes evlerine çekilmeli.
Kolcular – Li li li li li li
Caferus – Pencereler kepenkler hepsi kapalı.
Eşek – Panjur demediğine şükret.
Kolcular – Noktasız lililililili lııı
Caferus – Evlerinden başını çıkaran öldürülecek.

Köylüler son heceyi yansıyalarak kaçışmaya başlar, ilk buldukları yere gizlenirler sonra.

Köylüler – Cek cek cek cek cek cek

Eşek – (inler) Ev dediğin birbirine bitişik damlar ano, toprak altı, hep benim yüzümden zaar aaiii.

Caferus kolculara taktik verir, ezgiyle.

Caferus – Damdan dama atlar yar hoop sana yandım

Kolcular köylülerin üzerinde gezinmeye başlamışlardır, damda gezinir gibi.

Kolcular – (ezgili) Zülüfleri sarkan yar bi tanem.

Kolcular birinden ötekine atladıkça, köylülerin alttan

alta boğuk sesleri duyulur.

– Ah
– Ahhh
– Ahhh
Eşek – Bu.. bu.. bu.. bu...

Kolcular tekmil verir gibi Caferus'a yaklaşır.

Kolcu 1 – Dam operasyonu her ne kadar başarıyla sonuçlandıysa da sir.
Kolcu 2 – Kansız karaltının izine rastlanamadı sorry.
Caferus – (havuçtan megafona) İki nolu emri işitin ey ahaliii.
Kolcular – Lilli lli gene.
Eşek – Ka ka... kan..
Caferus – Evlerde kimse kalmayacak. (kolculara) Siz evleri arayın ben yankılanım. (sakız çigner gibidir) cak cak cak cak cak. (patlatır) Pat.
Eşek – kakakansızzz be ben....

Köylüler birer ikişer çıkmaya başlamıştır gizlendikleri yerden.

Caferus – İkinci emre beşikteki bebelerde dahil.
Eşek – hil hil hil bebek bebek oy,
Caferus – (ahıra) başçavuşun eşeği sen sus, her ne kadar orda olduğunu bilmiyorsak da hil hil hil hil.

Köylü kadınlardan birinin elinde beşik vardır.

Eşek – (seyirciye) Kan kaybından zaar bayılakomuşum.
Caferus – Sizi sizi siz ii ii i, sütten çıkmış kaşıklar sizi.
Mundar hanginiz?

Muhtar bıyıgını çıkarmak ister korkuyla, köylüler engeller.
Muhtar – Sağlığına duacıyız canım ciğerim Caferus,(yapıştırır bıyığı iyice) bıyıklarım boka deyip de bilinçleneyim de siz o zaman görün beni. (Caferusun eline davranır) öpeyim.
Caferus – Say bakalım pis mundar, eksik fazla varmıdır sizin cemaatten.

Kolcular köylülerin çıktığı yerleri aramaktadır, havada eşyayar uçuşur. Ahıra da girmişlerdir, eşeğin altını üstüne getirip bırakırlar.

Muhtar – Bizim cemaatten he mi?

Eşek damağını kaldırır arkalarından.
Muhtar çocuk oyunundaymışcasına saymaya başlar.

Muhtar – Ooo piti piti karamela sepeti, terazi lastik cimlastik.

Operasyon efendi ayaklarının dibindeki kıpırdanışla telaşlanır, nişan alır havuçtan tüfeğiyle. Kolcular da yere yatıp tek ayaklarını kaldırmışlardır.

Caferus – Kansız karaltı bölücü anarşist, dur kıpırdama aate.

Muhtar engeller onu.

Muhtar – Cemaatimizden biri izinlemeni istiyor canım cigerim Caferus, korktun mu, korkma, evine basakomuşun da hanı.

Muhtar köylülerinde yardımıyla, beşinci oyuncuyu güçlükle çıkartır, caferusun ayaklarını arasından.

Muhtar – Bir kocamış amcamız eksik idi o da bulundu (bıyığını iteler) Zaten 120 haneden seksen haneye düşmüşüzdür sayenizde, tekmili de burda.

Kolcular tekmil verir.

Kolcu 1 – Damların altı operasyonu da her ne kadar başarıyla sonuçlandıysa da sir.
Kolcu – Kansız karaltının izine rastlanamadı hala sorry.

Caferus da damağını kaldırarak, titreşen köylülerin önünde ardında dolaşmaya başlar.

Caferus – Sizi sizi sizi içli köfte basmavatlar.. Şimdi anlarız hanginiz kansız karaltı.

Eşek – (seyirciye) Deminden beri, be bebebenim kansız deyivereceğim ema, karabasanlarda olur ya hanı, bağırdığını sanırsın ne ses ne soluk.. Hala uyanamadık zaar içine sıçtığımın düşü nokta nokta. (sesi kısılır gitgide) bubu burdayımaaaiii.

Caferus önlü arkalı tek tek incelemekte köylüleri.

Muhtar – Seksen hanenin geri yanını sorguluyorsan, canını kurtaranlar çoktan diyarı gurbeti boylamıştır sayenizde canım cigerim caferus, (bıyığını iteler) namı diğer openasyon efendi, he vallaha.

Eşek ard ayaklarını sarmaya başlar baş çatkısıyla.

Eşek – Sen sen ol eşoğlu, tedbiri elden bırakma.
Eşek – Az önce sıpacıklarımızın yüz suyu hürmetine paçayı kurtardık belkim de.

Caferus sopayla dürteler onları.

Caferus – Sizi sizi sizi..

Köylüler geri geri gider.

Muhtar – Geri kalanlar biz gibi düzgün konuşamadıklarından Türkçeyi, gayri hislerine tercüman olmak luzum hasıl ederse, ak saçlı kocamışlar kalmıştır bir.

5. oyuncu reverans yapar.

Muhtar – (beşiği tıngırdadır) vadesi yetip de henüz ölmemiş bebeler tıngır mıngır, gene de yılmayıp gebeliğinin sekiz buçuk ayını doldurmuş gelinler.

3. oyuncu karnını şişirerek reverans yapar. 6. ve 7. oyuncular yardım eder ona.

Muhtar – Cıvarın mevsimlik işinden yenicek dönmüş, dönmez olaydı gençler.

Caferus sekizinci oyuncuyu yere yatırıp arar.

Muhtar – Bendeniz karamürsel sepeti, (bıyığını iteler) Herkeste de biz gibi nazlı ise bu bilinçlenme süreci he vallaha yandık.

Sekizinci oyuncu kalkar öfkeyle reverans yapar.

Muhtar – Siz onun karının deliliğine bakmayın. Bu vesileylen hepiciğimiz de uzatmadığınız ellerinizden sıkarız, üsiz.

Caferus – Ulen ben şimdi sizi konuşturmam mı?

Eşek telaşla oyun alanına doğru sürünür, duruksar sonra.

Eşek – (inlemekli) Ano, anom, ben bir sorgucu tanırım çağdaş yunanın cuntasında, "Kaçıncı yüzyıla aitsin ula" dedimiydi, az heykel dayanırmış bunun karşısında. Siz gene de dayanın düşdaşlarım.

Caferus – Bülbül gibi şakıtmazmıyım sizi len.

Muhtar – He şakıtırsın vallaha, peşin cik cik.

Muhtar dürteler köylüleri, onlar da şakımaya başlar.

Köylüler – Cik cik cik..

Eşek gözlerini kapar acıyla.
Eşek – Bir uyanabilsem, bir uyanabilseler.
Muhtar – Yoksa bahar mı bastırdı birden? (dinler) Canım cigerim caferus ohh az biraz bizim de içimiz açıldı sayenizde cik cik.
Eşek korkuyla gözlerini açar.

Eşek – Bu benim düşdaşlar odunumuzu suyumuzu kim taşıyacak demez, başları sıkıştımıydı belkim beni de gammazlar.
Muhtar – (ahıra) Öyle edeceğiz ema karakaçan, operasyon efendi gibi biz de habersiziz senin oracıkta yaralı yatakoduğundan.
Eşek – Tüh sizin düşdaşlığınıza ano, anoom.
Muhtar – Oyun icabı çok sonra öğreneceğiz.
Caferus – Ben de caferus isem, anarşisti almadan gitmem. Türkçe bilenler bilmeyenlere anlatsın şimdi.

Köylüler korkuyla birbirlerine bakar.

Muhtar – Gözünün yağını yemişem caferus, gördün işte, bizde ilaç için desen anarşist yoktur. (ahıra seslenir) Olsa senden mi sakınacağız veriverirk gitsin.

Eşek arkasını döner oyun alanına.

Eşek – Ben ölem ano, ben ölem.

Caferus her an girişecek gibidir havuçtan sopasıyla meydan dayağına.

Caferus – Demek sizde ilaç için desen anarşist yoktur.

Caferus sekizinci oyuncudan başlayarak çenelerini ayırmaya başlar köylülerin.

Caferus – Yok bir de olacaktı.
Muhtar – (mahcup gülümser) Bizi karakaçan sandı zaar.

Eşek korkuyla zıplar, yatamaz artık.

Eşek – Düşdaşlarına bilem sırtını dönemedikten sonra batacaksa batsın bu dünya.

Caferus kadınların çenesini ayırmakta şimdi.

Caferus – Siz de olan, yalnızca mide barsak hastalığı, sıtma trahom.
Muhtar – İçimizi bildin caferus he vallaha.
Caferus – (muhtarın çenesini ayırır) İki bine şurda ne kaldı ulan, hala mı yoksulluk edebiyatı.
Muhtar – (uvunurken) Sen öyle diyorsan heç bir şey kalmamıştır he vallaha.

Caferus beşinci oyuncuyu eğer, kıçına bakar gibidir.

Eşek – (sessizce dövünür) Vah benim düşdaşlarım vahlar size vah, (dönenir uykuda gibi) bir değil dört beş yanlı vah.

Caferus – Yok bi de olacaktı. Sizi anarşistlerden kurtarmadık mı bez ula?
Köylüler – He vallaha cik cik cik

Sekizinci oyuncu potesto ıslığına çevirir ötüşünü. Kolcular onun yanında vaziyet alır.

Caferus – Gençler şu yana ayrılsın.

Muhtar sekizinci oyuncunun yanına gider, isteksiz.

Muhtar – Kütük itibariyle he mi?
Caferus – Şimdi işiteceklerinizi bir iyice belleyin.
Muhtar – (köylülere) Ben sizin ananızı bellemeden önce diyor.

Sezikinci oyuncu düşecekmiş gibi duran bıyığını bastırır muhtarın.
Muhtar – Sağ olasın yeğenim.
Caferus – Aranızda konuşmayı kesin lan.

Kolcular makas işareti yaparlar.

Kolcular – Gırç gırç gırç
Muhtar – Eksik olmasın, bizim yerimize bunlar kesveriyor.
Caferus – Siz kendinizi ne sanıyorsunuz lan?

Eşek karabasanda gibi oflayıp puflayarak sürekli döner yattığı yerde.

Eşek – Sağ yanımda yarem var sol yana dönder beni.

Caferus sözlerini zaman zaman da seyircilere yöneltlcektir.

Caferus – İnsan dediğin düşenen havyandır, o bir zamandı, şimdi tariflemeyi değiştirdik biz. (seyirciye) Düşünen hayvan bir düş idi, düşürdük, düştü.

3. oyuncu acıyla karnını tutar.

Caferus – İnsan dediğin politik hayvandır, o bir zamandı, şimdi tariflemeyi değiştirdik biz. (seyirciye) Politik hayvan bir düş idi, düşürdük, düştü.

3. oyuncu karnını biraz geri çekmiştir.
Eşek dikilir kocaman gözleriyle.

Eşek – Determinizmin böylesi, töbe yarabbi.
Caferus – İnsan dediğin örgütlü hayvandır, o bir zamandı, şimdi tariflemeyi değiştirdik biz. (seyirciye) Örgütlü hayvan bir düş idi, düşürdük düştü.

3. oyuncu karnını iyice içeri çekmiştir.
Yüzü tanımsız bir acı içinde.

Caferus – Düşükler çoğalınca geriye ne kalır?
Eşek – Heyvan, eşek herif işte ne olacak.
Caferus – (ahıra seslenir) Determinizminden başlatma kara kaçan, (köylülere) Şimdi o eşek kulaklarınızı iyice açıp öyle dinleyin yeni tarifnameyi. Düşünen heyvan, politik heyvan, örgütlü heyvan yerine, bok yiyen insanı koduk biz.

Eşek – (inler) postumu basarım, heç bir şey anlamadı bu benim düşdaşlar.
Caferus – Bu durumda sorgulamaktan vazgeçiyorum sizi.

Köylüler sevinir. Eşek utançla ön ayaklarını yüzüne kapar.

Muhtar – Oy bokunu yemişem senin caferus, vazgeçtin he mi?
Eşek – Posbıyığından utan mundar.

Sekizinci oyuncu muhtarın bıyığını çeker alır.

Muhtar – Dur yeğenim, bıyığımız hele bir boka değsin. Belkim değişiriz.

Öteki köylüler sevinmeyi sürdürür hala.

Caferus – Kesin sevinmeyi lan.

Kolcular makas işareti yapar
Köylüler – Gırç gırç gırç
Caferus – Hani türkçeniz kıt dı sizin mercimekli köfte bellolar?

Köylülerin sevinci sönmüştür.

Muhtar – Canım cigerim caferus, iznin olursa deyivereyim, sorgulamanın Türkçesini (beşiği sallar) aha şu sübyana sor o bilem bilir, tıngır mıngır. (seyirciye) İnsanın içinde olmalı. Bıyıksız da pek kötü sayılmam hanı.
Caferus – Şimdi yeni tariflememizi üzerinizde bir sınayalım bakalım, yeterince poh yiyen insanmısınız siz?

Caferus sopadan havucunu köylülerin gögüslerine sertçe değerek sayar.

Caferus – İğne battı, canımı yaktı, tombul kuş. Bok yedi başlığa seni seçtim kıçının kılları ağarmış Kamilus.

Köylüler halay öncesi gibi kolkola girerler.
Kolcular Kamilus'u bok toplamaya eğer, YE EFECTİ'nin önünde.

Köylüler – Oy madımah teke tüke sakalı
Oy madımah evelik gemlik
Oy madımah gugguşu yemlik
Oy madımah

Halaycılar, Kamulus'un devinişlerine göre tartım verir ezgilerine.

Eşek – Yurttan sesler korosu, caferusun yönetiminde bez getir.

Caferus sigara yakar.

Caferus – Hep sarılarını seçme, paşa çocuğumusunuz siz ula, insan oğlu insan. (dumanı halka halka savurur.) Halay başından başlayıp, yedir şimdi.

Halay başı sekizinci oyuncu mendil sallar.

Halaybaşı – (mehmedus) Heeeyyyy
Eşek – Hey hey demeyle olsa bu iş. Hey heyleriniz tutmalı ki belkim o zaman.

Köylüler halay devinişleriyle öne arkaya eğilende, ağızları kamilus'un uzattığı dışkıya değer.

Eşek – Madımah pişer oldu
Tencerem taşar oldu
Günde yediğim şamarlar
Bir iken beşer oldu
Oy madımah madımah, ögggggggg (kusar gibi)
Yeniden insanlığa çağrı olsa bari bu ziyafet.

Kamilus muhtarın önündedir şimdi. Muhtar duraksar.

Muhtar – Bıyığım boka değen de sorumluluk kabul etmem ema.

Sekizinci oyuncu bıyığını uzatır ona.

Muhtar – (Takar) Gine sağolasın yigenim.

Eşek umutla dikilmiştir.
Eşek – Haydin be muhtar. Bu boku kalkışma temizler ancak, revolution. (seyirciye) Türkçesi sizden gayri.

Oyun alanındaki herkes muhtarın bıyığının pisliğe değişini izler, ağır çekim yöntemiyle.
Sessizlik.
Muhtar pişkinlikle koluna silinir bıyığını.

Muhtar – Hava ayaz olduğundan kelli, madımahın donmuşu bulaşmamıştır bıyığımıza.

Eşek yıkılır.

Eşek – Yok ano, bu benim düşdaşlardan ne köy olur ne şehir. Caferus haklı, kuş bunlar.

Muhtar – (Ahıra seslenir) Orda olduğunu bilmediğim karakaçan, bilinçlenme kolay mı, aşama aşama.
Eşek – (inler) Sıpacıklarımı da kendilerine benzetecekler.
Muhtar – Bir de bunu duy.

Muhtar tüm gücünü topluyarak bağırma hazırlığında.

Muhtar – Beri bakın ulaaa, korkudan öte ölüm he mi?

Köylülerde dikilmiştir.
Kolcular caferusun ardına gizlenir korkuyla, Caferus damaklarını kaldırır onların.

Eşek – (mutludur çok) Ey benim eşek şansım da güzel şansım.

Muhtarın omuzları çöker, sesi güçsüzlenir yeniden.

Muhtar – Ben de bu köyün muhtarı isem bize bu yedirileni tel etmezmiyim yedi düvele.

Köylülerde omuzlarını indirir aşağı.

Eşek – (dövünür) Benim bildiğim kalkışma öyle aşama aşama değildir, taşıma suyuyla değirmen döndürür, haşlama beyinli mundar ve de her gördüğü posbıyığı Marks sanan ah benim eşekkafam.

Köylüler dikenli bir telin ucundan yapışıp belli aralıklarla germeye başlar oyun alanında.
Caferus da tedirginir, kafa kafaya vererek kolcularıyla taktik kararlaştırır.

Köylüler – Telgrafın tellerine kuşlar mı konar, herkes sevdiğine canım böyle mi yapar.
Eşek – Oy benim düşdaşlarım eski İstanbul türküsü nenize sizin, kuş ano bunlar cik cik.

Caferus ve kolcular birbirlerinin ellerine vuran sporcular gibi oyun alanına dağılırlar, kararlı. Caferus ayağıyla tele basıp indirir.

Caferus – Yeyin demedim ki ben,

Kolcular onaylar onu.

Kolcular – Yeyin demedi ki o.

Köylüler birbirlerine bakar şaşkınlıkla.

Eşek – (köylülere) Daha beter olacağınız siz, cik cik.
Muhtar – Kızma karakaçan kızma, telsiz ilen o zaman.

Köylüler yanyana dizilip telsiz telefon oynarlar.
– Padişaha brek
– Kadıya yeniçeriye brek
– Vezire vüzeraya brek
– meclise mebusana brek
– Askeri sivil erkana brek brek.
Eşek – (acıyla eğlenir) Breh brehh Brechtin ye efecti de, bir işe yaramadı,

Caferus – (yeniden sımsıkı kavramıştır havuçtan sopayı) Yediririm ha dedim börek börek.

Kolcular – Yediririm ha dedi börek börek.

Eşek – Halis aksaray böreği, tatlı su muhallesi ano bu benim düşdaşlar, kuşbile değil. (seyirciye) Görcez bakalım sizin bir farkınız var mı onlardan.

Işıklar yanar. Oyuncular oyunun başındaki tavırlarındadırlar yeniden. 4. oyuncu, birinci oyuncunun omzunu tutar dostukla.

4. oyuncu – Haklısın bu kadarı da olmaz artık.

1. oyuncu – (omuzlarını titretir) Ah neden olmazzzz

Oyuncular kantoya başlarlar hep birlikte.

Tekeller bir yan – Kurbanlar dayan
Oldukça olmaz olmaz – Olur beli
Olmaz beli – Ah neden olmaaaz
Eller kelepçeli – Gözler sürmeli
Kitaplar yasaklı – Dergiler gözaltı
Beli gel sürmelim gel

İkinci oyuncunun saatinin kurgusu duyulur. Bütün oyuncular kısa bir tezahürata geçer.

En büyük şık şık şık
En büyük şak şak şak

1. oyuncu 4. oyuncuyu oyun alanına çekeler.

1. oyuncu – Öz güvenimi değilsede düşdaşlarıma olan güvenimi yitirmek üzereyim. (dört ayak üstü) Gayri bir ruh doktoru gerek bana aiiii.

EŞEK RUH BAYTARINA KARŞIN KENDİ DÜŞÜNÜ YÖNETME KARARINDA

Işıklar yanlanır. Kolcular caferus'a beyaz bir gömlek uzatırlar.

4. oyuncu – (giyerken) Baytar.. Ruh baytarı geldi.

Köylüler saygıyla yol açar ona.

Eşek – İyi olacak eşeğin ruh baytarı ayağına gelirmiş öyle ya.. (köylülere) Bunu bir yerden gözüm ısırır benim. (Isırıcakmış gibi yaklaşır baytara)

Kolcular eşeğe doğru havlarlar.

Kolcular – Hev hev (kibar bir reverans verirler) Ve topluma kazandırılmış dönekleri ruh baytarının ardı sıra.

Eşek – Bunlarda hiç yabancım değil, (tekmeler kolcuları) düşümde kıçım açık kalmış herhal,

Kolcular telaşla gömleklerini giyerler.

Eşek – Amanda da belletilmiş tosuncuklar, (seyirciye) Özürlü çocuk yerine kullanılıyor bu deyim şimdilerde, topluma kazandırılmış dönekler, TKD ya da. (tükürür) Tü maşallah size.

TKD'ler spastik kasılmalarla sağa sola gülücük dağıtır.
Eşek ikinci oyuncuyu oyun alanına itiler.

Eşek – Sen de sırı tacağına ruh baytarı beğime iskemle ol kör kütük mundar.

İtişirler muhtarla, eşek eğer onu.

Eşek – Oturaksan oturaklığını bil hadi, retruni kıpırdama.

Baytar TKD'lerin yarıdımıyla iskemlenin üstne çıkar.

Baytar – Hipokrat yemini etmeliyim önce.

Baytar iskemlenin üstünde çeşitli parmak işaretleri dener. TKD'ler parmaklarını onun gözüne doğru uzatarak yavru kurt işareti önerirler.

TKD'ler – Örtmenim örtmenim..

Baytar – (uygular) Din milliyet ırk parti ya da sosyal sınıf kaygılarının,

Eşek – Breh breh breh.. (köylülere) Bırak bırak'ın eşekçesi zaar aaii.

Baytar – Din milliyet ırk parti ya da sosyal sınıf kaygılarının

Eşek – Herifcioğlunda bu yüz var iken meclise bilem girer, ilk turda bakanların başı.

Baytar – Vazifemle equus sasinusum arasına girmesine asla izin vermeyeceğim.

Eşek şaşırmış gibi ardına bakar.

Eşek – Equus sasinus he latince adım. Olmayacak duaya amen diyecek ema, hipokrat isadan tam beş yüz yıl önce etmiş bu kelamı.

Baytar eşeğe tutunarak, TKD –lerin alkışları arasında iskemleden iner, TKD'ler spastik kasılmalarını yenerek alkışlama çabasında.

Muhtar – (doğrulurken) Belim anooo

Eşek – Sıktımı canını sıktımı i'siz, ne şikayetlendin mundar?

Muhtar üstüne yürür eşeğin.

Muhtar – Düzenbaz karakaçan, tobe or not

tobe'den haber alak da görürsün sen.
Eşek – (el işareti yapar kaçarken) Teliniz de yanıt gelir inşallah

Üçüncü oyuncu tuhaf seslerle ağzını büzmüştür. Eşek ardına gizlenir onun.

Eşek – (seyirciye) Yanlış anlaman sakın, Europolitikvizyona hazırlıyor agzını.
3. oyuncu – Turkey ten points, Türkiye on puan yıldızlısından Çok bir thanks a lot Avrupa.
Eşek – At pazarında Türkiye puanlanıyor ya hanı
3. oyuncu – Gün günden demokratikleşen ülkemizde baytarların bile hipokrat yemini etmesinden, inanmasalar bile çok hoşlandılar.
Eşek – Elleri mahkum, açık pazar, ortaksız. Hipokritin teki ula bu herif, iki yüzlü.

TKD'ler üçüncü oyuncudan başlayarak köylüleri yatak düzenine sokarlar ite kaka.

Eşek – Aferim TKD tosuncuklar, yatakları çırpmanın tam zamanı.

TKD'ler eşeği üzerine oturtur yatağın.

Eşek – (yoklar yatağı) Aids marka, sizin bildiğiniz aids değil bu, amerikan yardımı anlamına.

Üçüncü oyuncu sürekli kıpırdanır altta. Eşek bütün ağırlığın verme çabasında, yaylanır.

Eşek – Ohh pek bir de rahat imiş. Çift kişilikli hemi de yaylı.

Üçüncü oyuncu başını kaldırır yataklıktan.

3. oyuncu – Bu seyirliğin bir yönetmeni varsa, europolitikvizyon layacakmıyım yoksa yataklık mı edeceğim karar versin.
Eşek – Bizde bu eşek inadı varken yönetimi de biz üstleniriz merek etme. (çimdikler yatağı) Aşama haşlama göreceğniz siz.

KARARINI DÜŞDAŞLARINA KARŞIN UYGULAMAYA KOYAN EŞEK

Baytar ard ayaklarını incelemeğe başlar eşeğin.

Eşek – Kansız karaltıyı teşhis sahnesine daha bir epey var (ezgili) Kalbime koy başını doktor, sana söylüyorum ard ayaklarımı bırak.
Baytar – Sakin olunuz equus sasinus sakin olunuz lütfen.

Baytar seyircilere yönelir bilim adamı tavrıyla.

Baytar – Dostlarım ilginç bir vaka ile karşı karşıya olduğumuz daha ilk bakışta anlaşıyor. (TKD'lere) şunun aksesuarını hazırlayın siz.

TKD'ler gazeteyi bükerek kuyruk yapma hazırlığında.

Baytar – Vakamız kendine ve yaşadığı topluma yabancılaşmış bir equus sasinus'la ilgili.

Eşek – (yumruklar yatağını) Bu düşdaşlarımın derisi eşek derisinden beter olduktan sonra gel de yabancılaşma.. (Baytara) Hay agzına sağlık hipokrit begim, bu bana zorunlu yataklık edenler, (elini ensesine koyup rahatça uzanır) benim ne ince ruhlu, ne mürekkep yalamış bir eşek olduğumu farkedemediklerinden, başçavuşun eşeği muamelesi ettiler aynı zamanda. (doğrulur) Yoksam biz de bilirdik ense yapmasını.
TKD'ler kuyruğu baytara verir.
Baytar yüzü koyun yatırır eşeği.

Baytar – Şekilde de görüldüğü üzre dostlarım, kül rengi postu kısa ayakları,
Eşek – Ayaklarım kısadır ama, toynaklarım yüksek sayılır.
Baytar kuyruğu arkasına iliştirir onun. Yatak kıkırdar.

Eşek – He gülün siz, tarihte çok büyük adamlar çıkmıştır bu bizim cinsten. Bilmiyonuz sanki.
Baytar – İşte ince uzun kuyruğunun ucunda bir tutam kıl bulunan tipik bir equus sasinus.
Eşek – Bizim kuyruğumuzdan bir şikayetimiz yoktur, siz kendi görünmez boynuzlarınıza bakının.

Baytar aniden sırt üstü çevirir onu, çenesini ayırarak ağzının içine bakar.

Eşek – Çüşünüz.. (uvunur) Bu devirde devrimci olmak için, eşek olmak gerek zati. He, gülün gülün siz.

Yatak kıkırdar.

Baytar – Tam yirmi yaşında vakamız, demekki eylülde ergenliğini yaşıyormuş.
Eşek – (tepinir yatağında) Acılarınızı acıma kattığım için eşeklik ben de kalsın gine gülün siz.
Baytar – Gerekli müdahale için her ne kadar biraz gecikmiş sayılırsak da (seyirciye yöneltir sopayı) biz bundan çok daha ciddi vakaların üstesinden geldik.
Eşek – (seyirciye) Kızım sana söylüyorsam da gelinim siz de gülün diyor.
Baytar – Örneğin... (Köpek çağırır gibi seslenir TKD'lere) mupmipmup mup

TKD'ler solur. Heyecanla.

Eşek – Şeker kokusu aldılar.(komut gibi) Topluma Kazandırılmış Dönekler, TKD şükran şarkısı için hazırır.

TKD'ler mum duruşuna geçerler.

Eşek – Bunların hepsi de yakın akraba evliliği sonucu, ano devlet ilen.

Baytar iki yanında yer alan TKD'lerin vokali eşliğinde şarkısına başlar.

Kızılderilini topluma kazandırdın, zencini
İş adamını, büyük küçük bürokratı
Askerini polisini
Aydınını sanatçını
Aklını seveyim USA
ye ye ye yes
Newyork Newyork Washington America
Çiftçini, ırgatını
İşçini emekçini
Bilim adamını, politikacını
Topluma kazandırdın
Ve de dünyaya
Aklını seveyim USA
Ye ye ye yes
Newyork Newyork Washington America
Boxerini, finonu
Dobermanı, tazını
Sıvas kangal kurdunu
Kazandır kazanalım
Aklını seveyim USA
Ye ye ye yes
Newyork Newyork Washington America

Baytar TKD'lerin başını okşayarak ağızlarına şeker verir.

TKD'ler – (kasılarak mahcup) Demokrasi bizim nemize yetmez ay örtmenim.

Baytar gömleğinin kollarını sıvar.

Baytar – Bir eşeğin üstesinden gelemeyeceğiz değil ya.

Üçüncü oyuncu başını kaldırır yataklıktan.

3. oyuncu – Turkey loo numara points, Türkiye hundert puan, yaldızlısından (merakla eğilen eşeğe açıklar) At pazarıyla bir ilgisi yok. Sığır çobanı Reagan'dan sevgilerle.

6. ve 7. oyuncular kıkırdaşır.

6. oyuncu – Aslında, Avrupada aynı kanıda sayılır.
7. oyuncu – Netsinler onlar da hot burger kültürüne gömüldüler boğazlarına dek.
Eşek – (sevinir) Aferim sıpacıklar, ee iyi aile terbiyesi ne de olsa.
6. oyuncu – Bana ne bana ne hot burger.
Beraber – Bize ne, bize de Hotburger.
Eşek – Kör mundarla yatan şaşı kalkar imiş. (TKD'lerin hırıltısına) Hoşcukunuz lan hot burgerler.

Baytar sopasıyla eşeğin üstüne yürür.

Baytar – Suyun kaynadı bil equus sasinusoğlu.
Eşek – Doğru söyle hipokrit beğim yoksa ölecekmiyim?

Baytar muayeneye başlar onu.

Baytar – Dostumuz ve teke tek müttefikimiz America
Eşek – Burda derin nefes alacağım herhal.
Baytar – Az önce de Türk kaşığıyla Amerikan lokumu yer iken belirtildiği üzre
Eşek – Öksür diyorsan öksüreyim.
Baytar – İnsan hakları ve demokrasi konusundaki duyarlığını..
Eşek – Öhü öhü, öksürüğün tam sırası.
Baytar – Köpeklere uyguladığı
Eşek – (TKD'lere) Hooşt
Baytar – Grup terapilerle yaygın biçimde ve yeniden kanıtlamış olup.
Eşek – (TKD'lere) ona ne şüphe, (kasılır gibi) of course, gelin ula tosuncuklar şeker verecem size
Baytar – Ve bu konu da devlet üstü fevkalade üstün başarılar kazanmış, kazanmakta.

Baytar sopasıyla dizlerine vurmuştur eşeğin, diz fırlar baytarın burnuna.

Eşek – (güler) Eşeğe cilve yap demişler, tepmiş.

Baytar başını yukarı kaldırır, TKD'ler ilk yardımda bulunur ona.
TKD'ler – (eşeğe) çok bir cüşünüz ama.

Eşek – Çüş demen tamam mı zaten cinlerim tepemde. (köylülere) Alooo yataklıklar, hepten yatalak mı oldunuz ? Şurda eşek üstü çaba harcarız umurunuzda değil. (seyirciye) Sizin de maşallahınız var, pek güzel seyrediyorsunuz a canım, seyirlik oyun dedik diye herhal.

Baytar burnunu çekeleyerek seyircilere yönelir.

Baytar – Grup terapimize sizlerin de katkılarını bekliyorum dostlarım, yediğim tepmenin acısını sizden çıkarmıyayım sonra.
Eşek – Doğru söylüyor, sizlerin bu katkısı, dünya toplumuna kazandırılmışlığınızın bir kanıtı olacak aynı zamanda, aaii

Baytar yataklık köylülere yönelir.

Baytar – Aynı şey sizler içinde geçerli köylümüz efendimiz (vurur ayaklarına) Evli evine köylü köyüne hadi.

Köylüler kaçışınca eşek düşer.

Eşek – Eşekten düşmüş karpuza döndük gene. (doğrulurken) İşçimiz efendimiz bunlardan farklı mı acep?

Baytar elini uzatır eşeğe kaldırmak için eşek tutmaz.

Baytar – Demek çok kötü bir düş gördünüz sayın equus sasinus.

Eşek – Şu sayını mümkün ise aramızdan kaldıralım Hipokrit efendi, eşek yerine konduğumuzu sanıyorum zaman zaman.

Baytar – Tedaviniz için, hiç bir ayrıntıyı ihmal etmeden anlatınız.

İNATÇI EŞEĞİN ÇAĞ VE MEKAN ATLATTIĞI DÜŞ ,DÜŞDÜŞLARIN KATILIMIYLA YOĞUNLAŞIYOR

TKD'ler süpürge üstüne not almaya hazırlanır.

Eşek – He ya öyle edeceğim. Freud efendi kusura kalmasın, aklın denetimine sokulmaz imiş düşler sözde.(TKD' ler yanak alır.) Seyirlik oyunlarda resmi evrak süpürge üstüne notlanır ki, bir iyice toza dumana boğsun ortalığı, aferim size tosuncuklar.

Köylüler onun söyleyeceklerinden tedirgin gibidir. Eşeğin istediği de budur zaten.

Eşek – Efendime söyliyeyim ne söyliyeyim.. Şinci bir bakıma bu köy, bir bakıma bütün bir ülke, Hipokrit efendi, bir meydana toplaşmış düşdaşlarım.

Baytarın işaretiyle TKD'ler ortaya çeker köylüleri.

Eşek – He işte böyle. (köylülere) Ne avalladınız, hep havuç düşü görecek değiliz ya.

Eşek – Gayri ben diyim Roma hipokrit efendi, sen de antik yunan, öylesi giysiler var düşdaşlarımın üstünde. (TDK'lere) Onu da bi zahmet.

Baytarın işaretiyle TKD'ler giydirir köylüleri. Eşek dikenli telden çelenkler yapmakta.

Eşek – (ezgili) Şarkılardan fal tuttum, çiçeklerden miydi yoksa.. (takar köylülere) Başlarında da dikenli telden çelenkler. Siz telinize yanıt beklen hala.. Telgrafın tellerine kuşlar mı konar, cik cik.

3. oyuncu – Turque douse pouns, Türkiye olsa olsa o kadar olur tam onikiden puan. (açıklar eşeğe) Eşeklere mahsus yaratıcı bir zeka diyor Viva France

Eşek – Sen onu külahıma anlat, gene bir ihale peşindedir sosyalistin demokratı Mitterand.

Eşek biraz geri çekilip bakar.

Eşek – Eyi eyi yaraştı çok. (baytara) Gayri ben diyim antik yunan sen de roma giysili düşdaşlarımı başlarında dikenli telden çelenklerle, sözüm meclisten dışarı, günlük olağan oturumlarında görüyorum ben düşümde hipokrit efendi, ahacık böyle. Ağzıma sığmadı ne uzun cümle, (köylülere) e hadisenize.

Köylüler bir an duraksadıktan sonra uçkurlarını çözüp otururlar.

Eşek – Yörede mide barsak enfeksiyonundan geçilmiyor tabi, glasnot, açıklık politikası.

3. oyuncu – (çömeldiği yerden) Turkey zero points, Türkiye sıfır puan. (eşeğe) At pazarı sıfırlamaya sebep arıyor zaten.

Eşek – (kendi kuyruğunu çaktırmadan baytara iliştirir) Bir şeycik olmaz meraklanma, Gorbaçovun hikmetini boşuna mı andık, şincik en has adamları Avrupanın.

Baytar – Equus sasinus'a katılıyorum. Düşlerde imgeler ve duyumlar aklın denetiminden çıkar, hele ki hazımsızlık söz konusu ise.

Köylüler dönüp dışkıladıklarına bakarlar.

Köylüler – Yeniden yapılanma, Perestroyka.

TKD'ler kasıklarını tutarak gülmeye başlarlar. Eşek havuçtan sopasını almıştır baytarın.
TKD'lerin üstüne yürür.

Eşek – Kesin ula ibnetorlar, gırç gırç. Dünya toplumuna kazandırılmışlığınız konusunda kuşkuya düşürmeyin adamı.

TKD'ler ayakları birbirine dolanarak reverans yaparlar sopaya.

Baytar – (şaşkın gibidir) Teke tek müttefikimiz.

TKD'ler hayıflanır gibi dümbelek çalar elleriyle.

TKD'ler – Düm teka düm tek. (eşeğe havlarlar) Hev hev.

Baytar – Ve elhamdürüllah dünya durdukça dostumuz America'nın.

TKD'ler dört bir yanlarına okuyup üflerler. Eşek konuşmanın nereye varacağından emin, işaretleşir

seyirciyle.

Baytar – Özellikle George Puşt kılığında üçüncü kez iktidara gelen, müstesna sığır çobanı Reagan'ın dünya olimpiyatlarından da yakinen tanıdığımız ünlü rus ayısı Mişka'nın alnı akık atası Garbaçov'a

Eşek ayıplıyormuş gibi ön ayaklarını ısırır.

Baytar – Çam sakızı CIA armağanı bir bağıştır bu glasnost ve perestroyka ve de (gülmeğe başlar) direncini ve inancını hala yitirmemiş dünya solu, gelişme adlı bu gerilemelerle ne kadar maytap geçse yerden göğe kadar hak kazanır. (tutunacak yer arar gibidir) Neler oluyor bana?

Eşek kuyruğunu alır ondan.

Eşek – Başına tuğla düştü sandın he mi? Kovboyun Ödünç atına binen tez inermiş, darısı Gorbi'nin başına.

Baytar – Ye ye ye yes newyork newyork

TKD'ler de katılır vokale.

Birlikte – Washington America

Eşek – (güler) iman tazeliyorlar aaii. Moskova haroşa amen

Üçlünün dört bir yanı okuyup üflemesine eşek de katılır alaycı. Baytar silkelenir.

Eşek – Titreyip kendine geldi sonunda.

Baytar çekip alır sopayı öfkeyle.

Baytar – Şu düşünü çabuk bitir, eşeğin şeyine su kaçıracağım yoksa. (TKD'lere) Az önceki kuyruklu tirada gülenler olduysa saptayın hemen.

TKD'ler süpürgeyi kamera gibi kullanarak salonu filme alırlar.

Eşek – Eşekler kovalasın seni, efendime söyliyeyim ne söyliyeyim. İşte bu bizim düşdaşlar gündelik olağan oturumlarındalar ema, pek öyle gündelik olağan konuşmuyorlar siz gibi. (Seyirciye) Düşün yönetimi bende olmasa, bu bizin düşdaşlar bıraktığın yerde otlarlar hala.

TKD'ler süpürge kamerayı köylülere yöneltir.

Eşek – Gündelik olağan konuşmuyorlar da ya nasıl diyeceksin Hipokrit efendi, gayri ben diyim Roma, sen de Yunan açık hava helalarında, politikadan sanattan felsefeden konuşulurdu ya hanı, vakti zamanında.

Köylüler engelleme çabasındadır eşeğin söyleyeceklerini.

Eşek – İnanması güç ema, bu benim düşdaşlarımda öyle bir konuşuyorlardı, aynı.

Baytar – Bize çok yardımcı oluyorsunuz equus sasinus devam ediniz. (TKD'lere) Harfi harfine not alın siz.

Köylüler tedirgindir çok.

Muhtar – Bizim de günümüz gelir elbet karakaçan.

8. oyuncu – (muhtara) Korkudan öte ölümdü hanı

Eşek – Şu deli kanı olmak da bir başka. Ne etcen bok yedi başı mundar. Düş bu görmem diyemezsin ya, üstelik de yönetimi bende.

Köylüler çömelişlerine soylu bir eda verirler.

Kamilus – (taşla kıçını siler gibi kibarca) Bu devletin herhal çokca işi vardır ey yeğenim muhtar Abdurrahmanus, susuz kanalizasyonsuz kor bizi.

Eşek – Sansürleme Kamilus sansürleme, düşün yönetimi gibi patenti de bana ait aaai.

Kamilus – Bu devletin başkaca işi yokmudur ey yiğenim muhtar Abdurrahmanus, hep fakir fukarayla uğraşır.

Eşek – Ha şöyle.

Muhtar – Hayır, böyle konuşma soylu amcam Kamilus, böyle konuşmak yaraşmaz senin onca yaş yaşamışlığına.

Eşek – Perdesiz oynan düşdaşlarım, biz sizin korkunuzun hatırına düşe çağ zaman atlattık zati.

Güzel bir düşün eşiğinde gibidir eşek.

Muhtar – Bu devletin işi de gücü de biziz soylu amcam Kamilus, bir de solun direngeni. (Eşeği gösterir) aha bu gibi eşek inadını koruyanlar.

Baytar burnundan solumaya başlar.
TKD'ler yansılayarak güçlendirir solumayı.

Beraber – Vuu vuuuvuuu vuuuu

Mehmedus – Azgın öç tanrısı ATE çok yakında, öyle ateşler yağdıracak ki üstümüze, acı yüklü analar ağlamayı bile unutacak, vuuuuuu.

Eşek – Sen de mi Mehmedus?

Parmaklarını tükürükleyerek harıl harıl not almakta TKD'ler.

Mehmedus – Azgın öç tanrısı ATE, AET kılığında dolanır şimdi, Natonun yedeğinde, güler yüzlü varyemez babaanne.

Muhtar – (ellerini göğe açar) Hey tanrılar.. Tanrılar yar olun bize.

Eşek – Perdelik bez ısmarlıyon he mi mundar.

6. oyuncu – Düşünce düş idi düştü madem, aaii.

TKD'ler heceleyerek not alır De – ü – Şe –Ne – ce – e.

vs.

Eşek – (gözleri kapalı mutlu) Politika düş idi, meclisin ayağına düştü madem, aaiii.
7. oyuncu – Örgüt düş idi, düşürüldü, düştük madem, aaiii.
Sıpacıklar – Buna yalnız kargalar değil tanrılar da güler, aaii.
Eşek – Yönetilenler kendi yönetimlerini hak eder, aferim sıpacıklarım, aaii.
3. oyuncu – zıızzzvvuzzzzzzzzzzzz. Europolitikvision arızalandı sssvvvııızzzzz, Cuba'nın Castro'sundan devrimci selamlar, aaiii.

TKD'ler baytarın arkasına gizlenir korkuyla.

Eşek – Düşün hası, parazitsizi diye buna derim ben işte. İnanmadığım tanrılar şu bizim ortak dilin güzelliğine bakın aaii. (gözlerini sımsıkı kapar) Revolutiona uyanacağım belkim de.
Köylüler uçkurları ellerinde dinelirler.

ORTAK DÜŞE SIKILAN LİMON

Köylüler – Revoulition No revolution.

Eşek zıplar korkuyla.

Eşek – Elin klavyecisi Jean Pierre Jearria kadar olamadınız, tüü size. Change no change.

3. oyuncu – Jean Pierre Jearria ne bakıyorsun sen, 1789'lardan bu yana Avrupa da no merci diyor devrimlere (ağzını büzer gene) 1830, 48'ler..

Köylüler uçkurların bağlar, uslu uslu.

Eşek – (ağzını büzer) Sağ duyunun sesi galip geldi gene, uyur idim uyardılar ano gene sürüye saydılar bizi.

Baytar ve TKD'ler korkuyu atlaşmış görünürler. Muhtar kulaklarına yapışır eşeğin.

Muhtar – Eşek herifin damadı sende.
Eşek – Türkçeleri kıttır ema, no revolutiona geldimi her dilde enternasyonalist kesilir bunlar, (seyirciye) Siz gibi belkim de, anom ano eşek kulağı gibi uzadı kulaklarım.
Sıpacık 1 – Ano gı, ya 141 – 142 saymasını bilmiyon sen
Birlikte – Ya da hiç sopa yemedin.
Eşek – Üzüm üzüme bakabaka kararır demeyeceğim, vah benim sıpacıklarım.

11. oyuncu nefes nefese girer sahneye. Sırtında bir çuval vardır. Oyuncuların dikkati ona yönelir.

Eşek – (uvunurken) Heh işte Amerikaya ısmarladığınız bez de gelmiş bulunmakta.

11. oyuncu güçlükle solumaktadır.

Eşek – Belkim de telinize yanıttır APS'eyle. Ha veli ali, ha ali veli.

Haberci bir türlü başlayamaz söze.

Eşek – (öykünür) He he he, ne diyeceksen di bakalım. Bir limon da sen sık düşümüzün üstene üsiz.

Eşek iki ayağı üstüne kalkar.

1. oyuncu – Her ne kadar perdesiz oyun diye ısrar ediyorsak da ahh belim.. (seyirciye) Oyun arası için bundan meraklı bir zaman olamaz bence.

İKİNCİ PERDE

11. oyuncu nefes nefese girer sahneye. Sırtında bir çuval vardır.

Eşek – Heh işte Amerikaya ısmarladığınız bez gelmiş bulunmakta.

11. oyuncu güçlükle solumaktadır.

Eşek – Belkim de telinize yanıttır APS'le.

11. oyuncu bir türlü başlayamaz söze.

Eşek – (öykünür) He he he, ni diyeceksen di bakalım. Demirci körüğümüdür ne?

Haberci havuçtan sopayı alır. Yere vurur teşrifatçı gibi. Nefes nefese hali sürmekte.

Haberci – (11. oyuncu) Şekspir oyunlarından ödünç alınmış bir haberci.

Herkes merakla çevreler onu.

ŞEKSPİRİN İŞGÜZARLIĞI

Haberci – Yiğit ve güvenilir kulunuz sinyor William Sheakespeare diyor ki,

Herkes onunla birlikte nefes alıp vermeye başlar.

Haberci – Equus sasinus'un kansız karaltı zannıyla kurşunlandığını bir gören olmuştur mutlaka.

Herkesin dikkati eşeğin üzerinde yoğunlaşır.

Muhtar – To be or not to be işte.

Eşek kaçacak delik arar gibidir.

Eşek – Güneş batmayan ülkenin emperyal limonu da bir başka sulu oluyor hanı.

Haberci – Köyün yakınlarındaki konar göçer bir aşiret mesela. Davul çalarak gerçeği duyurmalı.
Eşek – Emma da iş güzarmış bu Şekspir efendi, ano anom. Kendi bir yaz gecesi rüyasına baksın o.

Eşek ard ayaklarını sürüyerek ahırına sığınma çabasında.

Eşek – Düşümüzün yönetimini elimize aldığımızdan beri, ard ayaklarımızın kötürümlüğünü bile unutakomuşuz.

Sahne gerisinden davul eşliğinde bir mani duyulur.

Ey komşunun eşşoğlu
Yedin devlet kurşunu
Gece gezme gündüz gez
Budur anarşinin sonu.

Eşek – Komşu komşunun eşeğini türkü çağrarak ararmış zati. (kalbini tutar) Güm güm de güm güm.

Köylüler ahıra yönelir.

Muhtar – Ne kaçtın ula karakaçan. Sıktımı canını sıktımı iii' siz. Gel babom kod adın ne senin, kod adını söyle.

Kamilus – Korma berhamın, televizyona çıkartacaklar seni.
Mehmedus – Dört beş kitap önüne, dergi, bir kaç mermi loo.
Eşek – Daktilo makinesi de isterim, ano anom. (kapıyı kitler gibi) Şılak şılak.

Haberci dizleri üstüne çöker.

Haberci – O kadar yoldan geldik, bizi unuttular. (tekrar nefes nefese) Güvenilir ve çok yiğit kulunuz William Sheakespeare bu oyunu kendi yazamadığı için çok üzgün. Bunu böylece size iletmeyi soylu bir görev bilirim. (uzun bir solukta kıpırtısız kalır)
Eşek – Son nefesin olur inşallah. Kimsede meslek ahlakı da kalmadı.

Baytar nabzını tutar habercinin.

Eşek – Aman ihmal etme. Görev duygusu diye ben buna derim işte.
Baytar – Görevimle habercim arasına girmesine asla izin vermeyeceğim acele bir hipokrattan sonra, ölmüş.
Muhtar – Gayri senin de suyun ısındı bil caferus to be or not to be.

Baytar gömleğini çıkarır.

Baytar – Beş yüzyıllık yoldan gelse de henüz dosyası kapanmış eylemlerin faili olarak işe yarayabilir bu ceset.

TKD'ler de soyunur.

Caferus – Öteki cesetlerin yanına rezerve edin şunu.
Kolcular – Anlaşıldı sir its allright.

TKD'ler haberciyi ayaklarından sürüyerek kenara çekerler.

Haberci – (sürüklenirken) Güvenilir ve soylu efendim William Sheakespeare 20. yüzyıla güven olmayacağı konusunda uyarmıştı beni. (Başı düşer)

Eşek de uzanmıştır köşesinde.

Eşek – Gayri bir kaç faili meçhul eylem dosyası da benim için gerek aaiii, katıldığım eylemler sırasıyda...

Köylüler ahırın kapısını yumruklar gibidir.

ÇUVALLAMADAN ÖNCE EŞEK KENDİ KUYRUĞUNU ÇOĞALTMA KARARINDA

Köylüler – Şıngır şıngır şıngırdak.

Eşek gazeteyi kuyruklara ayırır, telaşla.

Eşek – Kimdir kimdir kimdir o? (seyirciye inançsız) geçmiş olsuna geldiler herhal.
Muhtar – Olanları şinci duyduk anca karakaçan, kusura kalma. İşitin ey Caferuslar.
Köylüler – Lar lar lar lar
Muhtar – Anarşist der idiniz bulduk.
Köylüler – (göbeklerini hoplatarak) Uk uk uk uk uk hukuk.
Eşek – Biz de bu eşek inadı var iken göreceğiniz siz.

Caferus ve kolcular ahırı basma hazırlığındadır.

Muhtar – Ahırında yaralı olaraktan yatakor işte.
Köylüler – Eeeeeeee?

Caferus ve kolcular geriye çekilerek kapıya yüklenme hazırlığında.
Caferus ve kolcular yüklenince eşek geriye çekilir.

Eşek – (Kapıyı açar gibi) Şıngır mıngır.

Caferus ve kolcular birbiri üstüne yığılırlar. Köylüler güler.

Eşek – Gammaz ile madrabazın
Malı vardır da yemezin
İkisin seyit namazın

Köylüler de katılır son dizeye

Birlikte – Kılanın da icraatını
Eşek – Madem no revolotion dediniz, geçmiş ola artık.

Kolcular eşeğin iki yanında vaziyet alır.

Kolcular – Ahır oherasyonu başarıyla sonuçlandı sir, hev.
Caferus – Haklısınız, bunların giremeyeceği kılık yoktur. (havuçtan sopayı eşeğin sırtına dayar) Şimdide eşek kılığında demek.

Köylüler hüzünlenmiştir çok. Sarılırlar ona.

Muhtar – Hakkını helal et karakaçan.
Kamilus – İdamdan hayırlısı ile döner isen, bir daha ahırının kapısını açık unatakomayacağız, söz.

Mahmedus kaskatı kesilmiştir.

Eşek – Sen de hoşca kal kanı deli.

Sıpacıklar eline öper eşeğin.

Sıpacıklar – Bizi kimlere kodunda gidiyon gız ano.
Eşek – Üzülmen, madem en sevdiğimizdir, gene de havucu biz yiyeceğiz sıpacıklarım hemide sopasız.

Caferus habercinin çuvalına yönelir.
Kolcular eşeği götürmek için sabırsızlanmakta.

3. oyuncu – (gözlerini siler) Europolitikvizyon ağzıyla bilem diyecek bir laf bulamıyom karakaçan, sen gine de bizi hatırdan gönülden çıkarma.

Eşek herbirine kuyruk takmıştır düşdaşlarının çaktırmadan, kelepçeliymişçesine kollarını uzatır.

Eşek – (kolculara) Ben hazırım gidebiliriz.

Caferusun boşalttığı çuvaldan büyük boy masklar çıkmıştır. Kolcular koluna girerek o yöne götürürler eşeği. Kolcular eşeği çuvala sokarlar.

Eşek – (Kelepçeli elinin parmaklarını sallar) Hoşça kalın düşdaşlarım, gine çuvalladık sayenizde.

Kolcular boğazına dek çekerler çuvalı.

Eşek – Son bir laf caferus, siz bu benim düşdaşları anarşistlerden kurtartacağız dediniz ema, kurtara kurtara insanlıklarından kurttardınız, belkim sahiplenirler gene.

Eşek kendi isteğiyle yiter gibi çuvalda, başı da görünmez artık.

Eşek – Şen olasın Halep şehri.

Kolcular çuvalın ağzını iyice bağlarlar.

Haberci – (Ağzını büzerek başını kaldırır) Turkey sıfırın altında hurdert points, Türkiye sıfırın altında yüz numara puan.
Muhtar – (Sevinir) Telgrafın tellerine kuşlar mı konar, duydun mu karakaçan?
Haberci – Yiğit ve güvenilir efendim William Sheakespeare her ne hikmetse Türkiye'ye gitmek için Amerika'dan geçmen gerek demişti.
Köylüler – Dünya durdukça dostumuz tabii. Öyle değil mi karakaçan?
Haberci – Devlet kuşunun dışkılaması konusunda onlar da duyarlı gözüküyor. (başı düşer)
Köylüler – İkinci köz ölmeden hatırlatayım dedi.
Muhtar – Kalk gardaş kalk bari sen canını kurtar, poh vardı da mı geldin bu yüzyıla. He poh var desenya.
Haberci – Finalde daha önemli bir repliğim var. (Başı düşer) Gene öldüm.

Caferus tedirgindir çok. Kolcular ağızlarıyla fren sesi yapar.
Caferus etkilenir frenden.

Caferus – Dünyanın durduğuna mümkünü yok inandıramazsınız beni.
Kolcular– (hayıflanır gibi) Teke tek müttefikimiz. Düm teka düm tek.

Caferus ve kolcular anı bir kararla maskların ardına gizlenirler.

DOKUNMA DEMOKRA-TİK TIRTTA NA HABERLER

3. oyuncu – Gel vatandaş gel. Dokunmademokra–

tik tırrtda başlamak üzere na haberler (zarif bir işareti çeker) Amblemimiz.

Üçüncü oyuncu hala habercinin elinde duran havuçtan sopayı görür.

3. oyuncu – (çekeler) Hah ben de bunu arıyordum.

Haberci bırakmaz.

3. oyuncu – A, ama Şekspirin bu düşe bu denli müdahaleye hakkı yok, öyle değil mi karakaçan? Haberci – Maskların soylu efendim Şekspirle bir ilgisi yok (bırakır sopayı)

3. oyuncu boş bulunup düşmüştür.

Haberci – Atlantiği aşarken Amerika dönüşü, bir de baktım sırtıma yapışı vermiş çuvalıyla. (başı düşer) Finale kadar yeniden ölmeyebilirim artık.

Eşek çuvalı parmağıyla yırtmıştır biraz.

Eşek – (derin bir nefes alır) ooohhh, aaaii Sheakespeare bizim taraftan esti.

Köylüler de derin bir nefes alır.

Köylüler – Emperyal ülkeden de olsa sanatçı herif.

Masklar ekrana çıkmak için sabırsızlanmakta.

3. oyuncu – (sopasıyla üzerlerine yürür onların) Aranızda itişip durman ula kocabaşlar, sanki pek farkınız var da birbirinizden. (borazan gibi kullanır sopayı) Tatitati dokunma demokra–tik tırrt Sinyalimiz.

Köylüler ekran karşısında gibi dizilirler.

Köylüler – Başlar mısın başlayalım mı Karagözün evini taşliyalım mı?
3. oyuncu – (masklara) Hanginiz gelirseniz işte, siz farksız, bir tarafsız farketmez.

Büyük boy pişmiş bir kelle vardır ekranda, gerdan kırmakta.
Üçüncü oyuncu kuyruğuyla oynayarak havuçtan mikrofon tutar ona.

Pişmiş kelle – (10. oyuncu) Hadise fevkalade esef vericidir. Fevkalade esef verici bu hadise karşısında fevkalade esef duymamak mümkün değil.
3. oyuncu – Va mı bunun başka izahı dedi, sen onu kuyruğuma anlat.
Mehmedus – (ekrana atılacak gibidir ötekiler güçlükle zapteder) Babamız, demokrasi senden sorulur gayri, biz bıraktık ise de sen bizi bırakma. (seyirciye), sizin gizli politik hislerinize tercüman oluveriyoruz, bir zamanlar sesli sessiz az söylemediniz hani?

Ekranda E.T maskı yer alır.

E.T. – (9. oyuncu) Bir kere, bir kere, fevkalade sözcüğünü kullanmak fevkalade yanlış bu olay karşısında.

Muhtar – Haydi bastır E.T.

E.T. – Bir kere.. Bir kere.. Bir kere..

E.T. gerisini getiremez tümcenin.
Köylüler alaycı, ona gayret verme çabasında.

Kamilus – Masayı masayı yumrukla hiç değilse. (seyirciye) Bir kere öyle ettiydi de, topluca gidip oy verdik, siz öyle etmediniz mi yoksa?
E.T. yumruğuna bir türlü söz geçiremez.

E.T. – Parti disiplin kurulumuz, bu arada bana da bir kürt cezası kesmese bari.

E.T. yumruğuna yer bulmuştur sonunda, kendi ağzı.
Köylüler alkışlar.

3. oyuncu – (Ona ilk yardımda bulunur gibi) Böyle ince düşünceli muhalefete can kurban, sizi şöyle alalım kumda oyna canım, bir yerine çöp batmasın, yavaş hedi hedi..

Bir tosbağa vardır onun boşalttığı yerde.

Muhtar – (güler) Avradı bunun boynuna gravat takarkene emme de zorlanıyordur ha.
Kamilus – Onun kolayı var ula alttan parmaklayacaksın.

Köylüler gülüşür.

Sıpacıklar – Anomız olaydı hepsi de yakın akraba evliliği der idi.

Muhtar okşar sıpacıkları.
Tosbağa çeker alır havuçtan sopayı.

3. oyuncu – İyi be çok meraklıydık sanki tutmaya.

Üçüncü oyuncu köylülerin yanına gider. Tosbağa bir dizi şirinlik gösterisinde bulunur söze başlamadan önce.

3. oyuncu – Demedi demeyin bunları çok seyretmeye gelmez, yüzünüze yapışa kor sonra (o da seyreder). Tonton şuna bak canım..
Tosbağa – (4. oyuncu) Sevgili vatandaşlarım, çatışan çıkarlarımız dolayısıyla şimdilik küskünlüğü oynuyorsak da bu olay karşısında ustamızın fevkalade sözü, fevkalade yerindedir.

Muhtar – (pişmiş kelleye)Ver ver elini öpsün. Bir ara aranızdan su sızmazdı.
3. oyuncu – Müessif yerine üzücü dedi diye gene fark attı ustasına.
Mehmedus – (ekrana) Yat kalk Amerikaya şükret sen.
Sıpacıklar – O da öyle ediyor zaten, gözüne bakıtıp Houston' da.
Mehmedus – Ustanı teneffüse çıkarmayaydı Amerika, köyünde koruculuk yapıyordun sen şimdi.
Sıpacıklar – Gine alındı, işte istifa edecek.
Muhtar – Ula ikide bir ağzına tıkman lafı, bu ötekilere göre daha liberal hiç değilse.

Köylüler şaşkınlıkla muhtara bakar. Muhtar gülerek kuyruğunu dişler.

Muhtar – Ben değil, (seyirciyi gösterir) Onlar öyle söylüyor.
Kamilus – O bir zamandı. Şimdi haneden deniyor, çölü aştıklarında.
Muhtar – Abooo çok ayıp karakaçan, uyan cüküm sabah oldumu ne dedi ç siz çuval altından.
Tosbağa – (morarır) Sevgili vatandaşlarım, fevkalade diyorsak bu üzücü olayın üzerine gidilmeyecek mi sandınız? Tahkikat ve tatbikatı aynı anda başlatmış bulunuyoruz.
Tosbağa şirin bir duruşta karar kılar.

AYNI ANDA BAŞLAYAN TAHKİKAT VE TATBİKAT

9. ve 10. oyuncular masklarını atar. Telaşla soyunurlar.

Kolcular – Tahkikat dedi.

Köylüler yerlerinden fırlamıştır.

Köylüler – Tatbikat dedi.

Kolcular beşiği helikopter gibi kullanırlar.

3. oyuncu – Saçlarım neden uçuşuyor diyordum ben de, pervanelermiş.

Sıpacıklar masklarla oynaşmaya başlamıştır.

Muhtar – Öğ öğ kaka sonra sizin de yüzünüze yapışa kor ula sıpacıklar.

Sıpacıklar– Yapıştı bilem.

Köylüler sıpacıklara yapışan maskları güçlükle çekelerler.

Kamilus – Anonıza ne diyeceğiz ula emanet sıpacıklar.

Tosbağa maskını uzatır ekrandan.

Tosbağa – Bunu da alın biz masksız da idare ederiz.

3. oyuncu – Uzaktan kumandalı bunlar (çeker yüzüne) gelip yüzünü buluyor adamın.

Kolcular helikopterle köylülerin üzerlerine yönelmiştir. Kaçışan köylüler, masklar, debelenen çuval. Sahne tam bir kaos görünümünde.

Tosbağa – (boynunu kısmıştır iyice) Bütün mesele, bütün mesele sevgili vatandaşlarım bana inanınız, bu topraklar üstünde kendilerine yabancılaşarak özgüvenlerini yitiren eşeklerin, düzeltiyorum equus sasinusların, ivedilikle iyi edilmelerine bağlı, topluma kazandırılmalarına yani.

Kolcular çuvalın ve maskların üzerinde dolanır, köylülere basarak.

Caferus – Gömleğini çıkarır.

Caferus – Vatandaşla arama girmesine asla izin vermeyeceğim Hipokratından sonra, maksatlı bir takım düşler görenler aynı zamanda da maksatlı bir eğilimin teşvik ve temsilcisidirler. Hislere hitap ederek kamu oyunda ve uluslar arası planda ülkemiz hakkında yanlış kanaatler uyanmasına neden olurlar. (Rast gele vurur havuçtan sopasıyla herkese). AT'a atlamak konusundaki başvurulardan tam da boşu boşuna bir gelişme beklediğimiz şu anda sürmekte olan tahkikat ve tatbikatlar bu tür iddiaların asılsız olduğunu ergeç ekrana çıkaracaktır.

Köylüler maskları Caferus'un başına atarlar çuvalın ardına sığınıp.
Köylüler – Yuuuuuuuhhhhhhh

Caferus toplar maskları.

Caferus – (Kolculara) Tatbikatınızı çabuk tutun siz de sıkımın sol tasakları isiz ve şe siz beceriksiz herifler. Sonuç önceden belli değil sanki.

Kolcular uçar gibi gelip bir köylü giysisini uzatırlar ona.

Caferus – (Masklar gövdesi gibidir) İktidar ve muhalefet biz de yekvücut olduk burda, ağaç olmaktan iyidir. (ekran yüzüyle, boynunu kısar, uzatır, gerdan kırar) şimdi aldığımız bir habere göre, bölücü mihrakların iddia ettiği şekilde kitleye yönelik işkence değilse de, işkence aşağılama olarak adlandırılabilecek bir kaç münferit olay malesef yaşanmıştır ülkemizde. (Kolculara öfkeli) kaç defa okuyacağız bu haberi ula, ibnetorlar.

Kolcular – Sorry sir hev hev

Yeniden uçar gibi gidip, süpürgeyi getirirler.

Caferus – (yelpaze gibi kullanır süpürgeyi) Bir nolu şekilde de görüldüğü üzre milli bütünlük ve beraberliğimizi ilgilendiren bu konudaki iddiaların tümünün asılsız olduğu er geç ve yeniden ekran yüzüne çıkmıştır sevgili vatandaşlar. (boynunu kısar uzatır, sırıtır)

Kolcular giyinip reverans yapar. Baytar, şeker verir onlara.

TKD'ler – Demokrasi bizim nemize yetmez ay örtmenim.

Muhtar kuyruğunu çıkarır.

Muhtar – Biz bu boku boşu boşuna yedik zaar.

Eşek çuvalı yırtıp çıkar.

Eşek – Uyum cüküm sabah oldu ç'sizin asıl şimdi sırası işte. No revolotioncular.

Köylüler kuyruklarını ona uzatır.

Köylüler – İnsanlığa çağrı olacaktı, sağ olasın karakaçan.

Köylüler kollarını havaya kaldırır.

Köylüler – Can güvenliği isteriz.
Baytar – Canınızı yiyim sizin.
Muhtar – (Caferus ve kolculara) Dünya insan hakları mahkemesine başvurmak zorunda bırakmayın bizi.
Eşek – Benden de orta şekerli bir expresso söyleyin, dünya insan hakları mahkemesi mırradan anlamaz belkim.

Caferus gömleğini giyer.

Eşek – Bir giy bir çıkar zahmet etmeyeydin hipokrit efendi, tosbağa suratlı, hanedan liberal pişmiş kelle E.T.

Baytar kollarını sıvar.
Baytar – Equuus sasinusların kapalı devre teşhis ve tedavisine geçebiliriz artık.
Eşek – (köylülere) Kollarınızı indirmen hiç, layığınızı buldunuz, içli köfte basmavatlar sizi.

EQUUS SASİNUS'UN KAPALI DEVRE TEŞHİS VE TEDAVİSİNE GEÇİŞ

Baytar okşayacakmış gibi elini uzatır.
Baytar – Gel equus sasinus, gel korkma.

Eşek başını kaçırmıştır.

Baytar – Biz sizin gibi ne eşekler kazandırdık bu topluma.
Eşek – Hepsi de reklam şirketlerinde çalışıyor he.

TKD'ler reverans yapar spastik devinişle.

Eşek – Hiçbir fırsatı kaçırmaz. Aman da öğretilmiş tosuncuklar.
Baytar – Yalnız bunlarla kalsa, tekeller de holdinglerde.

TKD'ler her bir katmana reverans yetiştirme çabasında.

Eşek – Barlar da kafelerde.. Birini tercümana baş yazar bilem ettiniz, Nedirland'a satıldı bir öteki de.
Baytar – Başını kaçırıp durma ula, mizansen olarak okşayacağız, oyunun parantez içi öyle.

Eşek başını uzatır inanmış gibi.

Eşek – Benimde kazandırılmam yakındır inşallah.
Baytar – Göreceksin bak yiten güvenini o saat kazandıracağım sana.

Oyuncuların saat kurgusu duyulur.
Hepsi oyun dışı bir tavırla tezahürata geçerler.

Oyuncular – En büyük şık şık şık
En büyük şak şak şak

Oyuncular eski tavırlarına dönerler gene,
Köylülerin kolları havada.

Eşek – (Seyirciye) Zaman sana uymuyorsa sen zamana uyacaksın öyle ya.. Haddiiin satılık eşek var.

Baytar koluna girer onun dostça, kulis yapma hazırlığında gibi. Havuçtan sopayı TKD'ler alır.

Eşek – Eksik olsun bırak, insanlık beşbin yıldır ayakta da ne oldu sanki.

Eşek dinelmemek için bütün yükünü Baytara vermiştir. TKD'ler havucu koklatır ona.

Eşek – Ohhh miss (seyirciye) Satılıyom ha... Mohikanların sonu idim belkim de.

Baytar – Özgüvenin için şöyle biraz gerilere uzanalım da hatırla.
Kolkola gezinir gibidirler.

Eşek – Üvertür güvertesi, iskele alabanda. Hatırla sevgili o mesut geceyi, mart eylül ayında, (el işareti yapar köylülere) çaldığım buseyi. (seyirciye) Sizin belleğinize de maşallah hanı.

TKD'ler yeniden koklatır havucu.

Baytar – Samson'u hatırla, Samson elinde bir eşek çenesiyle yürümemişmiydi Filistinlilerin üzerine.

Eşek yürüyüşlerini köylülerin üzerine yöneltir.

Eşek – Az biraz daha koklatırsanız hatırlayacağım belki.

TKD'ler koklatır.

Eşek – He vallaha yürümüştür, Samson'a güven olmaz. (köylülere) Herkesin bir fiyatı var tabi, bunlar bu işi iyi bilirler.
Baytar – Samsonun elindeki eşek çenesi kime aitti peki?
Eşek – (ağzının suyunu silerken) Kime olcak elbetteki atalarıma.

Eşek yürüyüşü seyircilere yöneltir.

Eşek – Yabancılaşmaktan kurtuluyorum ema, (memelerine eller) bir yerlerim şişmese bari.
Baytar – Ünlü Tebai şehrini kim kurdu peki?
Eşek – Bu laf Genco Erkalus ile size seyirlik seyirciler.
Baytar – Krallar mı yalnız?
Eşek – Ano anom, sol literatürü de ele geçirdi bunlar, ters yüz edip kullanırlar.

TKD'ler yeniden koklatır.

Baytar – Sinegog bineği değilmiydin sen vakti zamanında.
Eşek – (TKD'lere) Doğru dürüst uzatsanıza şunu koklatacağınıza. (birden irkilir) Sinegog bineği ben he mi?

Köylüler kollarını indirir.

Muhtar – Bu devirde kimseye güven olmuyor. Allah Filistin askısındakilere sabır versin, zor zenaat imiş.

Köylüler birbirlerinin uyuşan kollarını uvalar.

Kamilus – Bu sinegog meselesinden bize hiç bahsetmediydin karakaçan.
Eşek – Sinegog bineği muhterem pederinizdir sizin no revolituoncular.

Baytar TKD'lere işaret verir.

Baytar – Kendi kendine yabancılaşıp, revolotion diye tutturmaya utanmıyormusun ula eşek herifin damadı?

TKD'ler havuçtan sopayla sille tokat girişirler eşeğe.

Eşek – aaiii aaiiii sesimi de unutakomasam bari bu arada. (seyirciye) ben dedim size bir yerlerim şişecek diye tınmadınız, tınmazsınız zaten siz seyirlik seyirciler.
Eşek dayak yiyişini sirtaki devinişlerine çevirir kendini savunurken.

Eşek – Elveda Akropolis elveda düşdaşlar, yabancılaşmamı şıpınişi aştım sayenizde, isa kuduse girerken de ben var idim altında, he vallaha.
Baytar – (seyirciye) Yavaş yavaş aklı başına geliyor.
Eşek – Deh çüş diye diye bunlar akıl mı kodu bende. Baş çavuşun eşeği yellenir sandılar, aaaiiiiii.

Köylüler türküyü başlatır.

Köylüler – Kazak abdal laf söyledi.
Eşek – Abdal ne olacak adı üstünde.
Köylüler – Cümle alem daheyledi
Eşek – Deh eyledi deseniz daha doğru
Köylüler – Sorarlarsa kim söyledi.
Soranın da...
Eşek – Türkü çağırmayla olsa bu işler (uzun uzun yakınır) Aaaaaaaaaaaaaiiiiiiiiiiiiiiiiiii
Baytar – Özgüvenin için son kez soruyorum, bir eşek icabında bir kölenin seksen katına fiyat bulmuyormuydu Roma pazarlarında.
Eşek – (köylülere) Siz kendi derdinize yanın, aylığı iki buçuk milyona geliyor eşekten dönenlerin, Bab-ı Ali' de.

TKD''ler sopayı kaldırır yeniden girişecekmişcesine.

Eşek – Siz zahmet etmeyin ben kendim dönerim. (sirtaki devinişi) Açık hava helaları gibi işkence de Antik Yunanla Roma'nın başı altından kalkıyor zati. Torture sıkma germe vurma her türlüsü. (görünmez darbelerden korunma çabasında) Benki özverinin ve alçak gönüllüğün simgesi eşek gibi çalışkan bu poh düzende kına yak ertugrul özkökus sana da arrive derçi elveda roma (arabesk devinişlere geçer) Anladığım kadarıyla anlamadığım hoşafın yağı kesilmek zorunda bende. Şu gözlere bak gözlere...

Baytar gözlerini bağlar onun.

Baytar – Gerçi eski mısır uygarlığında suratın kötülük tanrısına benzetilirdi ama, o kadar önemli değil.

Eşek – (tökezler) Hiç işte, onlar kendi Nasır'larına baksın.
Baytar – (sıkar iyice) Şairlere bile ilham verdi bu gözler, haklısın.
Eşek – Televizyona bilem çıkabilirim bu durumda, her gecenin konuklarına. Bayılıyom şu devletle iş tutan büyüklü küçüklü azizler'e, ne kutsal çocuklar.

Baytar kulağına fısıldar onun.

Baytar – Parolamız ödün senden, ödül bizden unutma. (seyirciye) Yavaş yavaş aklı başına geliyor işte.
Eşek – Düşdaşlarım deh çüş diye akıl mı kodular bende.
Baytar – O çüş meselesine de geleceğiz birazdan.

Eşek kör ebe gibi aranır.

Eşek – İşitin ey ahali, bu gidişe bir çüş diyen çıkmayacak mı aranızda? Çüş deseniz ona bile razıyım, yakında mason locasına da girerim inşallah.
Baytar gözbağını açar onun. Sopayı burnuna dayar.

Eşek – Bir havuç bir sopa.. Şehir cereyanlarına güvenemediklerinden elektriksiz şok tedavisi yerine geçiyor. (gözlerini ışığa alıştırma çabasında, seyirciye) Siz hala ordamısınız? Çekip gittiniz sandımdı, kıskıs gülerler hala. Maç seyircisi bile sizden iyidir ula, arada bir gooool diye bağırıyor hiç değilse.

TKD'ler baytarın işaretiyle filistin askısına alır onu.

Baytar – Şimdi hiç bir baskı altında kalmadan ve vicdan rahatlığıyla ve fazla uzatmadan konuş bakalım, şeyine su kaçacak yoksa.

Baytar bir yerlerini kaşır.

Baytar – Seni düşdaşlarının yaralamadığı ne malum, küçük düşürmek için küçük turgutu dünya ve memleket at pazarında.

Köylüler tedirgin kıpırdanır.

Eşek – Eylülün dosyalarını nasıl düzenlediğiniz belli oluyor. (köylülere) Ee Şinçi çüş bari.

Köylüler ayağa kalkmıştır.

Eşek – E tabii... Kendi isteğinizle yemediğiniz ne malum bu boku küçük düşürmek için küçük turgutu dünya ve memleket at pazarında. Kaşınabilsem ben de kaşınacağım.

Baytar kaşır onu.

Eşek – Azinum azinum frikat, eşek eşeği ödünç kaşırın latincesi, yabancılaşmam gitti gider, ey ahali, satıyorum sasattttiiiiiiiiiii.

Baytar – Düş diyoruz değil mi evladım bak zifirimi patlatma benim ukala equus sasinus oğlu, düş diyoruz adı üstünde düş, işte.
Eşek – Düş dediğin de tersine çıkar zaten, düştük, düşürüldü.
Baytar – Bunun işi tamam sayılır. (TKD'lere) Marşını belletebilirsiniz. Köylümüz efendimize kredi açayım ben biraz.

Üçüncü oyuncu ağzını büzer.

3. oyuncu – Turkey 4,5 dan five points, Turque 4,5 dan cette pouns.

Herkes ona bakar.

3. oyuncu – At pazarı puanladı gene. Tanıklığa çağrılıyoruz kadıya.

Köylüler sevinir.

Eşek – Poh yiyen insan olaraktan ödül de alırsınız belkim.
Baytar – Bunlar gibi kaçını tanıklıktan sanık sandalyesine oturttuk biz.
Köylülerin sevinci söner.
Kuşku içinde türkü söyleyerek sahneyi terkederler.

Köylüler – Çizmayı çektim kıçıma.
İndim hökümatın içina
Ana benim benim suçum ne
Atmasalar zından içina

Baytar gömleğini çıkarır. Köylülerin eşyalarını koklayarak dört ayak üstü kalır.

Baytar – Bağımsız kadıya katkıda bulunmaya gidiyorum ben. Siz devam edebilirsiniz, (köpekmişcesine atlar sahne gerisine) Hav havv
Eşek – (bakakalır ardından) Hala şaş kalır bu benim eşek kafam, sırtımda kuduse taşıdığım oğulcuğun anası, neydi o karının adı, meryem ana, sen aklımı koru.

TKD'ler oyun alanında yer açar marş çalışması için.

TKD'ler – Sakın geç kalma erken gel
Aman geç kalma erken gel.

TKD'ler eşeği ortaya çekerler, iki yanında soylu selamlarını verirken anons ederler.

TKD 1 – Uğur Mumcu'nun sakıncalı piyade piyesinden Münir Nurettinzede mahdumu.

TKD – Timur Selçukusun bir bestesi

TKD'ler eşeğin ön ayaklarını beline dayatır.

Eşek – He biliyom, ekranda izlediydim bir sefer, divanla senfoniyi dostça buluşturuveriyordu şeker çocuk, sansürcü başı seçildi sonra dokunmademokratik–tırta.

TKD'ler kıvırtma talimi yaptırırlar ona.

TKD'ler – Çevir kazı yanmasın
Çevir çevir

Eşek uygulama çabasında.

Eşek – Yüzde doksan dört, üstelik buçuğu da var, anayasa oyladı bu halk, Selçukuslar ne etsin. Tencere dibin kara seninki benden kara.
Eşeksiz ata sözleri ettiğime bakılırsa,
Gene yabancılaşmasam bari.

TKD'ler eşeğe belletme çabasında içtendirler.

TKD 1 – Önceleri zor gelir ama.
TKD 2 – İnsan farketmeden alışıyor bir süre sonra.
Eşek – (seyirciye) Ne bileyim belki de az biraz siz itiyonuz bu TKD'leri sağa, bu gel geç aklınızla düşdaşlarım gibi. Onlar sizi, siz onları, gine anıracak gibi oldum bir anaai. (kıvırır) Sağ olasınız tosuncuklar, kendimi çok daha iyi hissediyorum şinci.

Eşek ve TKD'lerin kıvırması ortak bir uyum içine girmiştir.
Eşek – Eskilere nur yağan pazardan bir simokin ney edinmeli, Çankayaya çağrılmama da az kaldı, köşkten bir de biz havasımızı alalım başkan babadan sonra, çevir çevir.. Çüş meselesini de iyi edivereceğiniz unutman aaiii.

EŞEK SEYİRLİK SEYİRCİLERE NİSPET TEDAVİYE BOYUN EĞİYOR

TKD'ler baytarın gömleğini çekelemeğe başlar.

TKD 1 – Ben senden daha kıdemliyim hev
TKD 2 – Asıl kariyer sahibi ben oldum, eylülden sonra.

Eşek yerde duran havuca yönelir.

Eşek – Korucu olmayı red etmeseniz koskoca devlet (alır) işi yokmu da sizinle uğraşsın düşdaşlarım. Bir kerem asgari ücretten nefesiniz kokuyor hepinizin, korucu oluverseniz devlete ölürmüsünüz he ölüyorsunuz zati.

TKD'ler hala gömleği paylaşamazken, havucu ısırıp ısırmama kararsızlığında.

Eşek – Korumayı kabul edeceğniz ki devlet belinize kırıkkale erkini taksın, her ay hazırından besbedava maaş tirink diye avucunuza. (ağzına yaklaştırır iyiden) e size de bir zahmet düşdaşlarınızı yimeniz kalıyor böyle (dayanamaz ısırır) Vay babo, sopa ula bu. Bilmiyormuş gibi gene şaştım.

Eşek TKD'lerin üzerine yürür sopayla.

Eşek – Kesin ula ibnetorlar. Biriniz bir koluna biriniz ötekine girmeyi akıl edemiyor musunuz? Dişlerim düşeyazdı düşlerim ile birlikte.

Sopayı TKD'lere verir. TKD'ler reveransla karşılar bu mantıklı buyruğu.

Eşek – Hastanın tedavi kabul etmesi diye buna derim ben, (seyirciye) Sayenizde. Sen de iyi ense yaptın Şekspiryen haberci, final repliğini de göreceğiz bakalım.

Acıyla dinelir eşek iki ayak üstü.

Eşek – Topluma kazandırılmaya hazırım ben.

TKD'ler havuçtan sopayı buhurdanlığa dönüştürürlerken caferus sahnenin bir ucundan girip öteki ucundan çıkar. Elleri bir gazeteden bir kelepçeyle bağlı gibi.

Caferus – Ajda haklı, dünya yeniden dönüyor dönüyor. Dünya durdukça dostumuz Amerika, devlet kuşunun dışkılamasından sonra da her konuda destek vadetti.

TKD'ler tek kollarıyla birlirlerine sarılır sevinçli.

Caferus – (seyirciye) Bu arada şiddetle cezalandırıldım ben, oyun icabı. (çıkarken) Haritada sürgün için daha uç nokta bulunamadığından gene buraya sürülürüm kısmetse.

Caferus sahne gerisinden başını uzatır.
Caferus – Görünüşe göre bunun yüksek dozda tedaviye pek bir ihtiyacı kalmamış ama siz kendi iç eğitiminiz için sürdürebilirsiniz.

TKD'ler havuçtan buhurdanlıklarıyla ilahi okur gibi yaklaşırlar eşeğe.

TKD'ler – Dünya durmadan dönüyor dönüyor
Ayrılanlar hep dönüyor dönüyor

Yalnız dönmeyen bana sensin
Yaktık çıranı ah neredesin?

ÇÜŞ SÖZCÜĞÜNE ÇAĞDAŞ KATKI

TKD'ler buhurdanlıkla kutsar onu.
Eşek gözlerini inatla seyircilerin üstünde tutar.

TKD 1 – İnancını sakın yitirme ey equus sasinusoğlu. Çok ülkeli şirketlerin baş harflerini topladığında fevkalade bir mucize ile karşılaşacaksın.
TKD 2 – Sırtında Kuduse taşıdığın oğucuğun kadırbilir anasının bir lütfu sana.
Eşek – Çok ülkeli şirketler dediniz he mi? (etkilenmiş gibi) Çoktan Çe, ülkeden Üüü.

TKD'ler yaklaşan mucizeyi adım adım izlercesine güvenli.

Eşek – Şirketten Şeeyi de kodun mu, Çüüş ediyor, essahtan da öyle aaaiii. (seyirciye) Güldüğünüze bakılırsa siz benden önce komuş olmalısınız harfleri yanyana.

TKD'ler çarçabuk gömleklerinden sıyrılıp, eşeği kollarından sımsıkı kavrayarak, havuçtan sopayı sustalı imişcesine gırtlağına dayarlar onun.

Eşek – Mucize dediğin o saat gerçekleşmeli..

Haberci uyku sersemi gibi kalkar.

Haberci – O saat denince tazahürat başlamıyormuydu?
En büyük şık şık şık
En büyük şak şak şak

Ötekiler katılmaz.

Haberci – (seyirciye) Amma tenhalaşmış sahne. (oturur) Finale pek bir şey kalmadı demek.
Eşek – Din adamlarının Tophane bıçkınına dönüşmesidir mucize, mafya babasına ya da. Burjuvayla ortak festival düzenlediklerine bakmayın kulak bile keser bunlar. Küheylan oluruz belkim bu yaştan sonra, ye ye yes sir
TKD 1 – Çok ülkeli şirketler ne peki?
TKD 2 – Dünyanın ve ülkenin kaçınılmaz sonu.
Eşek – Ye ye yeess amen.

TKD'ler silkeleyip atarlar yere onu,

Eşek – Gene dört ayak üstüne düştüm, poh yiyen insana döndüm belkim de, aslına rücu. Eşeğe altın kolon vursan eşek eşektir denirdi birde. (dolap beygiri gibi dönmeye başlar) Döner ha döner kıymasız Ankara döneri bu dertli dolap döner ha döner sensenol ey equus sasinus bilimsellikten ayrılma diyorum ama, sınıf çatışmasına kaldıysa bu işler, ölme eşeğim ölme arpa yonca bitecek.

TKD'ler görevlerini başarıyla yerine getirmenin rahatlığında birbirlerini selamlar gömleklerini çıkarıp.

Eşek – Burda dört döneriz ey benim düşdalarım, nerdesiniz ne yer ne içersiniz ne eder ne işlersiniz, işler kendinizin gibi her gün üç öğün işlerden ne haber mi dersiniz yoksa, ne olsun yuvarlanıp gidiyoruz işte, döner ha döner.

Eşek bir karabasanda gibidir.
TKD'lere yönelir.

Eşek – Bir zahmet şu gözlerimi bağlayıverin muhterem encikler öğretilmiş tosuncuklar, topluma kazandırılmış dönekler ya da, göz görmeyince gönül katlanırmış, dolap beygirlerine de öyle ederler.

Sıpacıklar çocuksu seke seke gelirler. Şaşkın kalakalırlar, analarına bakıp.

Eşek – İyice bir sıkın so so sorry sir, Ay ay ay I'see. Döner ha döner, olimpiyat ayısı mişkanın babası alnı akık Gorbaçov'da öyle etmedi mi, döner ha döner yakında ekim ayını da çıkarırlar takvimlerinden, ye ye ye yes, iki tene Eylül nelerine yetmez çok bile. Bizdeki poh yiyen insan hakları seninde pek umurunda ya At pazarı, üstüne alıp almada ikirciklenmesen.. Döner ha döner, 310 dosya idam bekliyor nasıl olsa, döner ha döner.

Sıpacıklar dört ayak üstü yanına yaklaşır onun.

Sıpacıklar – Gine mi karabastın gız ano.

TKD'ler eşeğin gözünü çözerler.

TKD'ler – Aramıza hoş geldin poh yiyen.

Eşeğin başı dönmektedir sıpacıklara tutunur.

Sıpacıklar – Kara basma iz olur kız ano.
Eşek – Vay benim talihsiz sıpacıklarım. (sarılır) İyiki peşmerge ney etmediler sizi.

Haberci etkilenmiş gözlerini siler. Aranır üstünü.

Haberci – Çaktırmadan bir kuyrukda biz mi edindik yoksa.

Caferus girer.

Caferus – Dikkat halt Attantıon please (seyirciye) Döneceğimi söylemiştim size. Kutsal çüşünüz uy-

garlığının bayrak merasimi için hazırır

Öteki oyuncular şalvarlarını çikarıp gelmişlerdir. Baytar güder onları, havuçtan sopayla.

Baytar – Düşünen heyvandan yarattığımız poh yiyen ödüllü insanlar, töreni kaçırmayın sizde hedi hedi çabuk.

Baytarın söylediği marşa ötekiler vokal yapar öfkeyle.

Kızılderilini topluma kazandırdın, zencini
İş adamını, büyük küçük bürokratı
Askerini polisini
Aydınını sanatçını
Aklını seveyim USA
Ye ye ye yess
Newyork Newyork Washington America

Çiftçini ırgatını
İşçini emekçini
Bilim adamını, politikacını
Topluma kazandırdın
Ve de dünyaya
Aklını seveyim USA
Ye ye ye yess
Newyork Newyork Washington America

Boxerini, finonu
Dobermanı, tazını
Sivas Kangal, kurdunu
Kazandır, kazanalım
Aklını seveyim USA

Eşek hızını alamazcasına tek başına sürdürür vokali, ötekilerin suskunluğunda

Eşek – Newyork Newyork Washington
Ye ye ye yes Haroşa goood
Okus fokus, havada bulut
Sen bu revolution'u
Kırk gün kırk gece unut.

Eşek ve ötekiler muhteşem bir broodway operetinin finalindeymiş gibi donarlar. TKD'ler operetin yıldızı eşeği öne çıkararak alkışa sürerler. Eşek mutlu öpücükler yollar sağa sola.

Eşek – Canlarım benim, inanamıyorum inanamıyorum beni alkışladığınıza. (çaktırmadan arkasın yoklar) Münasip yerimizi Köyün yeni yetmelerinden kurtardık sanırken, hötöröf olduk belkim de, (eli yaşa değmiş gibi, üstüne siler, kırıtır) Eşekten dönme köpek hev.

Haberci öne çıkar.

Haberci – İnsanlık ve tiyatro ne hale gelmiş şu beşyüz yılda. Ya sen gel ya beni yanına aldır. Şekspir baba. (Can hıraş tezühürata başlar) En büyük 24 Ocak başka büyük yok.

Haberci herkesin tepkisini alır.

Haberci – Ettiğinizdir buldiniz (güler) ufak bir eşek şakası idi aaii ekiylen.

Havuçtan sopayı teşrifatçı gibi yere vurur.

Haberci – Şekspirin habercinin final sözleri. Bu kadarı da olmaz artık nerdesiniz ey ahali aaaaiiii.

Oyuncular şarkı düzenine geçer. Şarkıları sırasında maskları sürüyerek getirirler oyun alanına, üzerine çuvalı, baytarın gömleğini atarlar. Sıpacıklar ye efektini yığının üstüne diker. Yığının en üstünde de sopa vardır. Söylenen şarkı şimdi kanto tartımının çok uzağındadır.

Sopalar havuçtan
Havuçlar sopadan
Oldukça olmaz olmaz
Olur beli, olmaz beli
Eller kelepçeli
Gözler sürmeli
Kitaplar yasaklı
Dergiler gözaltı
Sağcıya peşin
Solcuya rehin
Demokrasi cici
Sosyalizm öcü
Dönekler götlek
Dönmeyen ödlek
Oldukça olmaz olmaz
Olur beli
Olur beli
Olmaz beli
Gel sürmeli gel.

Oyuncular son dizeyi seyirciye yöneltmişlerdir.

1. oyuncu – Bu da topluma kazandırılan eşek mevzuunda havuç ya da sopa operetinin perdesiz suretini aldığımız Erenus'un ye efecti. (Kuyruğunu seyirciye fırlatır).

Öteki oyuncular da kuyrukları seyirciye atarak selama katılırlar.

24 Ocak – 5 Mart 89

Paris'te yapılan bir basın toplantısı ile PKK, SVP, Sosyalist, THKP-C Acilciler ve TKP(B) arasında kurulan Devrimci Birlik Platformu açıklandı. Açıklama ile ilgili haber Türk basınında , 2000'e Doğru'da kısmen yer aldı.Paris'te Temel Demirer arkadaşımız basın toplantısına katıldı ve aktarıyor.

DEVRİMCİ BİRLİK PLATFORMU KURULDU

07.03.1989 tarihinde Paris'te ortak bir açıklama ve basın toplantısı yapan 5 örgüt 'Devrimci Birlik Platformu'nu kurduklarını açıkladılar.

L'Humanite Cumhuriyet, Milliyet Günaydın ve Kürdistan Press gazeteleri yanında; 2000'e Doğru, Atak, Kıvılcım, Sosyalist, Hedef, Yeni Çözüm ve Berxhedan dergileri Paris muhabirlerinin de katıldığı basın toplantısında, Platform sözcüsü ortak yazılı açıklamalarını kısa bir ön konuşma ile sunduktan sonra basın mensuplarının sorularına geçildi.

DBP'nun Paris'teki basın toplantısından bir görüntü

İlk soruyu L'Humanite sordu: "Ortak açıklamanızda baştaki bir çelişkiyi saptamak istiyorum. Platformu genişletmek istediğiniz halde; T.B.K.P'ye hayır diyorsunuz!.. Bu tavrınızın nedenini açıklıyabilir misiniz?.." Platform sözcüsü bugün T.B.K.P'nin legalitenin bir aksesuarı olmak amacıyla tüm amaçlarından uzaklaşarak teslimiyeti seçtiğine değinip, bunu detaylandırdıktan sonra; "Programatik zeminde TBKP ile yanyana gelinemez. Ama açıkladığımız platformun ilkeleri doğrultusunda, onlarla da iş ve eylem birlikleri yapabiliriz. Reformislerle çeşitli diyaloglara girmekte bizce bir sakınca yoktur. Ama bu tür diyaloglar adına devrimci ve direnişçi zeminimizi terketmemiz sözkonusu olamaz. Biz solun sağındaki hiç bir güçle işbirliği yapmaktan çekinmiyoruz." dedi.

Ardından Cumhuriyet gazetesinden Sabetay Varol, PKK temsilcisince şu soruyu yöneltti: "Buradaki gruplardan en çok ismini duyuran PKK'dır. Benim öğrenmek istediğim şu: Diğer gruplarla ilişkiye geçen ve bir tür birlik arayışına yönelen PKK'nın strateji ve taktiklerinde geçmişten farklı olarak bir değişiklik mi sözkonusu?.." Sözü alan PKK temsilcisi PKK'nin 1984'den beriki mücadelesinin bir dökümünü yaparak Türkiye devrimci demokratik hareketi ile işbirliklerinden daima yana olduklarını ifade ettikten sonra şunları dedi: "PKK geçmişteki startejisini bugünde de aynen savunuyor. Partimiz KUKM ile Türkiye'deki devrimci demokratik hareketin mücadelesinin dayanışma içinde olmalarını her zaman savundu ve savunmaktadır da. Biz bu iki mücadelenin dayanışma ve kardeşliğinden yanayız. Çünkü Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasında yakın bağlar sözkonusudur."

Sözü yine alan L'Humanite muhabiri de, PKK temsilcisine şu soruyu yöneltti: "Mücadelenizin Kürdistan'da sürdüğünü söylüyorsunuz. Bu mücadeleyi, diğer parçaları da göz önüne aldığımızda, sadece siz mi yürütüyorsunuz ya da diğer Kürdistanlı güçlerle işbirliği mi yapıyorsunuz?.. Geçenlerde Paris'te görüştüğüm Kürdistan Yurtseverler Birliği (Yekiti) lideri Celal Talabani sizinle sivil savunmasız halka ve sol saflardaki güçlere karşı silahlı saldırılardan vazgeçmeniz koşuluyla bir işbirliğine gidildiğinden sözetmişti. Bu konularda ne düşünüyorsunuz, açıklar mısınız?.." PKK temsilcisinin bu soruya yanıtı şu oldu: "Biz Kürdistan'da silahlı bir özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi veriyoruz. Kuşku yoktur ki mücadelemizin diğer parçalarla ilişki ve dayanışmaya gereksinimi vardır. Bu gereksinimin bilincinde biz, ideoloji ve siyasetlerini asla onaylamamacasına çeşitli güçlerle ittifaka gittik. Bunun bir parçası olarakta, Yekiti ile Güney Kürdistan'daki katliama karşı bir cevap ve dayanışma örneği olarak, Halepçe katliamından sonra bir ittifak gerçekleştirdik. Lakin faşist Türk basının ve kimi çevrelerin kasıtlı olarak çarpıttığı gibi, bu ittifakta Celal Talabani'nin bize bir dizi şartlar ileri sürdüğü falan sözkonusu değildi ve olmamıştır da. İttifak sonrasında, ittifak belgesinin ilke ve ruhuna ters bir biçimde, Celal Talabani'nin 'çözümü' emperyalistlerin kapılarında

aramasından sonra, biz PKK olarak bu ittifakı lâv ettik."

PKK temsilcisinin bu açıklamalarından sonra Kürdistan Partisi muhabiri söz alarak şunları dedi: "Sormak istediğim dört soru var. Bunlardan ilk ikisi platform sözcüsü arkadaşa. Diğer ikisi de PKK temsilcisi arkadaşadır.

Birincisi, Devrimci Birlik Platformunu oluşturan beş örgütten üçü (PKK, THKP–C (Acilciler) ve SVP'si) daha önce kurulmuş ve bugünde varlığını sürdüren FKBDC (Faşizme Karşı Birleşik Direniş Cephesi)'nin üyeleridirler. Budurum göz önüne alındığında bu yeni platform FKBDC'nin bir uzantısı bağlamındaki bir versiyonumu oluyor? Yoksa bize dağıtılan platform açıklamasında; "Bizler Türkiye ve Kürdistan devrimi güçleri olarak başta vurguladığımız şekilde bir birlik ve dayanışma platformunun ilk adımını atmış bulunuyoruz. Gelişmekte olan mücadelenin gereklerine uygun olarak platformumuz bir cephenin hedefini de kapsamaktadır. Ancak bugün için cephesel bir oluşumun şartları henüz olgunlaşmamış durumdadır" denilmesi FKBDC'nin özeleştirel bir biçimde sonunun ilanı anlamına mı geliyor?...

İkinci sorumsa şu: Platform sözcüsü arkadaş "solun sağındaki güçlerle işbirliğine açık olduklarından sözetti. Solun sağının sınırı nedir?.. Ya da solun sağına SHP ve DSP gibi sosyal şöven burjuva partileri de girer mi?..

PKK temsilcisi arkadaşa yöneltmek istediğim sorular ise şunlardır. Üçüncüsü, PKK temsilcisi bu platformun Türkiye'li devrimci demokratik güçlerle dayanışma arzularının somut bir ifadesi olduğundan sözediyor. Devrimci–demokratlığın bilimsel terminolojide küçük burjuva ya da köylü kökenli bir halkçılığa, eşitleyebilen, lâkin kesinlikle Marksist–Leninist bir sınıf devrimciliğine denk düşmediğinin altını çizerek sormalıyım: Platformda imzası bulunan diğer dört örgüt Marksist–Leninist parti veya örgütler olduğu iddiasındadır. PKK bu ifadesi ile bu grupları Marksist-Leninist görmediğini mi ifade ediyor?... Buna nasıl bir açıklama getiriyorsunuz?..

Dördüncü soruma gelince; önce bir düzeltme ile başlıyorum: PKK'nin Yetkili ile ittifak görüşmeleri, 1987'nin 10 ila 11'inci aylarında Güney Kürdistan'daki kurtarılmış bölgede, Celal Talabani'nin karargahı olan Yağsemer'de başlamıştır. Ve de bu görüşmelerin sonuçlanarak, Arapça bir bildiri ile Orta–Doğu'da duyurulması ise, yine 1987'nin 11 ile 12'inci aylarına denk düşmektedir. Öncelikle bu tarihler çok sonraları ki Halepçe katliamından öncedir. Yani demem odur ki, PKK temsilcisinin dile getirdiği üzere sözkonusu ittifak'ın Halepçe katliamıyla ilgili olarak gerçekleştirdiği ne kadar doğrudur?.. PKK temsilcisi bu iddiasında ısrarlı mıdır?.. Öte yandan ise, sözkonusu ittifak'ta Celal Talabani bize şartlar ileri sürmedi diyen PKK temsilcisi gibi, ilgili herkesin malumudur ki; Kürdistan Pres'in Celal Talabani ile 1987 sonu ve 1988 başında yaptığı seri röportajlarda, Celal Talabani PKK'ya bu şartları ileri sürdüğünü ve ittifak'ın bu şartlar çerçevesinde gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. PKK temsilcisi arkadaş ne gibi bir açıklama getirmek durumundadır?.."

Kürdistan Pres muhabirinin bu soruları üzerine ilk sözü alan platform sözcüsü şunları dedi: "FKBDC ile DP'un bir ilişki ve alakası yoktur. Üç örgüt FKBDC'ni devam ettirmektedirler. FKBDC kendisini aşan yeni bir pozisyon sürene değin de varlığını muhafaza edecektir. Yeni bir pozisyon doğar ise, kendi durumunu gözden geçirecektir. Platform metnindeki 'şartların olgunlaşmamışlığı' ifadesi başka bağlamda ele alınmalıdır. İkinci soruya gelince; bizim solun sağı terimimiz DSP ve SHP'yi içermez."

PKK temsilcisi ise, kendisine yöneltilen üç ve dördüncü soruları yanıtladı: "Herkesin bildiği gibi PKK'nin yürüttüğü Ulusal Kurtuluş Mücdelesine karşı, Türk sömürgeciliği özel savaş uygulamaları yöntemiyle vahşice saldırıyor. Bunun yanındaysa EYlül'ün tüm devrimci muhalefet güçlerini susturma projesini hayata geçiriyor. Bu topyekün savaş ilanı ve uygulaması karşısında biz, rejime karşı çıkan tüm direnişçi güçlerle beraber olabilmek istiyor ve bu yolda ilkeli bir çaba sarfediyoruz. Diğer soruya gelince biz diğer parçalarla dayanışma için, ittifaklar imzaladık. Örneğin Barzani daha sonra da Talabani ile. Amacımız Kürdistan'ın bütününe yönelen saldırıları boşa çıkartmak idi. Biz bu ittifakları imzalarken, ilkelerimizden asla taviz vermedik."

Daha sonra Milliyet gazetesi muhabiri "Kullanacağınızı ifade ettiğiniz bütün araçlar kavramı içine, silahlı mücadele de giriyor mu?.." diye sorunca; platform sözcüsünün yanıtı çok kısa oldu: "Evet..."

D.Nyheter'in muhabiri İskandinav heyeti ile birlikte Doğu ve Güney Doğu'da incelemelere katıldı. D. Nyheter'de yayınlanan yazısını Türkçeye çevirerek aşağıda yayınlıyoruz.

RAHATSIZ EDİCİ SAYILAN İŞÇİLER İŞKENCEYE ALINIYOR

BATMAN: Türkiye'nin doğusundaki Batman'da halk arasındaki kaygı büyüyor. Son iki ayda polis ve emniyet kuvvetlerince 150'nin üzerinde insan yakalanmış durumda. Avukat ve İnsan Hakları Örgütü'nün açıklamalarına göre bu insanların tümü işkenceden geçirilmiştir.

Tutuklanmaların ortak yanı, ya SHP'ye üye olmaları ya da sendikalarda faal durumdaki üyelikleridir. Batman'da başlatılan bu kampanyanın, halkın 26 Mart'ta yapılacak olan yerel seçimlerde SHP'ye oy vermemeleri için bilinçlice başlatılmış olduğu hakkındaki şüpheler gittikçe artmaktadır.

Tutuklananların çoğu, Türkiye' nin doğusunda bağımsız bir devlet kurma amacıyla silahlı savaşım veren Kürt ayrılıkçı hareketi PKK'ye üye olmakla veya sempati duymakla suçlanıyorlar. İşkence sonucu PKK üzerine şu açıklamaları yapmak zorunda kalmışlardır:

"PKK'nin suçları bizim değildir. Makamlar, sosyal-demokratları terörist partisi şeklinde lanse etmeye çalışıyorlar" diyor Batman'daki bir avukat.

BİLİNÇLİLİK

Batman, Dicle nehrinin kollarının birinin kenarında, Güneydoğu' nun kalbinde bulunan bir yerde. Şehir, ülkenin petrol sanayinin merkezidir ve sanayi bünyesiyle, hala feodal olan Türkiye'nin doğusunda ayrıcalıklı bir yer teşkil ediyor.

Büyük toprak ağalarının ve müslüman kardeşlerin bölge politikacılığı üzerinde hala büyük bir etkisi olduğu halde, ülkenin diğer alanlarından daha fazla bir büyük politik bilinçlilik sözkonusu burada.

"Biz iki nedenden dolayı izleniyoruz" diyor bir petrol işçisi. "Birincisi, Kürt olduğumuz için; ikincisi politik olarak orta sol bir yerde bulunan bir kesim olduğumuz için."

Sosyal-demokratların eski-dökük parti lokalinde toplanan işçiler arasında durum gergin. Duvarda, parti başkanı Erdal İnönü'nün sararmış resimleriyle, Türkiye gerçeğinin bir parçası olan ülke babası Kemal Atatürk'ün zorunlu ve her zaman her yerde bulunan portresi asılı.

Sesler gergin.

"Biz sosyal-demokrat olmaya bile cesaret edemeyenler, nasıl oluyor da komünist olabiliyoruz" diye yorum yapıyor bir işçi; marksist-leninist PKK ile ilişki

İskandinav heyeti bir grup mülteci Kürtle birlikte

hakkındaki suçlamalarla ilgili.

Kürt sorunu ülke çapında SHP' nin politikasına ayrıcalık sokmuş durumda. Birkaç yıl öncesine kadar imkansız olan bir durumken, bugün Türkiye'nin doğusundan olan birkaç parlamento üyesi, kendi Kürt özlerini açıkça belirtebiliyorlar. Bunlardan biri olan İbrahim Aksoy, Kürt sorununun derhal çözümlenmesini açıkça ilan ettiğinden, partisinden iki yıl uzaklaştırılma cezasına uğramıştır.

Başbakan Turgut Özal, sert sözlerle, sosyal-demokratları bölücülerin destekleyicileri olarak suçlamıştır.

KARA BAĞ

Bu durumda suçlananlardan biri Batmanlı petrol işçisi Mustafa -takma ad- üç hafta boyunca gözleri kara bir bağla bağlı halde işkenceye tabi tutuldu.

Suçlama her zaman olduğu gibi: PKK'ye üye olmak.

"Benim devlete karşı direnen biri olduğumu ve gerçek müslüman olmadığımı iddia ettiler. Bana Ermeni diyorlardı."

Mustafa'nın geçici olarak kaldığı bir yerdeyiz. Adının ve resminin yayınlanmasına karşı çıkıyor. Konuşma boyunca habire sigara içiyor.

"İşkenceden önce bana para teklif etmeye başladılar. Bana, 'Sana hiçbir şeyin olmayacağını tek bir şartla garanti ediyoruz' dediler. Eğer ben sadece bütün

suçlamaları kabul edip PKK hakkında ne biliyorsam anlatırsam bana her şeyi sağlayacaklarını da söylediler. Eğer kabul etmezsem öldürecekleri tehditini yaptılar."

Mustafa kabul etmedi.

"Hiçbir zaman PKK'li olmamışım. Bildiğiniz gibi ben sosyal-demokratım."

Her zaman olduğu gibi alışılagelmiş dayak faslı: Cinsel organlara ve parmak uçlarına elektrik akımı, soğuk suya daldırma, ayak altına vurma ve kollar arkadaki bir direğe bağlı olduğu halde duvarda asılı tutulmak.

Mustafa alçak sesle ve yavaş konuşuyor. Her zaman vakit hakkında belirli açıklamalar yapıyor.

"Müezzin" diye açıklıyor. "Müezzinin ezan sesini duymamla günleri ve vakti hesaplamaya çalışıyordum."

ASKERİ TATBİKAT

Mustafa, kendisinin askeri bir karargahta tutulduğundan emin. O, işkencecilerinin rütbelerle birbirlerine hitap ettiklerini ve dışarıdaki bir alanda da askeri tatbikat sesleri duyduğunu anlatıyor.

"İşkencecilerin sarhoş olduklarını sanıyorum, çünkü içki kokuyorlardı."

Mustafa ona işkence eden işkencecilerin kimliklerini tespit edemiyor. Elleri bağlı olmamasına rağmen, gözbağını açmaya cesaret edemedi.

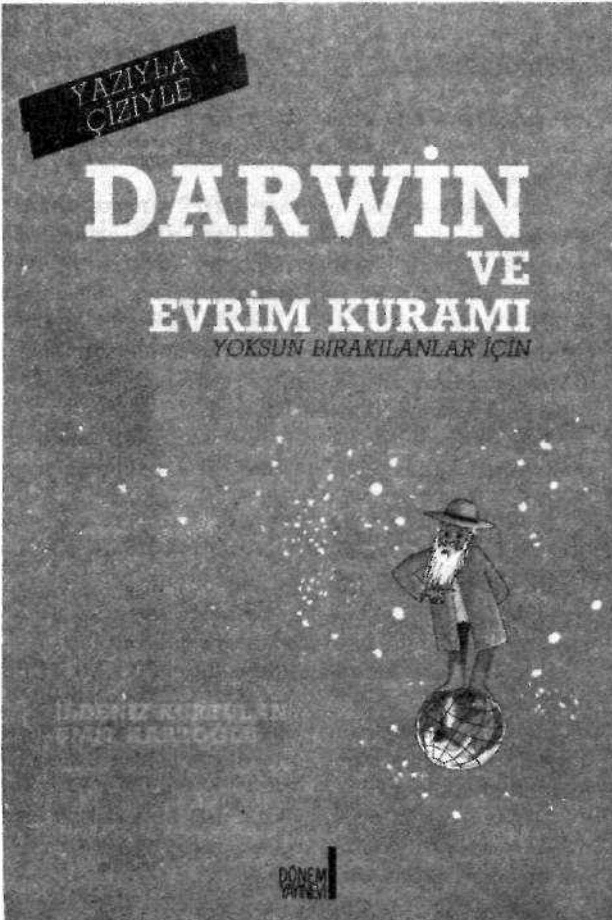
"Eğer gözlerimi açarsam o zaman beni kesin öldüreceklerini söylüyorlardı."

Mustafa üç haftadan fazla tecritte tutuldu. Bir iki gün arayla "sorgulanıyordu" hemen her gün. Bu süre içerisinde aldığı tek gıda ekmek, çay, çarba ve bir tek defa da bir parça etten ibaretti.

Bir gün birdenbire her şey bitmişti. Gözbağı açıldı ve salıverildi.

İşkencecilerin tehditlerine rağmen, Mustafa başından geçenleri İnsan Hakları Örgütü'ne anlattı ve bir avukat davayı üstlenmiş durumda.

Mustafa'ya üç hafta boyunca işkence edenler hala serbest dolaşıyorlar. ■

Yalçın Küçük, 16 Mart 1989 tarihinde Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde açılan üç davadan dolayı sorgulandı. Sorgu başlamadan önce DGM koridorlarından yayın yapan polis telsizleri, "toplatma kararı var, karşılayın" diyordu. Adı verilmiyordu ama Toplumsal Kurtuluş'un son sayısı da toplatılıyor ve bir yeni dava hazırlanıyordu.
Yalçın Küçük'ün sorgusunu yayınlıyoruz.

TUTUKLANMAKTAN ve MAHKUM OLMAKTAN UTANMAZ ve KORKMAZ OLDUM

Yalçın KÜÇÜK

Hakkımda açılan üç yeni dava ile ilgili olarak ve sorgulamam yapılmak üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum. Her üç dava ile ilgili olarak, kısaca ve özetle, söyleyeceklerim şudur: Bu tür iddianameler yazılabildiği sürece, ben Değerli Mahkemenizin önüne, daha çok gelirim.

Buna ekleyeceklerim var ve şöyle: Önünüze ve diğer değerli yargıçların karşısına bu kadar çok gelmekten utanıyordum. Çevremden utanıyordum. Ancak artık utanmıyorum; bu iddianameyi okuduktan sonra, artık sanık olmaktan ve her ay bir kez tutuklanma talebiyle yedek üyeliğinizin önüne çıkartılmaktan ve en az bir kez de yargılanmak üzere huzurunuza alınmaktan utanmaz oldum. Artık hiç utanmıyorum.

Nedeni, kısaca ve özetle, şudur: **Artık sanık olmayı bir kamu görevi saymaya başlıyorum. Artık bundan sonra toplumsal bir görevim olduğunu, bundan böyle bir mesleğimin bulunduğunu, düşünüyorum. Eğer böyle iddianameler hazırlanabiliyorsa, bu toplumun bana ve benim türümden bir sanığa ihtiyacı olduğunu düşünüyorum. Bundan sonra da, bir kamu görevlisi düzenliliğiyle huzurunuza geleceğime ve görevimi yapacağıma inanıyorum.**

Benim görevim, hukuku savunmaktır.

Benim görevim, eşitliğin, hukukun temel ilkesi olduğunu savunmaktır.

Benim görevim, iddia etmenin de bir kamu görevi olduğunu anlatmaktır.

Benim görevim, hiç bir hukuk ülkesinde, savcılık makamının keyfilik makamı olmadığını anlatmaktır.

Benim görevim, savcılık işlevinin idare'nin mi, yoksa yargı'nın mı bir parçası olduğunu tartışmaktır.

Savunmak, anlatmak ve tartışmanın bir kamu görevi haline geldiği bir aşamadan geçiyoruz.

Artık bu görev bilinci benim içime yerleşti ve beni egemenliği altına aldı. Eskiden, siyasi polise götürülürken, tutuklanma istemiyle yedek üyeliğin önüne getirilirken, karşınıza çıkartılırken, hem utanıyordum ve hem de korkuyordum. Şimdi hem utanmıyorum ve hem de korkmuyorum. Artık tutuklanmaktan ve mahkum olmaktan utanmaz ve korkmaz bir insan haline getirildim. Çünkü artık yalnızca görevimi yaptığımı düşünüyorum.

BİRİNCİ DAVAM: DGM'LERDE ÇİFTE STANDART

"Aydın bir günah keçisi yapılmamalıdır, Kürt aydını ise masum değildir başlıklı yazıda yoğun kürtçülük propağandası bulunduğundan yazarı Yalçın Küçük ile yazı işleri müdürü Felemez Ak'ın"

"Gözaltına alınıp sorgulanmaları, dergi merkezinde ve gerektiğinde evlerinde arama yapılması, evrakın ikmaliyle mevcutlu olarak savcılığımızda hazır bulundurulması rica olunur."

Her ay bir kez yazılması adet olan bu emrin altında Ankara DGM Savcı Yardımcısı Nuh Mete Yüksel'in adı ve imzası bulunuyor. Ben buna ne gerek olduğunu bir türlü anlayamıyorum.

Benim evim bir kütüphanedir.

Ben evimde aradığımı bulamıyorum.

DGM Savcısının emriyle evime gelen siyasi şube ekipleri benim evimde ne arayacaklarını bilmiyorlar. Emir, neyi arayacaklarını emretmiyor.

Benim aradığımı bulamadığım evimde, ne aradıklarını bilmeyen polisler ne bulabilirler? Eğer bir yazımda suç unsuru bulunduğu düşünülüyorsa, bu yazının kendisinden başka, evimde veya başka bir yerde, suç kanıtı ne olabilir; ne olacaksa, siyasi polislere neden bildirilmiyor? Bu bir kanun mudur? Eğer kanunsa, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde bir başka savcı yardımcısı, örnek olsun, İhsan Alpman Bey, neden bu kanuna uymuyor da, benimle ilgili bir kovuşturma olduğunda yazılı celp gönderiyor ve hatta telefonla bildirtiyor? Eğer bu kanunsa İstanbul'da neden uygulan-

mıyor? İstanbul'da Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde de yargılandım. Siyasi polisler evimden alıp Dal'da hücreye kapatma emrini almadılar; gerek duyulmadı. Yazıyla bildirdiler ve bildirdikleri tarihte mahkemede bulundum.

Bazı DGM Savcı Yardımcıları'nın bana yaptıklarını anlamıyorum. Haksız buluyorum. Yetkinin aşılması olarak görüyorum Yargının gereği değil, haksız bir idari işlem sayıyorum.

Ben, Toplumsal Kurtuluş Dergisi'nin Ekim 1988 tarihinde yayınlanan On Dördüncü sayısındaki bir yazıdan dolayı suçlanıyorum. DGM Savcılığı adına hazırlanan İddianame, şunları iddia ediyor: "Yazıda PKK örgütünün Türkiye Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşleri yazılmıştır." Böyle bir iddianın olamayacağını ve böyle bir İddianame'nin Türk yargı sistemine layık olmadığını kabul edeceğinizi umuyorum.

Hükümet politikasını eleştirmek suç değildir.

Hiç bir örgütün Türk Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşlerini yayınlamak da suç olamaz.

PKK'nın, Türk Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşlerini yayınlamak da suç olamaz.

Bir sözün suç olabilmesi, belli bir ağızdan çıkmasına bağlı değildir; yasalara göre suç olup olmadığına bakılması gerekiyor. İddianame, aktarılan görüşlerin suç olduğunu söylemek ve iddia etmek yerine, "yazıda PKK örgütünün Türkiye Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşleri yazılmıştır." demekle yetiniyor. Türkiye'nin Orta Çağ cezalandırma anlayışı kadar Abdülhamit Dönemini de geride bıraktığına inanmak istiyorum. İstidlal veya kıyaslama yoluyla suç yaratma, Türkiye'de Sultan Hamit döneminde yaşandı.

Hangi PKK'nın, İddianame'nin PKK tarifini de buraya almak istiyorum. Yukarda aktardığım cümlenin hemen üstünde şu cümle var: "PKK örgütünün Türkiye topraklarının bir kısmını bölmeyi hedefleyen ve gayesine ulaşmak için katliamlar yapan, kurduğu pusularla, Türk askerini ve polisini vuran kanlı bir örgüt olduğu herkesçe bilinen bir gerçektir." Savcılık Makamı, PKK'yı böyle tanımlıyor; PKK, gerçekten, Savcılık Makamı'nın tanıttığı türden bir örgüt olabilir. Ancak böyle olması, ne beni ilgilendirir ne de bu dava nedeniyle Savcılık Makanı'nı ilgilendirmesi gerekir. "Suçlu" insan veya örgütün her söylediğinin suç olduğu düşüncesini ceza hukuku çoktan aşmıştır.

Bir sözün suç olabilmesi, bir belli ağızdan çıkmasına bağlı değildir; yasalara göre suç olup olmadığına bakılması gerekiyor. İddianame, aktarılan görüşlerin suç olduğunu söylemek ve iddia etmek yerine, "yazıda PKK örgütünün Türkiye Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşleri yazılmıştır" demekle yetiniyor.

Ben bundan dolayı suçlanacaksam, buraya her ay gelmeye ve bundan dolayı suçlanmamın mümkün olmadığını açıklamaya razıyım. Bunu bir toplumsal görev sayıyorum.

Bir noktanın altını çizmek istiyorum. Her gün gazetelerde TBKP'nin Avrupa'daki veya Ankara'da hapisteki liderlerinin demeçleri yayınlanıyor. Dergilerde yazıları çıkıyor. TSİP Başkanı Ahmet Kaçmaz ile TBKP arasındaki beraberlik ve ayrılık noktaları dergilerde ve zaman zaman gazetelerde yayınlanıyor. Ben, bunlar hakkında, herhangi bir soruşturma açıldığını duymadım. Suç işlemedikleri için açılmıyor; bunu biliyorum. Türkiye Hükümeti'nin politikalarını eleştirdiklerini sanıyorum. Fakat kovuşturma açılmıyor.

Şu noktanın altını çizmek durumundayım: Yasalar açısından TKP, TİP veya TSİP ile PKK arasında hiç bir fark yoktur. Bunların hepsi yasaların yasak saydığı örgütlerdir. Böyle olmasına karşın, hiç bir İddianame' de "yazıda TKP örgütünün Türkiye Hükümeti'nin politikasını eleştiren görüşleri yazılmıştır" denilerek bir suçlama başlatıldığını görmedim.

TİP, TSİP, TKP kadar PKK görüşlerini aktarmak da suç değildir.

Suç, ancak aktarılan görüşlerde yasalara aykırılık varsa ortaya çıkar.

Savcılık, görüşlerin farklı aidiyetini göstererek değil, aktarılan görüşlerle hangi yasanın hangi maddesinin ihlal edildiğini belirterek suçlama yapmak durumundadır.

Bütün bunları bir de şunun için yazıyorum: Gerek siyasi poliste karşılaştığım sorular ve gerekse Savcılık Makamı'nın tutumu, Devlet'in beni, TBKP'ye kaydetmek için bir politika kararı aldığı izlenimi veriyor. Beni TBKP'ye sokmanın Devlet'in ve bu arada Savcılık'ın görevi olmadığını sanıyorum.

"Irak topraklarının Güney Kürdistan olduğu söylendiğinde Kuzey Kürdistan'ın Türkiye toprakları içinde olacağı sonucu çıkmaktadır."

Kimse inanmayabilir; bu cümleyi de İddianame' den aldım.

Türkiye'nin Orta Çağ cezalandırma anlayışı kadar Abdülhamit dönemini de geride bıraktığına inanmak istiyorum. İstidlal veya kıyaslama yoluyla suç yaratma, Türkiye'de Sultan Hamit döneminde yaşandı. "Allah muradınızı versin" dendiğinde Sultan Hamit, yerini aldığı Sultan Murad'ın kastedildiği vehmine kapılıyordu. Cezalandırıyordu.

"Faşist Saddam yönetimi ordu birliklerini Güney Kürdistan üzerine sevkederek çağın en vahşi katliamını gerçekleştirmeye yöneldi." Bunları aktararak, bir de "Kuzey Kürdistan" olduğunu anlatmış olarak ve Irak' ın Kuzey'i de Türkiye olduğu için, Kuzey Kürdistan'ın Türkiye'de bulunduğunu ispatlayarak suç işlemiş oluyorum. İddianame budur.

Bu İddianame için söyleyeceğim şudur: Beni mahkum edin.

Türkiye bu ise, Türkiye böyle görünüyorsa, ben

mahkum edilmeliyim. Böyle görülen bir ülkede benim mahkum olmam gerekiyor.

Ancak bir nokta var. İçim sızlayarak bu noktayı yazmak zorundayım; içimin sızlaması, DGM Savcılığı kanalıyla, Devlet'in bana verdiği önemden geliyor.

ABD, Kürt sorunu ile çok yakından ilgilendiğini gösterdi. Cumhuriyet, bu raporu haber yaparken şunları yazdı: Raporda Türkiye'nin bir bölününün 'Kürdistan' sözcüğü ile anılması, ayrıca raporda Amerika'nın Adana Konsolosluğu'nda tamamen Kürt konusuna tahsisli, Kürt kökenli yerli personelin çalıştırıldığının ilk kez resmen teyit edilmesi Washington'daki Türk makanlarını rahatsız etti." ABD, ayrıntılı bir raporla, Sevr Anlaşmasını hatırlattı ve bu anlaşmanın uygulanmamış olmasına üzüntülerini belirtti.

Yeteri kadar tırnaklı olduğu için ayrıca tırnak koymadım. Paragrafın tümünü suçlanan Dergi'den aktardım. Suçlanan yazı altıncı sayfada, yukardaki paragrafı aktardığım yazı ise yedinci sayfadadır. Yukarda aktardığım paragraf, suçlanan derginin yedinci sayfasında yer alan "ABD, Türkiye'nin Saddam Kıyımından Kaçan Kürtleri Kabul Etmesini Manevra Olarak Nitelendiriyor" başlıklı haber-yorumda yazılıyor.

Şimdi iç sızlatan noktaya geliyorum: Savcılık, beni, Irak'ta bir yere "Güney Kürdistan"' diyerek "Kuzey Kürdistan" imasında bulunduğum için suçluyor ve on beş yıla kadar hapisle cezalandırılmamı istiyor. Peki, güzel! Fakat aynı dergide, yanyana bir sayfada, ABD'nin Türkiye'nin bir bölümüne, ima yoluyla değil, açıkça ve sözcükleri kullanarak, "Kürdistan" demesine ve bunun Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanmasına ne buyruluyor? **ABD, Türkiye'nin bir bölümüne "Kürdistan" diyor ve bütün gazeteler, bu arada Cumhuriyet Gazetesi bunu aktarıyor; suç yok. Ben, Irak'ın Kuzeyine "Güney Kürdistan" diyormuşum,** böylece "Kuzey Kürdistan" söcüklerini akla getiriyormuşum ve bunun Türkiye'de olduğunu ima ediyormuşum; suç var. Üs-telik suç on beş yıllık bir ceza talebiyle birlikte var.

Bunu anlamıyorum. Savcılık, beni, doğuştan suçlu mu görüyor; yoksa, çok mu önemli buluyor? Bunu bilmiyorum.

"Barış görüşmelerinin başlamasından sonra Kürtleri barındıran üç devlet arasında Kürtlere karşı bir anlaşma yapılmasında inisiyatifi Türkiye alıyor. Türkiye, PKK'ye göre bu anlaşmaya, "bazı işbirlikçi Kürt kesimlerini de katıp, oyununu daha geniş boyutlu oynamak istiyor." Türkiye bu çerçeve içinde "insancıl" bir manevraya başvuruyor ve sığınmış olan Kürtlerin ve peşmergelerin ellerindeki silahları alarak kamplara topluyor. PKK, bu kamplara, "toplama kampları" adını veriyor."

Bu paragrafı da İddianame'den aldım. Savcılık Makamı, bunda, suç buluyor. Bunda hiç bir suç yoktur. Bu paragraf, Irak'tan sığınan Kürtler ile ilgili olarak Türkiye'de yapılanları kaydeden ve bunların arkasında iyi niyetli görünmeyen bir plan bulunduğunu ileri süren bir anlatımdır. En küçük bir suç yoktur. Suç olmayan düşünceler, PKK tarafından ifade edilmekle suç olmazlar. Olmuyorlar.

"KÜRDİSTAN" ABD DAMGALI İSE EVET

"Zaman içinde etkisini yitiren Özal'ın bu senaryosu, ABD Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu'nun raporu açıklanınca tümden eridi. Cumhuriyet Gazetesi'nin yazdığına göre ABD Dışişleri Komisyonu Raporu, Özal'ın bu adımını 'kendi Kürtlerine özgürlük vermekten kaçınırken Iraklı Kürtleri kabul etmesinin Avrupa Topluluğu üyeliğine yönelik bir manevra' olduğunu söylüyordu."

Ben son derece şanslıyım.

Çünkü yukardaki paragraf da, Toplumsal Kurtuluş'un suçlanan sayısında ve yine suçlanan sayfa ile yanyana yedinci sayfada yer alıyor. Nerede ise cümleler ve sözcükler de aynıdır; Cumhuriyet Gazetesi'nin yazdığına göre, ABD Senatosu Dış İlişkiler Komisyonu raporu, Türkiye'nin, Irak'tan sığınan Kürtleri kabul etmesini Özal'ın bir manevrası sayıyor.

Peki şimdi ne oluyor? Bir olayı, nerede ise aynı sözcüklerle ABD Değerlendirir. ve bunu Cumhuriyet Gazetesi yazıyor ve suç olmuyor. PKK değerlendiriyor ve Toplumsal Kurtuluş aktarıyor; suç oluyor!

Bunları yazarken benim içim sızlıyor.

Bu iddianamede iki eğilim görüyorum. Birisi, benim reel sosyalizme yönelttiğim eleştirilerden dolayı cezalandırılmak istenmemdir. İkincisi, benim TBKP'ye kaydolmamamdan duyulan rahatsızlık oluyor.

Benimle neden uğraşılıyor; hiç anlamıyorum. Türkiye'de iki hukuk mu yaratılmak isteniyor; bilemiyorum. **Washington, Türkiye'nin bir parçasına "Kürdistan" diyor ve Cumhuriyet bunu yazıyor; suç yok. ANAP Milletvekili Nurettin Yılmaz, üstelik meclis kürsüsünde de değil, "Kürt yoktur demek bölücülüktür" önermesini ilan ediyor** ve verdiği demeçte "Kürdistan Devleti" sözlerini telaffuz ediyor; suç olmuyor. Washington, Türk Hükümeti'nin Irak'tan kaçan Kürtleri kabul etmesine "manevra" diyor ve suç sayılmıyor. Ben ise, Irak'ın bir parçasına "Güney Kürdistan" dediğim iddiasıyla, Özal Hükümeti'nin Irak'tan Türkiye'ye sığınmak isteyen Kürtleri kabul etmesini, PKK ile mücadelesinde bir "manevra" saydığım gerekçesiyle suçlanıyorum, göz altına alınıyorum, tutuklanmam için yedek üyeliğin karşısına çıkarılıyorum, serbest bırakılıyorum, bu yetmiyor, evime gittiğimde gıyabımda tutuklanmam için, evimde çalışırken alınıp Merkez Cezaevi'ne konmam için, Heyetinize yeniden başvurulduğunu ancak dosyayı incelerken öğreniyorum.

Hukuk bu ise, beni mahkum edin.

Türkiye'de savcılık kavramı bu ise, ben hapiste yatmayı tercih ederim.

Ancak bir nokta var. Zamanınızı aldım; bir kamu görevi saydığım için bunları yazdım ve dillendirmeye çalıştım. Yoksa, bu suçlama ile benim hiç bir ilgim bulunmuyor.

Ankara Emniyeti siyasi şubesinde, Ankara DGM Cumhuriyet Savcılığı'nda, DGM Yedek Üleliği önünde, suçlanan bu yazıyla benim hiç bir ilgim olmadığını söyledim. Basılı dergide, bu yazının üzerinde benim ismim veya imzam yok; bulunmuyor. Dergi'de bu yazı ile benim aramda bir bağ kurmak için en küçük bir iz bile görünmüyor.

Bütün bunlar açık iken, Basın Yasası'nın ilgili maddesi, yazı işleri müdürlerinin, bir yazıyla ilgili yazar söylemeye zorlanamayacağı hükmü ortadayken, DGM Yedek Üyeliğinin, Savcılık tutuklama istemini reddeden kararı da bu yöndeyken, ben yine de böyle bir suçlama ile karşı karşıya bırakılıyorum ve huzurunuza alınıyorum.

Şimdi Savcılık İddianamesi'nden uzun bir aktarma yapıyorum.

Sanık Yalçın Küçük'ün bu yazının kendisi tarafından yazılmadığını ancak; derginin yazı işleri müdürü Felemez Ak, emniyet ve savcılık ifadelerinde bu yazının Yalçın Küçük tarafından derlendiğini söylemektedir. Felemez Ak'ın emniyet ve savcılık ifadelerinin arasında DGM Yedek Üyeliğinin 24.1.1989 tarihli ve 1989/29 D. iş sayılı kararında belirtildiği gibi çelişki yoktur. Felemez Ak, konu ile ilgili olarak 5.12.1988 tarihli emniyet ifadesinde şöyle demektedir:

... 6. sahifede yer alan "PKK: Uluslararası Komplo Var" başlıklı yazıyı Yalçın Küçük derledi, ben yazı işleri müdürü olarak derginin Ekim 1988 tarihli 14. sayısında bu yazının yayınlanmasına karar verdim. Kendisi bahse konu yazıyı PKK'nin yurt dışı baskılı yayın organı Berxwedan dergisinden esinlenerek yazdığını bana söyledi. Ben, bu yazıyı, Berxwedan isimli dergilerdeki konularla karşılaştırıp basılmasına karar verdim. Benim, yazının hazırlanmasında herhangi bir katkım yoktur.

6.12.1988 tarihli savcılık ifadesinde ise yazı Yalçın Küçük tarafından derlenmiş, PKK'nın yayın organı olan Berxwedan isimli dergiden alınarak aynen dergiye konulmuştur, denilmektedir. Görüldüğü gibi Felemez Ak'ın Savcılık ve Emniyet ifadeleri birbirini doğrulamaktadır.

Ne yazık, birbirini doğrulamıyor.

İddianame'nin üç paragrafını aynen aktardım. Şimdi söyleyeceklerime geliyorum ve birincisi şudur: Savcılık, Felemez Ak'ın polis ifadesini aynen aktarıyor. Buna karşılık, Savcılık'taki ifadesini, tırnak içinde vermeyerek, özetlemeyi tercih ediyor. Bu mantığa uymuyor; çünkü, polis ifadesi daha uzun ve Savcılık ifadesi daha kısadır. Uzun olanın tam ve kısa olanın özet olarak aktarılması, mantıklı bir aktarımdan bir sapmayı gösterir. Nerede sapma varsa, üzerine giderek analiz etmek gerekiyor; bu, benim, bilimsel araştırma yöntemleri arasında son derece verimli saydığım bir ilkedir. Bu ilkeye uygun olarak, Felemez Ak'ın, bu İddianame'yi hazırlayan Savcı Yardımcısı önünde verdiği ve altında Savcı Yardımcısı N. Mete Yüksel ile birlikte imzasının bulunduğu Savcılık ifadesini aynen aktarıyorum.

"Toplumsal Kurtuluş dergisinin Ekim 1988 tarihli 14. sayısında çıkan 'PKK Uluslararası Komplolar' başlıklı yazı herhangi biri tarafından yazılmamıştır. Yalçın Küçük tarafından derlenmiş, PKK'nın yayın organı Berkvaben isimli gazeteden alınarak aynen dergiye konulmuştur ve yazıda da herhangi bir suç unsuru yoktur."

Ne yazık, Savcılık Makamı'nın iddiasının tam aksine, Felemez Ak'ın polis ve savcılık ifadeleri birbirinin tam karşıtıdır. Savcılık'ta Felemez Ak, söz konusu yazının hiç kimse tarafından yazılmadığını ve PKK yayınından aynen alındığını ve bunu kendi kararıyla yayınladığını açıkça ifade ediyor.

Mehmet Ali Aybar ile Behice Boran'ı, bir temel konuda görüşlerini, Fransa'dan aldıkları gerekçesiyle eleştiriyorum. 1965 yılında Parlamentoya giren onbeş temsilciye bakarak, parlamenter mücadeleyi ve yolu mutlaklaştırıyorlar.

Böyle bir durumda Savcılık, benim hakkımda, nasıl dava açar?

Ben, Basın Yasası dışında bir suçlu muyum? Savcılık Makamı, yazıyla benim aramda bağ olduğunu gösteren hiç bir kanıt sunmuyor. Yazı İşleri Müdürü yazının hiç kimse tarafından yazılmadığını söylüyor. Kaynak bir dergiden alındığını ifade ediyor. Böyle bir durumda, benim hakkımda, 142/3–6 sevk maddesiyle nasıl dava açılabilir? Altıncı fıkra basın yoluyla işlenen suçlar içindir. Yazı işleri müdürü bu yazının hiç kimse tarafından yazılmadığını söylüyor ve ben yazmadığımı tekrarlıyorum; böyle bir durumda, benim bir basın suçu işlediğim nasıl ileri sürülebilir?

İkinci nokta şudur: Bir yayın organında yazı işleri müdürleri, gelen yazıların hepsinin kaynaklarını bilmezler. Başka çalışanlar, genel yayın yönetmenleri ve diğerleri var; yazı işleri müdürleri yazıyı yayınlamaya karar verirler. Yayınlamaya değer görürler ve yasal bir engel görmezlerse, yayınlamaya karar verirler. Yayınladıkları takdirde de Basın Yasası çerçevesinde sorumluluklar işler. Savcılar, basın yoluyla işlenen suçlarda, Basın Yasası dışında hiç kimseye sorumluluk ve suç yükleyemezler.

Üçüncü nokta şudur: Artık Emniyet siyasi şube sorgulamalarında herkesi ve her olayı bana bağlamak bir adet oldu. Siyasi poliste hiç tanımadığım kimselerden, bir yayını benden aldıkları veya benim "yandaşım" oldukları yolunda ifadeler alındığını biliyorum.

"Tahminen 15 gün kadar önce Yalçın Küçük Hoca, Bilgesu Erenus ile yurt dışına, Almanya'ya gittiler. Orada Haluk Yurtsever ile görüşme yapıp çeşitli konularda ve kurulacak açık devrimci parti konusunda konferanslar düzenleyeceklerdi. Yapılacak konferanslara, kaçak olarak yurt dışında bulunan kaçak örgüt mensupları da katılacak. Yani Bilgesu Erenus ve Yalçın Küçük yurt dışında konferans verirken kim olursa olsun katılır. Ayrıca Bilgesu Erenus ve Yalçın Küçük yurtdışında Danimarka'ya giderek Fadıl Ölmez isimli Toplumsal Kurtuluş Dergisi'nin Danimarka temsilcisi ile görüşeceklerdi. Başkaca Fransa ve diğer Avrupa ülkelerine gidip yukarda belirttiğim konularda konferans verebilirler. Yalnız ben bu şahısların yılbaşından 1–2 gün önce tekrar yurda döneceklerini kendilerinden duymuştum. Yurt dışında Paris'te bulunan Temel Demirel isimli şahıs bizim Toplumsal Kurtuluş Dergisi'ne her ay yayınlanmak üzere yazı ve şiir göndermektedir. Fransa'ya Bilgesu Erenus ve Yalçın Küçük geçtiklerinde Temel Demirer isimli şahısla da görüşecekler. Ayrıca dergiye yurt dışında bulunan müstear isimlerle yazı yazanlar ve gönderenler vardır. Ancak derginin içeriğine uygunsa yazıları dergide yayınlıyoruz."

Bu, Ankara Emniyeti siyasi şubesinde alınan polis ifadelerinden birisidir. Felemez'e aittir ve dosyada bulunduğu için aktarıyorum. Ben Avrupa'ya gittiğimde, polis, genel yayın yönetmenimiz İhan Akalın ile yazı işleri müdürümüz Felemez Ak'ı Ankara Dal'a alıyor ve benim Avrupa'da ne yapacağım, kimlerle görüşeceğim, ne zaman döneceğim konusunda "sırlar" öğreniyor ve bunu Ankara DGM Cumhuriyet Savcılığı'na gönderiyor.

Pek çok gazete ve dergide, yurt dışında siyasi mülteci olarak yaşayan, Emniyet sözcülerine göre "kaçak" olan pek çok kimse ile mülakat, röportaj yayınlıyor; bunlar dergilerde yazı yazıyorlar. Herkes her yerde yazıyor ve herkes herkesle görüşüyor; yazılar ve görüşmeler bile gazetelere ilan konusu oluyor. Ama ben?

Dördüncü nokta şudur: Eskiden yurt dışında basılan yayınların çoğu yalnızca bana geliyordu. Ben de Dergi'ye veriyordum. şimdi hem bunlar Dergi'ye geliyor ve hem de bu tür yazılar, Toplumsal Kurtuluş'un yurt dışı temsilciliklerinde hazırlanarak Dergi'ye gönderiliyor. Benim yüküm azalmış bulunuyor. Dergi, kendisini kabul ettirdikçe benim katkım azalıyor ve başkalarının katkısı artıyor.

Birinci dava ile benim ilgim yoktur.

İKİNCİ DAVAM: "AYKIRI" BİR MARXİZM DERSİ

İkinci davam, On Beşinci sayıda yayınlanan "Problematik ve Proğramatik Açıdan Devrimci Parti" başlıklı incelememle ilgili oluyor. İddianame'den anlaşıldığına göre, ben bu incelememle, üç ayrı suç birden işlemiş bulunuyorum; ancak, Savcılık Makamı, beni, bir kez suç işlemiş sayıyor ve ilgili ceza maddesinin yalnızca bir kez uygulanmasını istiyor.

Teşekkür ediyorum.

Fakat yine de bana yüklenen üç suçu ayrı ayrı ele almak istiyorum. Birincisiyle başlıyorum.

"Sanığın Türkiye devrimcilerine verdiği mesajda Lenin'in zamanından daha ileri bir çizgiden başlama şansına sahip olduklarını belirtmesi, iktidarın ilk gününde metanın ve pazar ilişkilerinin kaldırılacağını söylemesi ve diğer mesajlar, yukardan beri vurgulayageldiğimiz komünizm propagandasını tamamen perçinlemiştir."

Birinci suçum budur. Bu suç bana göredir. Dünyanın başka bir yerinde ve Türkiye'de bu suç ilk kez ortaya çıkıyor.

Bir: Lenin'in yaptığını yapmayacağını şimdiden ilan eden bir kimsenin suçlu ilan edilmesini ilk kez görüyorum.

İki: Lenin'den sonra Stalin'in, Hruşef'in, Brejniyef'in, Andopov'un, Çernenko'nun ve nihayet Garbaçov'un yaptıklarını yapmamayı vaad etmenin komünizm propagandası sayılmasıyla ilk kez karşılaşıyorum.

Üç: "Meta" ilişkisi yerine "ürün" ilişkisini koymayı istemek suç sayılıyor. Savcılık Makamı, bunların suç olabileceğini hangi ceza yasasından veya bilimsel kitaptan çıkarıyor; bunu bilmiyorum. Göstermek durumundadır.

Eskiden Savcılık Makamı için bir suçlama yöntemi vardı: "Marx, Engels, Lenin, Stalin söyledi ve yazdı" deniliyordu. Sanığın söylediği veya yazdığı ile bunlar arasında bir yakınlık veya paralellik, suçluluk için bir karine ve çok zaman da ispat sayılıyordu. Şimdi ise uzaklık suç sayılıyor.

Artık Savcılık Makamı'nın suçlama mantığı değişmiş görünüyor. Yeni mantık şudur: "Yalçın Küçük söylüyorsa, mutlaka bir suç vardır." Ceza mantığı benim ölçüme göre değiştirilmek isteniyor.

Dört: "İktidarın ilk gününde bir disiplin olarak siyasal iktisat kitabı kapatılmalıdır. Siyasal iktisat tarih sahnesine burjuvazinin iktidara yükselmesinin yasalarını inceleyen bir bilim olarak çıkıyor." Bu paragraf da İddianame'de yer alıyor ve ben, siyasal iktisat ya da daha yaygın adıyla ekonomi politik kitabını kapatmayı planlamak suçuyla yargılanıyorum.

Bu yeni bir suçtur ve benim için icat edilmiş oluyor. Ancak yine de sormam gerekiyor; Türkiye'de nerede, "siyasal iktisat kitabı" okutuluyor ki, ben bunu kapatmakla suç işlemiş oluyorum. Türkiye'de hiç bir üniversitede açılmamış bir kitabı kapatmak istemenin suç sayılmasıyla da ilk kez karşılaşılıyor.

Sosyalizm, bağımsızlığıda anlatıyor; buna karşın "sosyalizm" sözcüğünün yanına bir daha "bağımsızlık kelimesi eklendiğinde bir anlam kuvvetlendirmesi değil, program ve politik mücadele zayıflığının ortaya çıktığını, böylece kapitalist ve kapitalizan güçlerle köprü kurulduğunu ileri sürüyorum. Sosyalizm mücadelesinde, ayrıca bir "demokrasi" sözcüğü ilave etmenin, burjuva parlamentarizmine kapı açmak olduğunu belirtiyorum.

Ancak burada bir başka nokta var. Savcılık Makamı, beni suçlarken, incelememdeki bir paragrafı tam yarısından ikiye kesmiş görünüyor. İkinci yarıyı almıyor. Tamamını aktarıyorum.

"İktidarın ilk gününde bir disiplin olarak siyasal iktisat kitabı kapatılmalıdır. Siyasal iktisat tarih sahnesine burjuvazinin iktidara yükselmesinin yasalarını inceleyen bir bilim olarak çıkıyor; sosyalizmle birlikte sona eriyor. Sosyalizmle birlikte siyasal iktisatın yerini, kendisi bir bilim olan, sosyalizm alıyor. Sosyalizmde, sosyalizmin siyasal iktisatı bir garabet'tir; Türkiye'de yeni bir iktidarın böyle bir garabete de son vereceğini düşünüyorum."

Bana suç giydirmek için, Türkiye'de hukuk da tersine çevriliyor. Sovyetler Birliği'nde "ekonomiçeskaya politika sotsiyalizma" var; bu kitap okutuluyor. Lenin zamanında da okutuluyordu. Ben bunun bir garabet olduğunu yazıyorum. Suçlu bulunuyorum.

Bir parantez açmak istiyorum. **Bu İddianame'de iki eğilim görüyorum. Birisi, benim reel sosyalizme yönelttiğim eleştirilerden dolayı cezalandırılmak istenmemdir. İkincisi, benim TBKP'ye kaydolmamamdan duyulan rahatsızlık oluyor.**

Bunları çok net görüyorum ve yazıyorum. Bir inceleme ile işlediğim ikinci suçuma geliyorum.

Sanık, Mehmet Ali Aybar, Behice Boran, Sadun Aren, Hikmet Kıvılcımlı gibi etkili bir sol hareket yaratamadıkları için veya bu kişilerin şahsiyetleri itibariyle tenkit etmiştir."

Bu inanılmaz cümle de Savcılık İddianamesi'nde yer alıyor. **Türkiye Cumhuriyeti tarihinde, ömürlerinin güzel kesitlerinden birer bölümünü ceza maddelerinin uygulanmasıyla hapislerde geçirmeye mahkum edilmiş bu güzide insanları eleştirmiş olmam, benim de, cezaya çarptırılarak yeniden hapse konmamın gerekçesi yapılmak isteniyor. İnanılması çok zor; benim ölçüme göre bir ceza sistemi** kurma çabaları Devlet'i nereden nereye götürüyor.

Şimdi başlıyorum.

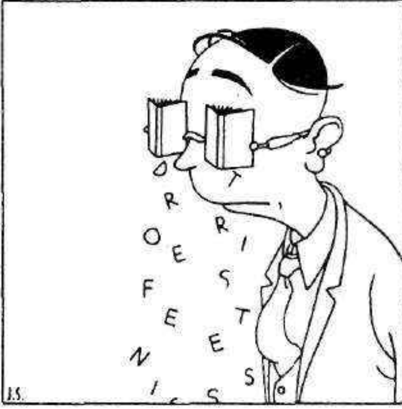
"Varşova Pakti ülkelerinin, 1968 müdahalelerini 'Dubçek reformları sosyalizme aykırıdır' diyerek değil Çekoslavakya'nın bu hareketinin dünya sosyalist sisteminin dünya kapitalist sistemine karşı bir mevzi kaybedilmesi olasılığını önlemek için yapıldığını düşünerek tasvip etmiştim. Bugün de aynı şekilde değerlendiriyorum. Dubçek reformları bir anlamda erken, diğer sosyalist ülkelerle işbirliği ve dayanışma içinde yapılmamış girişimlerdir. Bir danışma yapılabilseydi, böyle bir müdahaleye gerek kalmazdı. Böyle bir danışma yapılmamasında müdahale eden güçlerin kuşkularını haklı çıkaran bir yan vardır." Bu paragraf benim incelememde yer alıyor ve Profesör Aren'in, Sovletler Birliği'nin Çekoslavakya'ya müdahalesinin yirminci yılı nedeniyle bir dergiye verdiği mülakattan olduğu gibi aktarılıyor. Profesör Aren'indir ve ben aktarmış oluyorum.

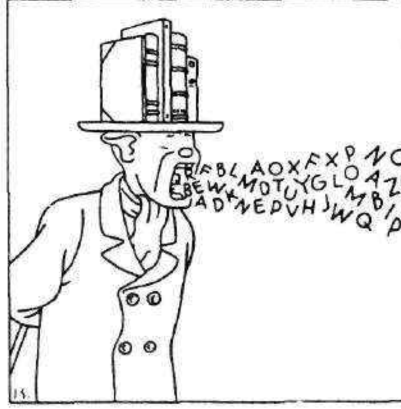
Aktarmanın hemen arkasından benim incelemem şöyle sürüyor: "Bu sözler son derece üzücüdür; neresinden bakılsa üzücü görünüyor. Her tarafı çarpıtma ve bile bile gerçek dışı açıklamalarla dolup taşıyor. Bir paragrafta bu kadar çarpıtmanın nasıl yapılabileceğine şaşırıyorum. Bunların bir bölümünü bırakıyorum. Sadece iki noktaya değiniyorum; bütün dünyanın gözü önünde Otto Şik ve Dubçek adıyla her tarafta tartışılan Çekoslavakya Reformları'nın diğer sosyalist ülkeler tarafından bilinmediğini ve tartışılmadığını söylemek, çocuklara masal anlatmak oluyor. Fakat bu o kadar önemli değil; önemli olan Profesör Sadun Aren' in, bu sözler Sadun Aren'e aittir, yalnızca danışılmadığı için Varşova Paktı tanklarının Prag'a girdiğini ve bunun doğru olduğunu söylemesidir."

Böyle bir eleştiri yapıyorum ve Savcılık, beni, böyle bir eleştiri yaptığım için cezalandırmak istiyor.

Böyle bir suçlamadan dolayı verilecek bütün cezalara razı olduğumu açıklamak istiyorum.

Ancak ben bu incelememde yalnızca Sadun Aren'i eleştirmedim; başka düşünceler de ileri sürdüm. İncelemem, kaldığı yerden, şöyle devam ediyor: "Çok açık yazıyorum: Sadece danışılmadığı için bir sosyalist ülkenin tanklarının başka bir sosyalist ülkenin topraklarına girmesini tasvip etmek, sosyalizm düşmanlığıdır. Anti–sovyetizmin kaynağını bu tür açıklamalarda da aramak gerekiyor. Açık devrimci partiyi, bu türlerden korumak ve uzak tutmak zorunludur." Bunları da yazmış bulunuyorum.

Beni TBKP içinde görmek isteyenlerin bu sözlerimi suç saymalarını anlamaya çalışıyorum.

"Fransa ve Fransızca, Genç Osmanlı ve Genç Türk geleneklerine de uygun olarak, 1940 yıllarında ve 1960 yıllarının ilk yarısında da, Türkiye solculuğunun tek kaynağı olmayı sürürüyor. Bu nedenle, Yirminci Kongre'nin kararları ve etkileri de, 1950 yıllarında, Türkiye'ye Fransa'dan ve Fransızca olarak giriyor. Fransız Komünist Partisi, kendi sınırlamaları içinde, Yirminci Kongre'nin kararlarını abartmaktan başka bir yol bulamıyor; Fransız Komünist Partisi'nden on yıl sonra da, Parlamentodaki on beş temsilcinin önemini abartarak, Ankara'da Aybar ve Boran, barışçıl ve parlamenter yolu mutlaklaştırıyorlar."

Bu paragraf da incelememde yer alıyor ve Mehmet Ali Aybar ile Behice Boran'ı, bir temel konuda, görüşlerini, Fransa'dan aldıkları gerekçesiyle eleştiriyorum. 1965 yılında Parlamento'ya giren on beş temsilciye bakarak, parlamenter mücadeleyi ve yolu mutlaklaştırıyorlar. Bunları yazıyorum ve Savcılık Makamı, Mehmet Ali Bey ile Behice Hanım için koruyucu işlevini üstlenmek istiyor. Her ikisinin de ihtiyacı olmadığını biliyorum; ancak Savcılık, bana suç giydirebilmek için böyle bir yolu zorunlu buluyor.

"Doktor Hikmet, 1960 yıllarında sosyalizmi değil 'İkinci Kuvayi Milliye' hareketi yaratma peşine düşüyor, Mehmet Ali Aybar ise açıkça İkinci Kurtuluş Savaşı'nı açıyor."

Bu paragraf da incelememde var. Biçem, hem Hikmet Kıvılcımlı'yı hem de Mehmet Ali Bey'i eleştirdiğimi gösteriyor. Eleştiriyorum.

KAPİTALİZM VE KEMALİZM'İN KALINTISI: BAĞIMSIZLIK VE DEMOKRASİ

"Önce bir noktanın saptanması gerekiyor; 1960 yıllarında ortaya çıkan eklektik sol programın yamalarından pek azı, bu yılların damgasını taşıyor. Hem 'demokrasi' hem de 'bağımsızlık' çizgileri ve bunlar olduktan sonra davet almadan gelen popülizm, daha önceki dönemlerden geliyor. Demokrasi çizgisi, İkinci Savaş'ın sonunda pratik bir ivme alan ve Türkiye'de Bayar–Menderes çıkışının çerçevesini aşmayan bir etkilenme, popülizm de 1940 yıllarında Türkiye komünistlerinin kemalist bayrak altında erimek için sarıldıkları gerekçe ve bağımsızlık ise, Bayar–Menderes döneminde Türkiye'ye kadar uzanan Amerikan boyurduruğundan kurtulmak için kemalizmin rönesans programı olarak ortaya çıkıyor. Bunlar içinde 1960 yıllarında ortaya çıkan ve politik bir bayrak olarak kütlelere götürülen sadece bağımsızlık çizgisidir; ancak bu eski bir programı yeniden yaşatmak adıyla sunuluyor. Bu dönemde bağımsızlık programı, İkinci Kuvayi Milliyecilik ve İkinci Kurtuluş Savaşı bayrakları birbirinin yerine geçebiliyor ve birbirinin yerine kullanılıyorlar."

"Birinci Soğuk Savaş dönemlerinin izlerini taşıyorlar."

"Yeteri kadar sosyalist olmamayı anlatıyorlar."

"Yeteri kadar sosyalist olmama, Türkiye sosyalist hareketinin birincil ve ölümcül hastalığı olarak zararlı etkisini sürdürüyor."

Ben bunları yazıyorum: Aybar, Boran ve Aren'i yeteri kadar sosyalist olamadıkları için eleştiriyorum. Sosyalizm sözcüğünün hem bağımsızlıkçılığı ve hem de geniş yığınların katılımı anlamında demokratik olmayı içerdiğini ve bu nedenle "bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm" üçlemesini kullanmanın "Bab–ı Ali Kapısı" demekten farksız olduğunu yazıyorum. Sosyalizm, bağımsızlığı da anlatıyor; buna karşın "sosyalizm" sözcüğünün yanına bir daha "bağımsızlık" kelimesi eklendiğinde bir anlam kuvetlendirmesi değil, program ve politik mücadele zayıflığının ortaya çıktığını, böylece kapitalist ve kapitalizan güçlerle köprü kurulduğunu ileri sürüyorum. sosyalizm mücadelesinde, ayrıca bir "demokrasi" sözcüğü ilave etmenin, burjuva parlamentarizmine kapı açmak olduğunu belirtiyorum. Şunları da yazmış bulunuyorum: "Sosyalist mücadele bayrağı açılırken bu bayrağa 'demokrasi' ve 'bağımsızlık' yıldızları dikmek, henüz sosyalist olmamak demektir. En hafif yakıştırma ile burjuva demokratizmi ve kapitalizminin ilericilik gücü konusunda kompleksli olmayı anlatıyor." Bu görüşlere ve bu görüşlerime tahammül etmek gerekiyor.

"Devrimi yetmiş yaşında bir sosyalist ülkede, toplumsal yönetime, geniş kütlelerin tam ve gecikmiş katılımını sağlamak üzere ön plana çıkartılan demokrati-

zasyon programını, sosyalist iktidar için henüz kapsamlı ve güçlü bir siyasal örgütlenmeden yoksun bir başka ülkede, sosyalist mücadelenin üstünü örten bir şal haline getirmek bir kuşbeyinliliktir ve taklitçilik oluyor. Bugün Türkiye'de bütün hareketliliklerini dalgalandıramadıkları 'demokrasi' bayrağının altında oturmak olarak gören tüm tövbekarları kuş beyinli saydığımı saklamıyorum."

Bunlar da incelememde var ve şunu ekliyorum: Devlet, bana tahammül etmek zorundadır.

Bunları yazmış olan bir kimseyi burada ve hiç bir yerde mahkum etmek mümkün değildir.

Ben "devrim" ve "sosyalizm" sözcüklerini ağızlarından düşürmezlerken, Mihail Garbaçov, "demokrasi" sözcüğünü ağzından düşürmemeye başlayınca, başka bütün sözcükleri unutarak bir papağan gibi Garbaçov' u taklit edenleri kuş beyinli olarak niteliyorum. Bunlar tövbekardırlar. Bunlarla beraber olmak istemiyorum. Bunları söylüyorum; Savcılık Makamı'nın kuş beyinliliği bana karşı savunur bir duruma düşmemesini istiyorum.

Savcılık Makamı, hukuk platformunda kalmak zorundadır. Savcılık Makamı, politika dışında kalmalıdır.

Ben kendi beynimle düşünmeye ve yazmaya devam edeceğim.

Ben sosyalistim.

Kendimi saklamaya ihtiyacım yok; ayrıca bir de "bağımsız" sözcüğüne ihtiyacım yok. Çünkü bağımsız düşünebiliyorum. Çünkü Garbaçov yeni sözcüklerle çıkınca hemen bunlara kapılmıyorum. Böylece de "sosyalizm" sözcüğünün yanına "bağımsız" sözcüğünü getirmiş olanlardan çok daha bağımsız ve "demokrasi" sözcüğünü ekleyenlerden de çok daha demokrat olduğumu göstermiş oluyorum.

Bu bir ispattır.

Söylediklerimin doğruluğu bana bakılarak ispat edilebiliyor.

Beni TBKP'ye iten Devlet zorunun yanında, Savcılık Makamı'nın bir de Garbaçov sözcüklerini ceza tehditiyle, önüme koymasına esef ediyorum.

"Bağımsızlık programının sosyalizm mücadelesinde yer alması, kemalizmin bir sızması ve burjuva görüşlerin kalıntısıdır. Bu program, Soğuk Savaş dönemini hareketsiz veya en çok burjuva hareketler içinde geçiren başta Mehmet Ali Aybar, sonra Behice Boran ile sol hareket içinde bir görüş üretmekten daha çok başkalarının ürettiği görüşlere katılmayı bir kişilik haline getiren Sadun Aren bir tarafta, Doğan Avcıoğlu ve arkadaşları diğer tarafta ve Soğuk Savaş döneminde etkili bir sol hareket yaratmayı başaramayan Hikmet Kıvılcımlı orta yerde, hep birlikte sosyalizme taşıdıkları bir vurgulama oluyor."

"'Bağımsızlık' misafir olarak geldiği evde ev sahibini kovan yavuz kimse örneği, kemalizmin, sosyalizmin programını gölgeleme çaba ve başarısı olarak görünüyor. Geçmiş mücadeleye sağlıklı bir bağ işlevini aşarak ricat için bir köprü fonksiyonu görüyor."

"Demokrasi, aynı kadroların, 1940 pratiğinden kalma şartlanma ve 1950 yıllarında hiç bir muhalefetin içinde olmamalarının yarattığı kompleksi yansıtıyor. Behice Boran ve arkadaşları, 1940 yıllarında parçası oldukları aydın muhalefetini politikleştirme aşamasında, Bayar ve Menderes'in burjuva ve danışıklı muhalefetiyle bir 'cephe' arayışı içine girecek ölçüde sulandırıyorlar. Aybar ise bu dönemde Türkiye soluna en önemli ve olumlu katkısı olan CHP karşıtlığını açıyor ve burjuva muhalefetten uzak kalmaya özen gösteriyor; ancak savunma çizgisi hala demokrasi perspektifinin dışına çıkmıyor."

"Teorik planda, 'bağımsızlık' ve 'demokrasi' programlarını sol mücadeleye taşımak, kapitalizmden umudu kesmemeyi anlatıyor. Burjuvazinin insanlığının ve Türkiye'nin ilerlemesi için hala yapacaklarının kaldığı ve bulunduğu inancını taşıyor."

"Başkası düşünülebilir mi? İşçi sınıfının yönetimi olan sosyalizm için mücadele kabul edildikten sonra, bağımlı ilişki veya geniş kütlelerin her karara en geniş ve en aktif bir biçimde katılmalarının dışında bir yöntem akla gelebilir mi? Sosyalizm programının yerine, ayrıca 'demokrasi' ve 'bağımsızlık' çizgilerinin düşülmesi, sosyalizme güvensizliktir; sosyalizmi anlamamayı anlatıyor. Gericiliğe ödün niteliği taşıyor."

Bütün bunları söz konusu incelememden aktarıyorum. Ben sosyalizme güveniyorum. Güvendiğim için sosyalizmi, tekrarlardan ve kendisine yabancı öğelerden ayıklamaya çalışıyorum. Bu, en çok Türkiye'de yapılıyor; katkıda bulunmak istiyorum.

Reel sosyalizmin mutlaka sorunları olduğunu ve olacağını biliyorum. Ancak çözüm yine sosyalizmdedir. Garbaçov, sorunlara parmağını basıyor. Fakat çözüm olarak ileri sürülenlerin bir bölümü sosyalizmin, bilimin dışına düşüyor ve eleştirilerin bir bölümünde sosyalizme inançsızlık yatıyor.

Sovletler Birliği'nde sosyalizme inançsızlık türemesi, bende inançsızlık yaratmıyor. Paniğe yol açmıyor. Bağımsızlığı burada da görüyorum ve parmak basıyorum.

Bir parantez açmak istiyorum. Tezler Dizisi'nin dokuzuncu kitabı yayınevimdedir. Onuncusunu yazıyorum. Böylece 7000-8000 sayfalık on kitapla Türkiye'de biz Türklerin, toplumları, tarihleri ve kendileri hakkında düşüncelerini önemli ölçüde değiştirmiş oluyorum. Bunu ben söylemiyorum; başkaları da söylüyor. Bir örneğini ekte sunuyorum.

Şimdi dünya toplum düşüncesini değiştirmeyi denemeye başlıyorum. Bunları "Ekonomi Politik" başlığı altında topluyorum. Son yazılarımda izleri ve ipuçları var. Aynı zamanda, yer yer Marx'tan ve Lenin'den ayrıldığım noktaları da yazıyorum. Son zamanlarda Savcılık Makamı, bunların hepsini suçlayarak önünüze getiriyor. Böylece Ekonomi Politik üzerine yeniden yazıma değerli Mahkemenizi de orak etmiş oluyor. Fakat bunu da sağlarken, hukuk alanında çok önemli bir karışıklığa da neden oluyor; Aybar, Boran, Aren'i eleştirmeyi suç sayıyor ve Lenin'in yapmadığını yapacağımı yazmamı komünizm propağandası sayıyor.

Mehmet Ali Bey, Behice Hanım, Sadun Aren, Doktor Hikmet, bunların hepsinin Türkiye sosyalizmine katkıları var. Eleştirdiğim kadar şükran da duyuyorum. Bu, bir. Sovyetler Birliği'nde de sosyalizmin dışında çözüm arayanların bulunduğunu yazıyorum. Bu, iki. Üçüncü olarak, genel bir platformda, sosyalistlerin yeteri kadar sosyalist olmadıklarını ileri sürüyorum. Bir çelişki mi?

DÜNYA SOLU ÜZERİNE TEZLERE BAŞLANGIÇ

Sorunu, Marx'ta ve Komünist Manifesto'da görüyorum. Marx'ta yer yer ve Komünist Manifesto'da çok belirgin bir biçimde kapitalizme yapılan olumlu ve aşırı vurguları artık geçersiz görüyorum. Marx'ta ve Komünist Manifesto'da, kapitalizmin ilerleten, düzelten ve çözün rolüne gerekli olandan fazla bir vurgu yüklendiği için, dönemeçlerde, dönüşte, bunalımlı ve sorunlu zamanlarda, sosyalistlerin bir bölümü kapitalizme güvenmeyi tercih ediyorlar ve sosyalist yola güvenemiyorlar. şimdi bu güven matriksini tersine çevirmek için yeni bir kitap dizisi üzerinde çalışmaya başlamış bulunuyorum.

Bu çalışma çerçevesinde Komünist Manifestosu'nun bazı yönlerini de eleştirmem doğal oluyor; ip uçları pek çok yazımda var. Savcılık makamı'nın henüz bu ipuçlarını farketmediği anlaşılıyor; fakat gördüğü an huzurunuza getireceğinden hiç kuşku duymuyorum. Meta ve pazar ilişkisinde, emek değer yasasının işlerliğine son verme zamanında, ekonomi politiğin kaldırılmasıyla ilgili olarak Lenin'den ayrıldığımı yazdığım için komünizm prapagandası yapma gerekçesiyle huzurunuza çıkartılmak, burada, hiç kuşku bırakmıyor.

Marx'da ve Komünist Manifesto'da, kapitalizmin ilerleten, düzelten ve çözen rolüne gerekli olandan fazla bir vurgu yüklendiği için, dönemeçlerde, dönüşte, bunalımlı ve sorunlu zamanlarda, sosyalistlerin bir bölümü kapitalizme güvenmeyi tercih ediyorlar ve sosyalist yola güvenmiyorlar.

Savcılık Makamı'nın çelişik gibi görünen bu durumunu ben anlıyorum. Çünkü yazdıklarım ceza yasalarının dışında kalıyor. Savcılık Makamı da beni mevcut ceza yasalarıyla mahkum ettirmek istediği için böyle bir duruma düşüyor.

"Sanık Yalçın Küçük, yazının bu bölümünde, sosyalizmin işçi sınıfının yönetimi olduğunu belirtmiştir. Sınıflararası mücadeleden yanadır. Bağımsızlık programının sosyalizm programında yer alması kemalizmin sızmasıdır, derken Atatürkçü düşünceye karşı olan tavrını da ortaya koymuştur."

Bunlar Savcılık İddianamesi'nde yer alabiliyor. Beni suçlayabilmek için böyle bir paragraf yazılıyor. Üzülüyorum.

"Sosyalizmin işçi sınıfının yönetimi olduğunu belirtmiştir." Bunun aksini söyleyen var mı? Dünyanın herhangi bir yerinde sosyalizmin işçi sınıfının yönetimi olmadığını ve olmayacağını söyleyen var mı? Dünyanın pek çok yerinde ortaya çıkan ve sınıflar arası uzlaşmayı savunanlar bile, henüz sosyalizmin işçi sınıfının yönetimi olduğuna itiraz etmiyorlar. Bu bir alfabedir ve ben alfabeyi tekrarlamaktan dolayı suçlanıyorum.

"Sınıflararası mücadeleden yanadır." Hiç kuşku yok; sınıflar arası mücadeleden yanayım ve sınıflararası mücadelenin tarihin anlaşılmasında başlıca ipucu ve eksen olduğunu düşünüyorum.

Fakat bunda ne sakınca olabilir; bunlar yasalarda ve temel yasalarda yazılıdır.

Ben yazmış olsam da olmasam da, Türkiye'de sınıflararası mücadele var. Sendikal mücadele sınıflar arası mücadele değil de, nedir? İşçi sendikaları ve işveren sendikalarının varlığı ne anlama geliyor? Türkiye'de sosyalist partilerin kuruluşu Anayasa Mahkemesi'nde de tescil edilmedi mi? Sınıf mücadelesi yapmayan sosyalist parti olur mu? Bütün partiler ve bu arada sermaye partileri de sınıflararası mücadele yapıyorlar; ancak bunu söylemiyorlar.

Ben, her ay huzurunuza çıkartılmaktan utanıyordum; artık utanmadığımı söylerken, bunları anlatmak istiyorum. Giderek kesin bir kamu görevi yaptığıma

inanıyorum. Benim her ay huzurunuza getirilmem ve Türkiye'de var olan yasaları ve içtihatları savunmam gerekiyor. Günlerini, Türkiye'de var olan özgürlüklerin üzerindeki pasları temizlemek için sorgu ve savunma yazarak yaşayan bir yurttaş haline getirilmiş bulunuyorum.

"Bağımsızlık programının sosyalizm programında yer alması kemalizmin bir sızmasıdır, derken Atatürkçü düşünceye karşı olan tavrını da ortaya koymuştur." Ne demek isteniyor; ima yoluyla bir suçlama yapılıyor.

Ben savcı değilim; bilim adamı olmaya özeniyorum. Savcılık, "sızma" sözcüğünü görünce, "komünistlerin masum örgütlere sızması" türünden yakıştırmaların da etkisiyle derhal bir suçlama imkanı bulduğu inancına kapılıyor. Hiç ilgisi yok; "sızma" veya "kemirme" ya da "sürünerek girme" bilimsel yazında çok kullanılır ve kullanılması da zorunludur. Bir düşünce bir başka düşünce akımına "sızar" veya bir öğreti diğerini "kemirir" ya da bir ekol diğerine, kapılarını ne kadar kapatırsa kapatsın, sürünerek girer. Bu süreçleri başka sözcüklerle ifade etmek imkanı yoktur. Savcılık da, genel olarak okuyucu da, günlük dilde kullanılan bazı sözcüklerin bilimsel kullanımdaki anlamına alışmak durumundadır.

Önce sormam gerek: Mecbur muyum? Sovyet Sistemini eleştirmeye mecbur muyum? Stalin'i eleştirmeye mecbur muyum? Bir iddianame'nin bir yeri beni, "bağımsızlıkçı" olmamakla suçlayarak ve diğer yeri de Sovyetler Birliği'ndeki modaya uymadığım için mahkum etmeye çalışacak; bu toplum böylesine tutarsızlıklara layık mıdır?

Bir düşüncenin, kendisinin karşısındaki bir düşünceyi kemirmesi, o düşünceye sızması, başarısıdır. Nitekim benim incelememde şunlar da yer alıyor: " 'Bağımsızlık' bisafir olarak geldiği evde ev sahibini kovan yavuz kimse örneği, kemalizmin, sosalizm programını gölgeleme çaba ve başarısı olarak görünüyor.". Görülüyor; ben kendimle tutarlıyım ve bilimsel bir dili yerleştirmek istiyorum.

Bunlardan dolayı ve ima yoluyla beni suçlamak mümkün değildir.

Türkiye'de yürürlükte olan yasalara göre suç işlemiyorum.

Burada iki nokta var. Birincisi şudur: Ben sosyalistim. Ben kemalist değilim. Kemalizm ayrı mekteptir ve sosyalizm de ayrı mektep oluyor. Bunları birbirinden ayırmaya çalışıyorum. Şimdiye kadar hep karıştırıldı ve birbirinin içine girdi. Artık bir saflaşma ve anlaşma zamanıdır ve bunun için çalışıyorum.

İkinci nokta şöyle: "Kemalizm bizi ileriye götürmez ve biz kemalizmden geriye gitmeyiz." Bunu ilk kez söylemiyorum; sosyalist parti kurma çalışmaları çerçevesinde, Mehmet Ali Aybar ile Doğu Perinçek'in inisiyatifiyle 14 Aralık 1986 tarihinde İstanbul'da yapılan toplantıda dile getirdim. Basında yer aldı ve benim "Bir Soran Olursa" adlı kitabımda da yayınlandı. Ekte sunuyorum.

Benim kemalizm konusunda görüşlerimde bir yenilik ve değişme yoktur.

Türkiye, kemalizmin tartışıldığı bir ülkedir. Türkiye'de kemalizmi tartışmayı, eleştirmeyi ve kemalist olmamayı suç sayan hiç bir yasa maddesi bulunmuyor. Türkiye'de Atatürk'ün, ben "Kemal Paşa" demeyi tercih ediyorum, Kemal Paşa'nın kişiliğine tecavüz suçtur; bu ise benden çok uzak düşüyor.

Türkiye'de kişiyi övmek türünden bir suç yoktur. Yasalar ve içtihatlar son derece açıktır; fail değil mefül övüldüğü zaman bir suç araştırması yapılabilir. Fail, aktör veya kişi övüldüğü zaman ceza kovuşturması yapılamaz; yapılmaması gerekiyor.

Savcılık Makamı, benim için, yeni bir suç daha buluyor: "Stalin'i Övme." İddianame'den aktarıyorum: "Yazıda görüldüğü gibi Sovyet sistemi, Ekim Devrimi, Sovyetler Birliği KP, Stalin ve dönemi, açıkça övülüyor. Yazıda eleştiri değil övme vardır. Bu övmeden sonra "Stalin Peygamber değildir, yeri Lenin'e yakındır. Ancak kurmuş olduğu sistemin bugün iyileştirilmesi ve değiştirilmesi gerektiğinden hiç kuşku duymuyorum' denilmesi Sovyet Sistemini ve Stalin'i eleştirdiği anlamına gelmez." İddianame'de bunlar yazılıyor.

Önce sormam gerek: Mecbur muyum? **Sovyet Sistemi'ni eleştirmeye mecbur muyum? Stalin'i eleştirmeye mecbur muyum? Bir İddianame'nin bir yeri beni, "bağımsızlıkçı" olmamakla suçlayarak ve diğer yeri de, Sovyetler Birliği'ndeki modaya uymadığım için mahkum etmeye çalışacak; bu toplum, böylesine tutarsızlıklara layık mıdır?**

Benim tutuklanmamı ve yıllarca hapis yatmamı isteyen Savcı, Ankara siyasi polisinden huzuruna götürüldüğüm zaman bana neyle suçlandığımı bile söylemedi. Sadece "Stalin'i övüyorsun" dedi ve suçladı. Türkiye'de hukuk tarihine geçmelidir; altında Savcı Yardımcısı N. Mete Yüksel ile benim imzam bulunan tutanağın bu bölümünü tümüyle aktarmak istiyorum.

"15. sayıda yer alan programatik ve problematik açıdan devrimci parti başlıklı yazıda benim imzam mevcuttur. Dolayısıyla yazı bana aittir. Ben yazımda Stalin'i övmedim. Stalin'e yöneltilen eleştiriler haksızdır demek suç değildir. Benim yazımda bir inceleme sonucu vardır. İncelemedim. Bunu bu maksatla yazdım." İfadeyi, tutanak yazmanına ben yazdırmıyorum; bu son derece kısa ifademin bir bölümü hiç anlaşılmıyor. Anlaşılan, Savcı, benim ifademi alırken yalnızca bana, Stalin'i övdüğümü söylemesidir."

Böyle bir suçlama ile tutuklanma istenmesi üzücüdür. Hukuk tarihi açısından kaygı verici buluyorum. Bir insan tutuklanacağı zaman, suçu anlatılmalıdır; kanunsuz suç yaratılarak tutuklanma tehditiyle karşı karşıya bırakılmamalıdır.

Stalin dönemiyle ilgili araştırmamı ve kitabımı ek olarak sunuyorum. "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu 1925-1940" başlıklı çalışmamın, benim bildi-

ğim dillerde, Rusça dahil, yazılmış en bilimsel ve açıklayıcı çalışma olduğu görüşümü tekrarlıyorum; bunu söyleyenler çoğalıyor. Bu incelenirse eleştirip eleştirmediğim çok iyi görülür. Hem suçlanan incelememde ve hem de "benim yazımda bir inceleme sonucu vardır" türünden bozuk bir Türkçeyle de olsa, Savcılık ifademde, bu incelemeye atıf yapılıyor.

Kim ne derse desin, bugünkü Sovyetler Birliği, hala Stalin'in damgasını taşıyor. Olumlu ve olumsuz yanlarıyla, başarı ve sorunlarıyla, sistem, Stalin zamanında kurulan yapısını koruyor.

Bunu söyleyip duruyorum. Son derece doğru olduğuna inanıyorum.

"Burada durmak gerekiyor; **Stalin'in unutulmaz rolü, bütün olumsuz öğelere karşı tek ülkede sosyalizmi yaşatmış ve Hitler'i önüne katarak üstüne gelen emperyalizmin acımasız güçlerini yenebilecek bir gücü ortaya çıkarmış olmasında yatıyor. Ancak söylenecekler burada bitmiyor; kırılmış bir proleterya ile ve bir bölümü menşevizmden transfer entelijansiya ve çok büyük ölçüde işçi tulumu giymiş mujiklerle bir sosyalizm kuruluşunun sosyalizme uzak öğeleri de içereceğini düşünmek zorunludur.** Sovyetler Birliği'nde sosyalizm, anlaşılabilir nesnel zorlamaların etkisiyle, sosyalizme uzak eğilimleri de içine alarak kurulmuştur; bunları görme zamanı gelmiştir."

Kitaplar, gelişmiş bir kapitalist ülkede kurulacağını yazıyor. İlk kez, gelişmişlikle gericiliğin birbiriyle katolik nikahı yaptığı bir despotik ülkede kuruluyor. Kitaplar, dünya devrimi olacağından söz ediyor. İlk kez, emperyalizme sarılı bir ada olarak kurulma zorunluluğu ortaya çıkıyor. Kitaplar, proletarya öncülüğünde kurulacağını ifade ediyor. Çok büyük çoğunluğuyla işçi tulumu giymiş köylülerin omuzlarında yükseliyor.

Kitaplarda yazılı olumlulukların hiç birisi yok. Stalin, Orta Çağ'da Güney Afrika burunlarında kayalıklardan yelkenlisini geçiren bir kaptan türünden, tek ülkede sosyalizmi yaşatıyor, sanayileşmenin temellerini atıyor ve Hitler ordularını püskürtüyor.

Peki benden ne yazmam isteniyor? Bunları yazmamam mı emrediliyor? Bu, bilimdir. Ben bilimi yazıyorum.

" 'Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu' çalışmam, kuruluşun inatçı ve inanılması zor serüveni yanında, yeni yapıya sızan sosyalizme uzak öğeleri de çözümlemeye çalışıyor. Sistemin oturmuşluğunun verdiği güvenle bu tür saptamalar bugünün Sovyet tartışmalarında daha açık ve daha büyük sıklıkla görülmeye başlıyor."

Bir önceki paragrafı, suçlanan incelememde, yukardaki izliyor. Sistemi, Stalin'in kurduğunu, ancak karşılaştığı olumsuzluklar karşısında sosyalizme yabancı öğelere ödün verdiğini yazmak mı, "Stalın'i övme" oluyor? Bugün Sovletler Birliği'nde karşılaşılan sorunların köklerini bu sosyalizme uzak öğelerin sistemin içine alınmasına bağlıyorum.

"Stalin de bir peygamber değildir; benim gözümde yeri Lenin'inkine yakın düşüyor. Ancak kurmuş olduğu sistemin bugün iyileştirilmesi ve değiştirilmesi gerektiğinden hiç kuşku duymuyorum. Şunları da eklemek gereğini duyuyorum; Stalin'in kurmuş olduğu sistemdeki aksaklıklar sadece ekonomik yapıda veya toplumsal yaşamda ortaya çıkmıyor. İnsan unsurunda da görülüyor. Bununla anlatmak istediğimi de açıkça yazmak istiyorum; bugün Sovyetler Birliği'nde 'reform' yanlısı sayılan ve Batı basınında adları ön plana çıkartılan kimselerin bir bölümünün marksizmden nasiplerini almadıklarını açıkça ifade edebiliyorum."

Türkiye, kemalizmin tartışıldığı bir ülkedir. Türkiye'de kemalizmi tartışmayı, eleştirmeyi ve kemalist olmamayı suç sayan hiç bir yasa maddesi bulunmuyor. Türkiye'de Atatürk'ün, ben "Kemal Paşa" demeyi tercih ediyorum, Kemal Paşa'nın kişiliğine tecavüz suçtur; bu ise benden çok uzak düşüyor.

" 'Stroyka' Stalin'in adına yazılıyor. Genel Sekreter Garbaçov, İkinci Kuruluşu, 'perestroyka', kendi adına yazmak istiyor. Burada söyleyeceklerim şunlardır: Sovyet halkını politize etmek istemesinden, geniş yığınların yaratıcılığını harekete getirmek için gösterdiği çabalardan, marksizm–leninizm üzerindeki ölü toprakları atma cesaretinden büyük heyecan duyuyorum. Olgun ve büyük bir ekonominin, daha otomatik işleyiş mekanizmalarına kavuşturulması kaygıları son derece yerindedir; ancak Stalin eleştirilirken bulunan çözümler sosyalizmin kitaplarda yazılı ilkeleriyle, bu arada Anti–Dühring'le, daha çok uyum içinde olmalıdır. Stalin, nesnel nedenlerle ve zaman zaman sosyalist insanı yaratma kaygılarını daha arkaya atmak zorunda kaldı. Bugün sosyalist insanı yaratma kaygılarını daha sonraki zamanlara atma politikalarını kimseye atmanın mümkün olamayacağını düşünüyorum."

Bunları yazan bir kimseyi, "Stalin'i övme" türünden ceza kitaplarında olmayan bir suçla mahkum etmek isteniyorsa, bence, geç kalmamak gerekiyor.

Bir de şunu eklemek istiyorum: "Öbür taraftan Stalin'e geldiğimizde ise, bugün Türkiye ortalamasına Stalin'i getirecek olursanız, Türkiye'deki imam hatip lisesinden terk bir adamdır." Bu da, bundan sonra önünüze gelecek olan yen ibir dava konusunda yer alıyor. Toplumsal Kurtuluş'un Ocak–Şubat sayısında benim Avrupa'da verdiğim konferansların bir özeti yer alıyor; bundan dolayı da Savcılık önüne çıktım. Yeni bir dava açılacağa benziyor. Konferansta bunları dile getirmiş olduğum, Dergi'de yazılıyor.

Bütün bunlardan sonra, Değerli Mahkemenizin, bu celsede karar vermesine razıyım.

Sosyalizmde, sosyalist insanı yaratmaya son derece önem veren bir kimse olarak, Stalin'in bu alanda oldukça başarısız kaldığını yazdığımda, nasıl oluyor da, Stalin'i övmüş oluyorum? Bunu da değerli kararınızda görebilmeyi umuyorum.

Böyle bir yazıdan dolayı beni mahkum ederseniz,

hapishanelerin benim özgürlük alanlarımı olacağından hiç kuşku duymuyorum.

ÜÇÜNCÜ DAVAM: ULUS BİLİNCİ ve DEVRİMCİ TUTUM

İddianame'nin "netice ve talep" yazan ve sevk maddeleriyle üç yeni davayı açıklayan son cümlelerinden hemen önceki kısa paragrafı aktarmak istiyorum. İddianame iddiayı açıklayan son cümlesinde, şunları belirtiyor: "Mülakat evvela başka bir dergide yayınlanmış ise de bu husus suçun oluşmasına engel bir durum değildir." Hakkımda açılan pek çok davanın bana verdiği hukuk bilgisiyle, İddianame'nin bu cümlesinin son derece doğru olduğunu ve İddianame'de katıldığım tek cümlenin de bu olduğunu açıklamak istiyorum.

Üçüncü davam, İşçi Dünyası Gazetesi'nin benimle yaptığı ve daha önce İşçi Dünyası'nda yayınlanan bir mülakat ile ilgilidir. Ekte, bir mülakatın İşçi Dünyası'nda yayının kupürünü sunuyorum. Daha önce yayınlanan ve hakkında bir kovuşturma açılmayan bir mülakat, Toplumsal Kurtuluş'ta tekrar yayınlanınca kovuşturma konusu olabiliyor.

"Aydın Günah Keçisi Yapılmamalıdır–Kürt Aydını İse Masum Değildir" başlıklı mülakatın daha önce yayınlanmış olması, varsa eğer, suç unsuru taşımadığı anlamına gelmiyor ve DGM Ankara Savcılığı bundan suç unsuru görüyor. Dava açıyor. Olabilir.

Fakat bundan sonra olması gerekenler de var. Hukuk bir tutarlılıktır; Savcılık Makamı, eğer yaptığının doğruluğuna inanıyorsa, bu davayı açarken derhal mülakatın ilk yayınlandığı yayınla ilgili de harekete geçmek durumundadır. Toplumsal Kurtuluş'un aylar sonra eski sayılarının toplatıldığı görülmüştür; benzer mekanizmaların çalıştırılması gerekir.

Hukuk keyfilik sistemi değildir. Ankara DGM Savcılığı bunu yapmadığı sürece, Toplumsal Kurtuluş Dergisi'ne karşı açılmış özel bir savaş olduğu görüşlerinin doğruluğu kabul edilmek gerekir; bunun dışına çıkılmaması zorunluluğu var.

Benim, görüşlerimi Toplumsal Kurtuluş'ta yayınlandığı zaman suç olacağını ve başka yerde suç olmayacağını kabul ettirmek kolay görünmüyor. Bu söyleniyor; bana, "bırak Toplumsal Kurtuluş'u, nasıl olsa her yerde yazabilir ve demeç veriyorsun" deniliyor. Ancak ben, bilim, hukuk ve mücadele alanlarının dışına çıkıldığı zaman kalın kafalı oluyorum ve bunları anlamıyorum.

Hiç bir yayının toplatılmasını ve hiç bir arkadaşımın sanık yapılmasını istemiyorum. Bunun bilindiğini sanıyorum. Burada sadece hukuk ilkelerini anlatabilmek için, reductio ad absurdium ilkesini kullanıyorum; ilk önermeyi, absurd olana, saçma görünene, indirgiyorum.

İddianame'nin beni suçlayan uzun paragrafını aktarıyorum.

"Sanığın bu yazıda kürtçülük yaptığı çok açıktır. Kürt ulusu, kürt aydını, kürt milli sorunu kavramlarını öne sürüp yurdumuzun belirli bir bölgesinde ayrı bir ulustan ve bu ulusun milli sorunlarından bahsediyor. Kürt aydınlarını kendi milli sorunlarına sahip çıkmadıkları için eleştiriyor. Bu arada kemalizmin Kürt aydınlarını kemirdiğini söylüyor, Atatürkçü düşünceye karşı olan menfi tavrını yine ortaya koyuyor. Esasen soruyu yönelten, sanığın, kemalizmi ilk reddeden aydınlardan olduğunu belirtemketir. Ayrıca sanık bugün artık Kürt devrimcilerinin Türk devrimcilerine cesaret verdiğini, ulus bilinci ile sosyalist bilincin yanyana gittiğini söyleyerek günümüzde kürtçülük hareketinin komünizm hareketi ile el ele verdiği gerçeğini açıklamıştır."

İddianame'nin suçlama paragrafını aynen almış bulunuyorum. Üzerinde durmak istiyorum.

Bir: Ben kemalizmi reddeden ilk Türk aydını değilim. Bunlardan birisi değilim. Benden önceleri ve sonraları da var.

Benim durumum, ilk rededen olmamdan ileri gelmiyor; ayrıdır. Bana gelinceye kadar kemalizme karşı olanlar daha çok Kemal Paşa'nın kişiliğiyle uğraştılar. Ben kişiliğiyle uğraşmıyorum ve Kemal Paşa'yı da, kendi düzenini kurmak için, yelkenlisini koyu siste kayalıklar arasından geçiren bir kaptan olarak görüyorum. Fakat ben kemalist tarih üzerinde araştırma yapıyor ve boşlukları üzerinde duruyorum.

Sağda veya solda, hiç kimse kemalist tarih konusunda benim yaptığımın binde birini yapmadı ve soru çıkarmadı. İnönü Zaferi, Hareket Ordusu, Çanakkale Savaşı, Çerkez Ethem, Kurtuluş Savaşı ve Batı Anadolu ve benzeri pek çok konuda yeni sorular, görüşler ve tezler geliştirdim. Tarihin altını üstüne getirdiğim söylenebilir; söyleniyor.

Soru soran arkadaşımın kastettiği bu olmalıdır.

İki: Benimle yapılan mülakatın İşçi Dünyası ve Toplumsal Kurtuluş'ta yayınlanan nüshalarında, hiç bir yerde "Kürt Ulusu" veya "Kürt Milleti" sözcükleri geçmişor. Savcılık Makamı, bunu nereden çıkarıyor?

Fakat suç mudur? Ekte sunuyorum; Hürriyet Gazetesi başyazarı yazıyor ve açıkça "Kürt Milleti" ve "Kürt Milletinin Varlığı" sözcüklerini kullanıyor.

Devletin gücü yalnızca bana mı uzanıyor? Hürriyet Gazetesi Ankara'da satılmıyor mu? Eğer "Kürt Milleti" demek suç ise, neden Oktay Ekşi'nin yakasına yapışılmıyor da ben, beni mahkum ettirmek için okasyon yaratılmak istendiğini bilerek de bu sözcükleri hiç kullanmadığım halde neden buraya getiriliyorum?

"1950 yıllarının ikinci yarısında demokrat mücadelede öğrenci liderliği yapmak zorunda kaldım. Bayar–Menderes istibdatına karşı mücadele ediyorduk. Rejim ve polisi, bize karşı genç Kürt aydınlarını çıkardı. Rakibimiz, daha sonra AP ve DP'den milletvekili olan Samet Güldoğan'dı ve üniversitelerde tanıdığım bütün Kürt arkadaşlarım karşı taraftaydı. Ayrıca birinci TİP içinde de Kürt aydınları hep geri çizgide kaldılar. Çizgileri, hem kemalistti ve hem de Kürtler için geri ve korkak bir ulusculuktan yalnızca bir iki çizgi önde gidiyordu."

Bunları yazan bir kimseye "Kürt aydınlarının kendi

milli sorunlarına sahip çıkmadıkları için eleştiriyor" sözleri nasıl yakıştırılabilir? Ben, bir zamanlar Kürt aydınları içinde, bir yandan kemalizmin hakim olduğunu ve diğer yandan da "geri ve korkak bir ulusculuk" bulunduğunu söylüyorsam, her halde salt ulusculuğu övdüğüm söylenemez; kesinlikle söylenemez.

Benim demecimde **"Kürt ulusal sorunu" sözcükleri geçiyor. Geçer. "ulusal sorun" kavramı, son derece kabul görmüş bilimsel bir kategoridir. Bir halkın ulus veya halk olup olmadığını tartışmak, "ulusal sorun" kavramını tartışmakla özdeş sayılıyor.** Türkiye'de her gün her dergi veya yayında "ulusal sorun" sözcükleri yer alıyor.

Üç: Hukuk, dildir. Bunu tekrarlıyorum. Daha önce Savcılık Makamı'nın, uzun bir polis ifadesini aynen aktardığını, ancak Makam'da alınan ve çok kısa bir savcılık ifadesini özetlediğini ve özetlerken de en önemli bölümü özet dışı bıraktığını gösterdim. Neden yapılıyor; anlamıyorum. Benim dikkatsiz olabileceğim neden varsayılıyor; bilmiyorum.

"Ayrıca sanık bugün artık kürt devrimcilerinin türk devrimcilerine cesaret verdiğini", Savcılık Makamı, İddianame'ye bu ifadeyi koyuyor. Neden koyuyor ve nasıl koyuyor; anlamak mümkün görünmüyor.

"Bugün durum değişmiştir. Kürt devrimcileri Türk devrimciliğine güven veren yeni yollar açma aşamasına girmiştir." Yayınlanan ve benim ifadem olan cümle budur. "Cesaret" nerede ve "güven" neredeir? Birbirleriyle ne ilgisi var.

Türk devrimcileri cesurdur.

Cesarete muhtaç değiller.

Ben diyorum ki, benim mücadelemde, 1950 yıllarında, Kürt kardeşlerimle hep karşı karşıya düştük. 1970 yıllarında da daha geniş bir alanda benzer durumlar çıktı. Şimdi durum değişmiştir; bunarı yazıyorum.

Savcılık Makamı, "güven" sözcüğünü, "cesaret" sözcüğüyle değiştirme hakkına sahip değilir.

Dört: Bu son paragrafı yeniden yazmak istiyorum.

"Ayrıca sanık bugün artık Kürt devrimcilerinin Türk devrimcilerine cesaret verdiğini ulus bilinci ile sosyalist bilincin yanyana gittiğini söyleyerek günümüzde kürtçülük hareketinin komünizm hareketi ile elele verdiği gerçeğini açıklamaktadır."

Burada, son paragrafta, Savcılık Makamı, benim sözlerimi özetliyor. Özetlerken "güven" sözcüğünü atıyor ve yerine "cesaret" sözcüğünü koyuyor. Aynı paragrafta bir başka cümlemi de özetliyor. Özetleme ayrı, bir paragraf üstte de, bu özetlediği görüşümü aktarıyor. Ben de buraya Savcılık Makamı'nın aktardıklarını aktarıyorum.

"Bugün durum değişmiştir. Kürt devrimcileri Türk devrimcilerine güven veren yeni yollar açma aşamasına gelmiştir. Ayrıca ulus bilinçlenmesinde sosyalizm bilinçlenmesi yan yana gitmektedir. Bu yönde işaretler de olumlu görünüyor."

Bunlar, Savcılık Makamı'nın beni mahkum ettirebilmek için, İşçi Dünyası'na verdiğim ve Toplumsal Kurtuluş'ta yeniden yayınlanan demecimden alınan ve en can alıcı sayılan cümlelerdir.

Ben burada aslını yayınlamak durumundayım.

"Bugün durum değişmiştir. Kürt devrimciliği, Türk devrimciliğine güven veren yeni yollar açma aşamasına girmiştir. Ayrıca ulus bilinçlenmesi de sosyalizm bilinçlenmesiyle yan yana gitmelidir; bu yandaki işaretler de olumlu görünüyor."

Kürt devrimcileri artık ilk kez, bizlerden ayrı örgütler kuruyorlar. İlk kez kendilerini ayrı saymaya başlıyorlar. Ve ben, "ulus bilinçlenmesi sosyalizm bilinçlenmesiyle yan yana gitmelidir." diyorum; Savcılık Makamı ısrarla bunu "yan yana gitmektedir" veya

"yan yana gittiğini söyleyerek" biçimine sokuyor.

Bu yapılmamalıdır.

Bir insanı mahkum ettirebilmek için eldeki metinlerde böylesine büyük değişiklikler yapılmamalıdır.

"Ulus bilinçlenmesi" bizin dışımızdadır ve benim kontrolumun çok uzağında kalıyor. Ben, bunun sosyalizm bilinçlenmesiyle yan yana gittiğini söylemiyorum; "gitmelidir" diyorum. Çünkü sosyalizme güveniyorum.

Sosyalizm bir büyük çatıdır.

Sosyalizm bir büyük çözümdür.

Sosyalizm çatısı altında bütün çözümlerin "iyi olacağına inanıyorum.

Filozof Kant da söylüyor; insanoğlu için iyi'yi dilemek kadar büyük bir iyilik ve erdem yoktur.

İyi'yi diliyorum.

Bu davayı ve üç davayı karara bağlamanızı diliyorum.

Saygılarımı sunuyorum.

Ankara DGM Savcılığı'nın Toplumsal Kurtuluş Dergisi ve çalışanlarına ilişkin yazılarından örnekler sunuyoruz:

Sayı : 1988/2274 M
Konu: Yalçın Küçük Hakkında İtiraz

DEVLET GÜVENLİK MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA ANKARA

Ankara DGM Yedek üyeliğinin 1989/29 D. İş sayılı ve 24.1.1989 tarihli kararıyla Yalçın Küçük hakkındaki savcılığımızın tutuklama talebi reddedilmişse de,

1– Toplumsal Kurtuluş Dergisi'nin 15. sayısındaki "Problamatik ve Programatik açıdan devrimci Parti" başlıklı yazıda açık komünizm propagandası yapılmış, komünizmin en acımasız tatbikcisi Sitalin ve dönemi övülmüştür. Yedek üyeliğin kararında belirtildiği gibi yazı eleştiri değildir. İlmi bir inceleme hiç değildir.

2– Aynı derginin 16. sayısında sanık tarafından "Aydın bir günah keçisi yapılmamalıdır, Kürt aydını ise masum değildir" başlıklı yazda, Kürt aydınları bu güne kadar Kürtcülük sorununa sahip çıkmadıkları için suçlanmışlardır. Yine yedek üyeliğin kararında belirtildiği gibi yazı eleştiri değildir.

Bu nedenlerle yedek üyeliğin yukarıda tarih ve numarası yazılı kararına itirazen, sanık **Yalçın Küçük'ün** CMUK 104. maddesi gereğince gıyaben tutuklanmasına karar verilmesi talep olunur.

NUH METE YÜKSEL
DGM CUMHURİYET SAVCI YRD.

Sayı :1988/2274 M
Konu:Toplumsal Kurtuluş Dergisi

EMNİYET SİYASİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE ANKARA

İLGİ: 25.10.1988 gün, aynı sayılı yazımız.

Konur Sok. 73/9 adresinde ayda bir çıkmakta olan Toplumsal Kurtuluş dergisinin Ekim 1988 sayısında suç unsurları görülerek toplattırılmasına karar alınmış ve karar örnegi 19.10.1988 tarihinde memuriyetinize gönderilmiştir.

Dergide yer alan yazılardan "PKK Uluslararası Komplo Var" başlıklı yazıda PKK örgütünün propagandası yapılmış, Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bö-lünmez bütünlüğüne aykırı görüşler yer almış bulunduğundan **İlhan Akalın**'ın.

İşçi sınıfının bilinci, başlıklı yazıda bir sınıfın diger sosyal sınıflar üzerinde tahükkümünü tesis etmeyi öngören sınıf kavgasını tahrik eden görüşlere yer verilmiş, komünizm propagandası yapılmış olduğundan yazıyı kaleme alan Haluk Yurtsever'in,

Bu yazılar nedeniyle yazı işleri müdürü **Felemez Ak**'ın sorgularının yapılması, dergide, meskenlerinde gerekli aramanın yapılması, tahkikatın tamamlanmasından sonra mevcutlu olarak Cumhuriyet Savcılığımızda hazır bulundurulması rica olunur.

N. METE YÜKSEL
DGM CUMHURİYET SAVCI YRD..

Sayı :1988/2274 M
Konu :Toplumsal Kurtuluş Dergisi

EMNİYET SİYASİ ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜNE ANKARA

Konur Sok. 73/9 adresinde Ankara'da ayda bir çıkmakta olan Toplumsal Kurtuluş Dergisinin Aralık 1988 tarihli 16. sayısında suç unsurları görülmüş olup savcılığımızca toplatma kararı istenmiş ve Ankara DGM. Yedek üyeliğinin 1988/203 D.İş sayılı Kararı / 8.12.198 günlü / ile derginin toplatılmasına karar verilmiştir.

Dergide çıkan yazılardan;

"Nasıl bir Parti" başlıklı yazıda komünizm propagandası bulunduğundan yazarı **Haluk Yurtsever** ile yazı işleri Müdürü **Felemez Ak**'ın ,

Abdullah Öcalan'ın yazısı nedeniyle Yazı İşleri Müdürü **Felemez Ak**'ın.

"Aydın bir günah keçisi yapılmamalıdır, Kürt aydını ise Masum değildir" başlıklı yazıda yoğun kürtçülük propagandası bulunduğundan yazarı **Yalçın Küçük** ile yazı işleri Müdürü **Felemez Ak**'ın.

Gözaltına alınıp sorgulanmaları, dergi merkezinde ve gerektiğinde evlerinde arama yapılması, evrakın ikmaliyle sanıkların mevcutlu olarak Savcılığımızda hazır bulundurulmaları rica olunur.

N. METE YÜKSEL
DGM. CUMHURİYET SAVCI YRD.

MUSTAFA SİLAR'DAN MEKTUP VAR

Milliyet gazetesinde yayınlanan "Vera'nın Anıları" isimli yazı serisinin yazarı Koray Düzgören'den bir mektup var.

Kendisine, 19.1.1989 da gönderdiğim mektupta bazı gerçekleri yanlış ve çarpıtılmış olarak verdiğini, kendisinin bunu Toplumsal Kurtuluş Dergisi'nin eline geç-mediğinden dolayı öğrenemediğini, bunun için kendisine fotokopisini gönderdiğimi yazmıştım.

Bana 16.2.1989 tarihinde bir mektup göndermiş. (Fotokopisi aşağıda) Sırayla gidersek, cevaplar şöyle:

1-- "Yürüyüş dergisinin Vera ile ilgili yaptığı yayın yalnızca bir röportajdan ibarettir."

2-- "Dergi, sizin gibi okurların nasıl olsa Yürüyüş'ün o sayısını ya da sayılarını hatırlayamayacaklarını varsayarak gerçekleri çarpıtıyor."

3-- "Ayrıca bu satırların yazarı o yıllarda Yürüyüş dergisinin yazarları arasında bulunuyordu."

'4-- "Toplumsal Kurtuluş Dergisi Işıl Kasapoğlunun röportajına Vera'nın Anıları diyebiliyor. Biri röportaj, diğeri sayfalar dolusu anılar."

5-- "Veranın Anıları'nın Sovyet Birliği'nde yayınına, izin verilmediğini kitabın yazarı ileri sürüyor. Yayın için başvurduğunu, önce bazı yerlerin çıkartılması koşulu nu ileri sürdüklerini, daha sonra da tümünün yayımı-na karşı çıktıklarını belirtiyor. Ben Milliyet gazetesini savunmuyorum. Ama gerçeğin ortaya çıkmasını isti-yorum. Çünkü bu anıları ben alıp Milliyet'te yayınla-dım. Ve Sovyetler'de yayımına izin verilmediğini araş-tırarak doğrulattım. Sovyetler izin verseydi zaten anı-lar tümüyle yayınlanmış olurdu."

6-- "Bu iş bu kadar basitken gerçeklerin neden çarpıtıldığını anlamak zor."

7-- "İdeoloji insanları bu kadar kör yapmamalı."

8-- "Nazım'ı savunmak bana düşmez. O dünyanın malıdır."

9-- "Sayın Silar,.... Bilmiyorum yazdıklarımdan sonra derginize olan güveninizi gerçekçi bir biçimde yeniden değerlendirecek misiniz?" Ve bu sırayı takip edip "cevap"ların cevabına geçmeden önce şunları söylemekte fayda var.

Sayın Koray Düzgören gönderilen yazıyı okumuş ve cevabı göndermeden beş gün önce makinanın başına geçip cevabı yazmış. Şuradan belli; olayları bu kadar "Salata"ya çevirip anlatmayı Demirel'e özgü sanıyordum ama Koray Düzgören de tekellerin bellek silme işinden nasibini alanlardan biri.

Cevap için şunları söyleyebiliriz:

"Vera'nın anılarını Türkiye'de Yürüyüş dergisinin 16 Ağustos 1977 tarihinde yayınlanan 123 üncü sayısından itibaren yayınlanmaya başladı." (Toplumsal Kurtuluş. sayı: 16, sayfa 4) Bu anılar Sovyetler Birliği'nde yayınlanan "Kitap Dünyası" dergisinde çıktı. İşte bu yazılar 123. sayıda yayınlanıyor. Hem de fotoğraflarıyla birlikte.

"Anıları Türkçe'ye Ahmet Zekeriye çevirdi. Türkiye'ye şimdi Paris'te rejisörlük yapan Işıl Kasapoğlu getirdi. Işıl Kasapoğlu, anıların önce İstanbul gazetelerinde yayınlanması için ilişki kurdu ve bir sonuç alamadı. "Herhalde siz İstanbul ile Sovyetler Birliği'ni karıştırıyorsunuz."

Devam edelim: "Sonra Yürüyüş Dergisi'ne verdi. Dergi, Vera'nın anılarını fotoğraflarla birlikte yayınladı. İlk sayıda yayınlanan fotoğraflar arasında Arif Keskiner, Ali Özgentürk ve Vecdi Sayar'ı bir grupla birlikte Nazım Hikmet'in evi önünde gösteren bir fotoğraf'da bulunuyor." (T.K. 16. sayı S,4)

Sayın Koray Düzgören, şimdi size sorayım: Yazının Sovyetler Birliği'nde yayınlatılmadığını nerede onaylattınız? Yoksa gazetecilik sırrı mı? Madem böyle bir gerçek var, size gönderdiğim mektubu ve fotokopiyi Milliyet gazetesinde neden yayınlamadınız; yoksa kulağınızı büken mi oldu? İdeoloji insanları kör yapmamalı diyorsunuz, ama olan sizsiniz Ve soruya devam ediyorum. Nazım'ı savunmak kime düşer? Şiirlerinin büyük bölümü Kurtuluş Savaşı üzerine olan bir şair na-sıl evrensel olabilir? Sayın Koray Düzgören, ne yazık Yürüyüş Dergisi'nde çalışamayanlardan birisiyim. Bu yüzden, söyliyeceklerim şimdilik bu kadar. Ama Yürü-yüş dergisinde çalışan diğer arkadaşların da bu konuda söyleyecekleri birşeyler olabilir. Gene de sizde hayran kaldığım bir yan var. Sizin bu düzene o kadar gü-veniniz var ki yanında benim dergime olan güvenim hiçtir. *16.2.1989*

15.2.1989

Sayın Mustafa Silar,

[illegible] mektubunuzda, Toplumsal Kurtuluş Dergisine
[illegible]ları'nda bazı yanlış ve çarptırılmış
[illegible] mektubu gönder-
[illegible]yle yayınlan-
[illegible]ların neden çarptırıldı-
[illegible] istiyorum. [illegible] bu kadar kör yapmamalı.
[illegible]kiye için değil bütün dünya için büyük bir şairdir.
[illegible] dünya onu tanıyor. Nazım, Derginin belirttiği gibi
üzerine, Kurtuluş savaşı üzerine olduğunu söylemek onun diğer şiir-
lerini anlamamaktır. Onun şiirlerinin büyük bölümünün Türkiye
Nazım'ı savunmak bana düşmez. O dünyanın malıdır
Sayın Silar, bana yazdığınız için ben de gerçekleri size anlatmayı
bir borç bildim. Bilmiyorum yazdıklarımdan sonra derginize olan
güveninizi gerçekçi bir biçimde yeniden değerlendirecek misiniz ?
Size mutlu günler ve esenlikler dilerim.

Koray Düzgören

DEVLET HER ALANDA DÖNEM YAYINCILIK'I BASTIRMAYA ÇALIŞIYOR

"DÜNYA SOLU" DA TOPLATILDI

Dünya Solu, dağıtımı yapılacağı Cumartesi günü sahibi ve yazı işleri müdürü Şevki Ömeroğlu ile yayın işlerini yöneten Ahmet Zengin'i, İstanbul Siyasi Polisi'nin Gayrettepe'deki hücrelerine yolcu etti. Daha doğrusu sabaha karşı üçte, polisler geldiler ve Şevki Ömeroğlu ile Ahmet Zengin'i, evlerinde buldukları üçer adet Dünya Solu Dergisi ile birlikte emniyete götürdüler.

Yalçın Küçük, Dünya Solu ve çıkaranları üzerinde baskıları hem bir basın açıklamasıyla duyurdu ve hem de Başbakan Turgut Özal'a telgraf çekti. Ayrıca Avrupa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde basın ve temel özgürlüklerle ilgili çevrelere bilgi verildi.

Perşembe Sabahı, Ahmet Zengin ve Şevki Ömeroğlu serbest bıkarıldılar.

Dünya Solu'na, Ahmet Zengin ve Şevki Ömeroğlu'na "hoş geldin" diyoruz.

Ahmet Zengin ile Şevki Ömeroğlu'nun sahibi olduğu "Akış" Yayıncılık ile sahibi olduğum "Dönem" Yayıncılık tarafından ortaklaşa olarak çıkartılan "Dünya Solu" çeviri dergisinin dağıtımının yapılacağı günün gecesinde Dünya Solu'nun sahibi ve yazı işleri müdürü Şevki Ömeroğlu ile yayını yöneten Ahmet Zengin gözaltına alındılar.

Polis, Zengin ve Ömeroğlu'nun evlerinden Dünya Solu'nun ilk örnekleriyle bir daktilo ve bir de "sosyalizm" ansiklopedisi alarak, hepsini siyasi şubeye götürdü.

"Dünya Solu" 19 Mart 1989 tarihli gazetelerde, verdiği ilanlarla, çıkışını duyurdu ve bu tarihte dağıtımını planladı. Ancak 18/19 Mart Gecesi sabaha karşı Ahmet Zengin ve Şevki Ömeroğlu yataklarından alınarak İstanbul siyasi polisine götürüldüler ve hücreye kapatıldılar.

Ahmet Zengin, daha önce de Haziran Yayınevi'nin sahibi bulunduğu zaman, tam benim "Sovyetler Birliği'nde Sosyalizmin Kuruluşu" kitabımı yayınlayarak dağıtımını yapacağı sırada gözaltına alınmış, ancak başka eylemlerle suçlanarak on üç gün gözaltında tutuktan sonra hiç bir kovuşturmaya gerek olmadan serbest bırakılmıştı.

Polis, Ahmet Zengin ile Şevki Ömeroğlu'nu gözaltına alarak, Dünya Solu'nun dağıtımını engellemek ve yayınını durdurmak istemektedir.

Geçen hafta Ankara'da Toplumsal Kurtuluş'un son sayısı, henüz dağıtıma verilirken yasaklanmış ve dağıtımı durdurulmuştu. Hafta tamamlanmadan, okuyucularımıza, dünya solundan çeviriler sunmak için yayınladığımız yeni dergimiz "Dünya Solu'nun yazı işleri müdürü ile yayın işlerini yöneten iki arkadaşımız göz altına alınıyorlar.

Böylece Toplumsal Kurtuluş'un ardarda dokuz sayısından sonra, "Akış Yayıncılık" ile ortaklaşa çıkardığımız Dünya Solu'nun ilk sayısının da yayını durdurulmak isteniyor. Dağıtıma verilmemiş bir derginin üzerine yoğunlaştırılan baskılar ve Dünya Solu'nu yayına hazırlayan iki arkadaşımızın gözaltına alınmaları, Türkiye'nin tam bir sansür ve polis devleti olduğunu gösteriyor.

Turgut Özal
Başbakan
Ankara

İstanbul'da "Akış Yayıncılık" ile ortaklaşa olarak çıkardığımız "Dünya Solu" Dergisi'nin dağıtımını durdurmaya yönelik acımasız polis baskısıyla karşı karşıya gelmiş bulunuyoruz.

Dünya solundan çeviriler içeren bu dergimiz, okuyucularımızı, dış dünyadaki düşünsel gelişmelere açmayı amaçlıyor. Dış dünyaya açılmak, yalnızca yabancı sermaye veya sigaralara açılmak olmamalıdır.

Dergimiz, 19 Mart 1989 günkü gazetelerde çıkışını duyurdu ve dağıtımını bu güne göre planladı. Ancak 18/19 Mart Gecesi Sabaha karşı Dünya Solu'nun sahibi Şevki Ömeroğlu ile yayını yöneten Ahmet Zengin, evlerinden, yataklarından alınarak siyasi polise götürülmüş ve hücreye konmuştur.

Polis, Zengin ve Ömeroğlu'nun evlerinden Dünya Solu'nun ilk örneklerini ve daktilo almıştır.

Bu bir baskıdır. Polis devleti uygulamasıdır.

Geçen hafta anayasayı değiştireceğinizi ilan ettiniz. Öyle anlaşılıyor, kullanılmayan özgürlükleri getirmek ve kullanılmaları polis baskısıyla ortadan kaldırmak istiyorsunuz. Anlaşılan, özgürlükleri reddedenlere özgürlük vaad ederken, özgürlüklerini kullanmak isteyenlerin özgürlüklerini almak istiyorsunuz.

Doğru değilse, baskıları durdurunuz. Saygılarımla.

Yalçın Küçük
Dönem Yayınevi Sahibi

DEVLET KAPISI ve DEVRİMCİ YÜREK

TOPLUMSAL KURTULUŞ, ilk kez saptadı ve zaman saptamanın doğruluğunu açıkça gösterdi. Eylülist reformların en önemlilerinden birisi aydınlar içinde yürütülüyor. Kemalist Cumhuriyet, 1930 yıllarından beri ilk kez, "solcu" aydın ve sanatçısını, devlet kapısında topluyor. Bunda görülmemiş bir başarı sağlandığı artık herkesin gözü önündedir; saklanamıyor.

DEVRİMCİ tiyatronun en önemli isimlerinden bir oyuncu–yönetmen, devletin özel tiyatrolara yardım kurulunda önemli bir görev yapıyor. Yeni Türk müziğinin en değerli bestecilerinden birisi, TRT denetleme kurulunda, denetçiler arasında yer alıyor. Yazarlar Sendikası Yönetim Kurulu'nun yeni kongre için hazırladığı ve bastırdığı rapordan anlaşıldığına göre Türkiye Yazarlar Sendikası Yönetim Kurulu arada bir Devlet Bakanı ve ezik solcuları devşirme masası şefi Adnan Kahveci ile toplantılar yapıyor ve aynı rapor, Yazarlar Yöneticilerinin TRT genel müdürü Cem Duna'ya kutlama telgrafları göndermeyi adet edindiğini de açıklıyor.

TELEVİZYON, önce bir tuzak idi ve şimdi bir ayna oluyor. Türkiye'nin solumsu yazar ve sanatçıları uzun yıllar solculuklarının kanıtı olarak televizyonda görünmemeyi gösterdiler. Şimdi görünüyorlar ve televizyon ayna oluyor. Artık nerede ise televizyona sadece eski solcular çıkartılıyor. Aynada solcular kayboluyor.

AYNA, en büyük işverendir. Reklam şirketlerinden sonra TRT, Türkiye'nin en büyük sanatçı ve yazar işvereni durumuna geliyor. Bu yetmiyor; İstanbul'da yeni açılan bir konser salonunun yönetimi Sabahattin Ali'nin kızına veriliyor ve yardımcılığına da tövbekar dergilerin mutemet yazarı Sabahattin Ali ile ilgili kuruntuların imanlı sürdürücüsü getiriliyor.

ARTIK devlet, kendi vitrinine çıkartılacak insanları seçerken eski solcu olmalarına özel bir dikkat gösteriyor. "Cahide" dizisi bunu açıkça ortaya koyuyor; sanki devletine eskiden beri bağlı devlet ve şehir tiyatroları sanatçıları kalmamış ve bütün roller, Ankara ve İstanbul'da ilerici tiyatrolardan geçenlere dağıtılıyor.

CAHİDE, tam bir yanılgı öğretmene dönüşüyor ve çok açıklıyor. Solculukları yüzlerinden düşünce, eski "solcu" oyuncuların önemli bir bölümünün çok kötü oyuncu oldukları da ortaya çıkıyor. Bu, bir diğeri ile birlikte, estetiği kemiren bir yaradır. Önce Batı dünyasında ve şimdi Sovyet toplumunda, Stalin'i eleştirmek veya Stalin'e küfretmek her türlü estetik kaygıyı geride bırakarak büyük övgüleri getirmeye yetiyor. Türkiye'de solculuk da, zaman zaman estetik yetersizlikleri örtmeye yarıyor. "Cahide" bunu da ortaya çıkarıyor.

ORTAYA çıkanlara bakarak bazı sonuçlar çıkarmanın zamanıdır; saptama doğru çıkmıştır ve doğru çıkan doğruları tekrarlamak devrimcilerin işi olmamalıdır. Devlet, daha öncekilerle birlikte, altmış ve yetmiş kuşağı sanatçı ve yazarların çok büyük bir bölümünü kendi kapısına çekmeyi başarmıştır. Devrimcilerin işlevi, devletin bu başarısından sevinç duymak ve kalanların da devlet içinde daha iyi istiflenmesine yardım etmek sayılmalıdır. Devrimcilik, devlet kapısına çekilen sanatçı ve yazarların, varsa, yüreklerindeki devrimci atışı öldürmek olarak görülmemelidir.

DEVRİMCİ hareket, sanatçı ve yazarlarının devlet kapısında sıralanmalarının sorumluluğunun önemli bir bölümünü kendisinde aramalı ve genel sorunları içinde saymalıdır. Sanatçı ve yazarın bir kütlesellik istediğini unutmamak gerekiyor.

AYRICA, eski solcu sanatçı ve yazarların devlet kapısına doğru yarışında tövbekar parti, bir özendirici ve ayıbı örten bir şal işlevi görüyor. Tövbekar Partisi, genel olarak devlet karşısında uzlaşmacılığını gösterebilmek için, sanatçı ve yazarların devlette istiflenmesinin alkışçısı olabiliyor. Tövbekar bir dergi ve Bilar'ın devletleştirilen kolu, Devlet'ten milyonlar alarak, tekellerden milyonlar toplayarak, sinema şenlikleri yapmakta sakınca görmüyor.

AMAÇ şöyle görünüyor: Tekelsi devlet, elindeki artıkların bir bölümünü, sanatçı ve yazarların bu düzenden yabancılaşmalarını ortadan kaldırmak için kullanmak istiyor. Ortak Pazar'a açılan ve ücretleri minimum düzeye indirilmiş bir ekonomide, işçi aristokrasisi yaratmanın imkansızlığı saptaması karşısında, bir aydın aristokrasi yaratmanın daha ekonomik olacağını planlıyor. Aydın aristokrasisi Kapitalizme kementtir ve işçi kütlesini kuşatma için yaratılmak isteniyor.

ÇÖZÜM, suçlamak değildir. Çözüm; devrimci hareketin sanatçı ve yazarlarının devlet kapısına kaçışlarını durdurmanın, içlerinde devrimci yüreği taşıyabilenlerin dönüşlerini sağlamanın yollarında aranmalıdır.

ÇÖZÜM; bilim, sanat, felsefe alanında en özgür tartışma ve en yeniyi arayarak kütleselleşmekte yatıyor. Çözüm, sanatın her kolunda ve yazıcılığın her dalında, yepyeni değerleri yaratmak için, yepyeni isimleri büyütmek için, büyük bir hoşgörü ve aynı ölçüde devrimci bir yürekle, tartışmak ve üretmekte yatıyor.

ÇÖZÜM, sosyalizmdedir.

SOSYALİZMİ, cazibesine kavuşturmaktadır.